

A TARTALOMBÓL:

- ◆ Kortárs hazai igehirdetők:
Sinka Csaba
- ◆ Lee Roberson igehirdetése
- ◆ Pál és munkatársai
- ◆ Tiberius Caesar
- ◆ Akhája földje
- ◆ A lelkipásztori szolgálat öröme
- ◆ Generációs problémák a gyülekezetben
- ◆ A hegyháti evangéliumi misszió kezdetei
- ◆ A saját igazságunk
- ◆ Mécses a te igéd:
Hit és erkölcs
- ◆ A lelkipásztor és a gyülekezetvezető kapcsolata

TARTALOMJEGYZÉK

HIRDESD AZ IGÉT!

Sinka Csaba: Törődés krisztusi módon.....	1
Lee Roberson: ÖrüljeteK továbbra is!.....	3

BIBLIATANULMÁNY

Lukács Tamás: Szolgatársak, testvérek és munkatársak Pál munkatársi körében.....	7
--	---

BIBLIAI TÁJAK – EMBEREK

Gary M. Poulton: Tiberius Caesar	11
Dennis J. Norton: Akhája földje	17

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

Nemeshegyi Zoltán: A lelkipásztori szolgálat öröme	23
--	----

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

Hegyi András: Generációs problémák a gyülekezetben	27
--	----

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK

Macher Tivadar: A hegyháti evangéliumi misszió kezdetei	31
Részletek Oláh Róza misszionárius naplójából (3.)	36
Szebeni Olivér: A saját igazságunk.....	38

MÉCSSES A TE IGÉD

Dr. Matus István: „Te pedig... idővel megtérvén...” – A lélek egészsége	47
---	----

TANULMÁNYI SZEMLE

Kapitány Zsolt: A lelkipásztor és a gyülekezetvezető kapcsolata a baptista gyülekezetekben (1.).....	55
--	----

Címlapon:

Tilman Riemenschneider (1504–1505): Krisztus a Getsemáné-kertben (Heiligblutaltar, Rothemburg)

Baptista lelkészi szakfolyóirat

Szolgatárs

2010. első negyedév

XIX. évfolyam

1. szám

A Magyarországi Baptista Egyház kiadványa

Felelős szerkesztő: *Lukács Tamás*

Felelős kiadó: *dr. Mészáros Kálmán* egyházelnök

Tördelőszerkesztő: *Lukács Tamás*

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

1068 Budapest, Benczúr u. 31.

Telefon: 352-9993

Fax: 352-9707

E-mail: ltg952@pr.hu

<http://szolgatars.fw.hu>

A folyóirat önköltségi áron megvásárolható és előfizethető a Baptista Kiadónál.

Egy szám ára: 600 Ft,
egyéves előfizetési díj: 2400 Ft.

Megjelenik: negyedévente

ISSN 1218-425X

H I R D E S D A Z I G É T !

Sinka Csaba

Törődés krisztusi módon

Mk 2,1–12

Sokan vizsgálnak, figyelnek meg minket. Különböző személyek vagy csoportok különböző szempontok alapján. Kutatják a vásárlási szokásainkat, a politikai hovatartozásunkat, adatokat gyűjtenek tőlünk, rólunk. Megfigyelnek az orvosaink, hogy egészségünk felől felvilágosíthatnának minket. Megfigyelnek a munkatársaink, szomszédaink, az emberek, akik között élünk. Ők legtöbbször azt veszik észre, hogyan nézünk ki, hogyan viselkedünk. Szemmel tartanak minket, lelkipásztorokat a gyülekezetünk tagjai és az istentiszteletek látogatói. Végül figyelnek családunk tagjai is. Ők már, ha akarnak, mélyebbre is képesebbek látni, mert a sok idő során, melyet együtt töltöttek velünk, valamelyest megismertek minket.

Megfigyelnek ők mind, valóban. De mi is figyeljük őket. Eldönthetem, hogy kitöltöm-e a szervezetek kérdőíveit. Eldönthetem, hogy megfogadom-e az orvosom tanácsát. A gyülekezettel kapcsolatban eldönthetem, mennyire engedem, hogy belelássanak, illetve beleszóljanak az életembe. (A családban hozott döntés már nehezebb ügy, de nem erről szeretnék most beszélni.)

Mindez – hogy kölcsönösen megfigyeljük egymást – vajon egyenlő-e azzal, hogy törődünk egymással? Akivel törődünk, annak felvesszük a gondját, még ha ez „tör” is minket. Meglepődtem a napokban, hogy milyen jólesett egy idős embernek, aki a kutyáját sétáltatta a városban, hogy szóba elegyedtem vele. Feladataim nem haladtak abban a húsz percben, amíg vele beszélgettem, de talán adott neki egy apró élményt ez a rövid beszélgetés.

Lelkipásztorként egyszerre kell törődnünk a kiskamasszal, aki alig találja a helyét a padban; az anyukával, aki egyszerre próbál a gyülekezeti és a saját gyerekeinek a pesztrája lenni; a vállalkozóval, aki igen nehéz döntéseket kell hogy meghozzon minden héten; az idős testvérnővel, aki özvegy, és sok ideje van beszélgetni. Az embereket a gyülekezetben ugyanis nem az érdekli, hogy mennyit tudunk, hanem hogy mennyire törődünk velük. Hogyan lehet egyszerre törődni ennyiféle emberrel? Nos, én ezt figyeltem meg Krisztusnál ebben a textusban. Ő egyszerre törődött az íghallgatókkal, a bénával, a béna barátaival, az írástudókkal. Mindegyik csoporttal épp úgy, ahogy szükségük volt rá.

Drága tapasztalata Isten gyermekeinek, hogy az Úr milyen kedvesen és személyre szabottan törődik velük. Ez a törődés csodálatra méltó és hálára indító. Ezt figyelhetjük meg a Zsolt 144,1–4-ben. Dávid abban ismeri fel az Úr törődését, hogy „*harcolni tanítja kezemet, hadakozni ujjaimat*” (1b vers). Majd Dávid úgy halmozza a 2. versben a becéző szavakat, mint ahogy a szerelmesek szokták azt tenni: kösziklám, jótévőm, erősségem, várom, megmentőm, pajz-

som. A szerelmesek kapcsolatát idézi számomra a 3. vers is, ahol a szerző elcsodálkozik: „*Ó, Uram, micsoda az ember, hogy törödsz vele, az emberfia, hogy gondolsz rá?*” (3. vers) A kérdésre a válasz a kapcsolat maga. A szeretettel teljes, kölcsönösen ápoló kapcsolat.

Nézzük tehát ezt a kapernaumi történetet, és figyeljük meg, hogy kikkel hogyan törődik Jézus!

Az ígére vágyókkal

Kedves tőle, hogy otthon is fogadja az embereket. Nekem mindig is az a lelkipásztori hozzáállás volt a vonzó, ha a lelkipásztor szívesen látta vendégül az embereket otthonában. De azért ez a tömeg kicsit már túlzás! Ám ő szereti ezeket a kíváncsi és szabadságra éhes embereket; nem küldi el őket, hanem megmutatja nekik az utat Istenhez, és tanítja őket az ő dolgaira. A feladat tehát: ígéket a szívekbe! Sokféleképp teljesíthetjük ezt a lelkipásztori feladatot, de a lényeg, hogy minél több csiraképes mag kerüljön a talajba.

A bénával

Ez az ember, aki maga nem lett volna képes eljutni a gyógyító Jézushoz, olyan barátokat kap Istentől, akik elviszik hozzá. De a döntés minden bizonnyal az övé volt. Ha nem akarta volna mindezt, biztosan nemet mondhatott volna. A gyógyulás mindig ott kezdődik, hogy elismerem, hogy beteg vagyok.

Krisztus ennek a bénának nem azt mondta, amit a 38 éve beteg embernek, hogy „*Kelj fel és járj!*”. Pedig hasonló betegségük volt, és mindkettőnek az volt a gyógyulás, ha újra képesek lesznek használni végtagjaikat. Bár Jézus igéi varázslatosak, azok mégsem varázsigék, és Jézus nem varázsló. Nem volt kész varázsmondata még hasonló bajokban szenvedőkhöz sem.

Nekünk is lehetnek hasonlóak a problémáink, Krisztus mégis mindegyikünkhöz egyedi, személyes módon közeledik. Nincs két teljesen azonos megtérés, mint ahogy nincs két teljesen azonos ember sem. Ezt is jó lenne megtanulni tőle.

A béna barátaival

Nézzük, hogyan dicséri meg a béna ember társait: nem szavakkal, hanem gyógyító tetteivel. Látja a hitüket, és megteszi, amit várnak tőle. Ha valamilyen érdekből hozták volna azt az embert – például a béna rokonai fizettek nekik egy összeget –, azt Krisztus azonnal észrevette volna. Bennünk is észreveszi, ha nem ömiatta, hanem érdekből vagy csak megszokásból törődünk a testvérekkel. Ilyenkor hiába várjuk, hogy bennünket is felüldítsen az, hogy másokat felüldítettünk. Nem hittel közeledtünk Jézushoz. Ezek a bará-

tok nem így tettek. Látták a szükségét, és látták Jézusban a megoldást.

Az is lényeges, hogy Jézus mivel nem törődik. Nem törődik velem, hogy a házát is megbontják azok, akik hozzá vágnak eljutni. Szóra sem méltatja ezt a rombolást. Talán gyakrabban el kellene gondolkoznunk azon, amit egy-egy testvér tesz, hogy vajon milyen szándék van mögötte. Ami itt egyesek szemében rombolásnak tűnhetett, az valójában a hit nagyszerű cselekedete volt!

Az írástudókkal

Az írástudók tanult emberek voltak, akik főként a törvény rendszeres tanulmányozásával és magyarázásával foglalkoztak. Törvénytudóknak és rabbiknak is nevezték őket. Életüket a törvény megőrzésének, másolásának és magyarázásának szentelték. Hogy biztosítsák a törvény szentségét és sérthetetlenségét, részletes és igen bonyolult tanrendszert fejlesztettek ki, amely a „vének rendelkezései” vagy „ősök hagyományai” néven volt ismeretes. Mindenféle magasabb fokú oktatást a kezükben tartottak. Gyakran bíróként is működtek a zsidó törvényszékeken, és mint tagok részt vettek a nagytanács ülésein is. Legtöbbjük világi mesterséget is űzött, mert elvárták tőlük, hogy a tanításért ne fogadjanak el díjazást.

„Jézus lelkében azonnal átlátta, hogy így tanakodnak magukban, és ezt mondta nekik: »Miért tanakodtok így szívetekben?«” (8. vers) A „miért” kérdő névmás értelme itt nem „mi okból?”, hanem „mi célból?”. Magyarul: Milyen céllal teologizáltok? Valóban az a célotok, hogy „Isten megdicsőüljön”, vagyis tiszteljék és szeressék őt az emberek? Tükröt tart eléjük, hogy felismerhessék rejtett szándékaikat.

Törődés – a könyörület lelke

„Hogy pedig megtudjátok, hogy van hatalma az Emberfiának megbocsátani a bűnöket a földön: Kelj fel – így szólt ekkor a bénához –, vedd az ágyadat, és menj haza!” (6. vers) Azért mondta, hogy megtudják. Mondjuk mi is bátran az igét, hogy megtudják az igazságot, akik hazugságban élnek!

Krisztus a kapcsolatok embere

Krisztus talán legbátorítóbb személyiségjegye az, hogy szerette az embereket. Ha valaki azt venné a fejébe, hogy egy új vallási mozgalmat indít, leülne, és írna egy könyvet – ahogy Mohamed vagy Joseph Smith tette. Ez tűnhet a legésszerűbb módszernek arra, hogy új gondolatokat adjunk tovább. Azonban a tekeresekre való írás egyáltalán nem érdekelte Jézust. Inkább barátokat gyűjtött magának, és hagyta, hogy ők írjanak, ők beszéljenek, és ők tegyenek bizonyosságot róla. Minden egyes evangélium olyan Krisztust jelenít meg, aki együtt evett, együtt utazott és együtt dolgozott az emberekkel. Hogyan tehetné volna ezt anélkül, hogy valóban szerette volna őket, és törődött volna velük? Jézus küldetése során a kapcsolatokra alapozott. Nálunk, lelkipásztoroknál is csak ez fog működni!

Krisztus annyira törődött velünk, hogy össze is töretett értünk. „A mi vétkeink miatt kapott sebeket, bűneink miatt törték össze. Ő bűnhődött, hogy nekünk békességünk legyen, az ő sebei árán gyógyultunk meg.” (Ézs 53,5)

Törödni valakivel tehát fárasztó, és nem is veszélytelen. De ha ezt az utat felvállaljuk, a szükségben lévők és magunkon is segítünk. Tanuljuk meg Krisztustól, hogy miként volt képes ilyen bölcsen egyszerre ennyiféle emberrel foglalkozni!

Sinka Csaba 1976-ban istenfélő szülők gyermekeként a Veszprém megyei Csetényben látta meg a napvilágot. A bibliai történeteket a Csetényi Baptista Gyülekezetben ismerte meg kisgyermekként.

Megtéréséhez az az érzés vezette, amelyet halálfélelemnek neveznek. Tizenhárom évesen kezdte az foglalkoztatni, hogy mi lenne vele, ha most meg kellene halnia. Jézus Krisztus kereszthalálában és megváltó szeretetében ismerte fel a szabadító és megnyugtató választ erre a számára igen égető kérdésre.

1992-ben merítkezett be több társával együtt a csetényi gyülekezetben Háló Gyula lelkipásztor által.

A gyülekezeti ifjúsági munkában és imaóra-vezetői szolgálatokban nagy örömmel vett részt. Az Úr elhívó szavát már az érettségi megszerzése után hallotta, de a bizonyosságot, hogy lelkipásztorként kell szolgálnia őt, a vegyésztechnikusi oklevél megszerzése után nyerte.

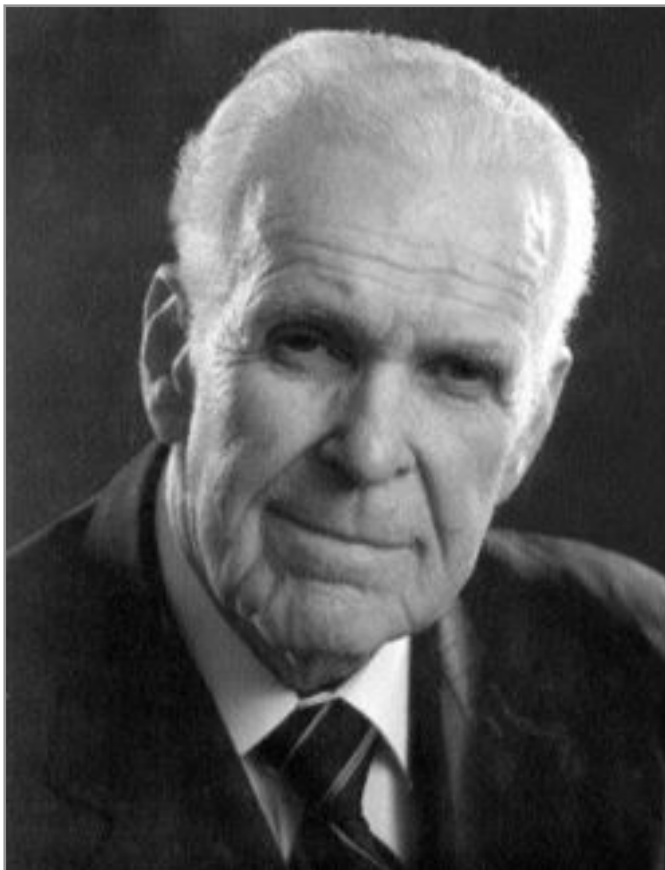
Ezek után jelentkezett a baptista teológiára 1996-ban. Az ötödik, gyakorlati évet a bajai körzetben töltötte. 2001-ben házasságot kötött Zombory Katalinnal, akit még teológushallgatóként a Kispesti Baptista Gyülekezetben ismert meg.

Ezek után hamarosan meghívta lelkipásztorának a vámospércsi baptista körzet (Vámospércs, Újléta, Nyírmártonfalva gyülekezetei). Ezen évek alatt született két gyermeke, Csenge és Hunor.

2008-ban elfogadta a Kispesti Baptista Gyülekezet meghívását. Jelenleg is ennek a gyülekezetnek a lelkipásztoraként szolgál.

Lee Roberson

ÖrüljeteK továbbra is!

Lee Roberson (1909–2007)

„Azért beszéltem néktek ezekről, hogy békességetek legyen én bennem. Ebben a világban nyomorúságot lesz: de bízzatok, én legyőztem e világot.” (Jn 16,33)

Egy angolai konferenciáról érkeztem ide Indianából, ahol az elmúlt vasárnap, hétfőn és kedden prédikáltam. Minden szolgálat alkalmával jelen volt egy kicsi, nyolcvan év körüli néni. Ott ült, és boldogan hallgatta a szolgálatomat. Meg is szólítottam két vagy három alkalommal. A feleségem beszélgetett is vele. A néni férje szintén nyolcvan év körüli volt, és épp akkor, szombaton hunyt el. A teste még az angolai halottasházban feküdt. A feleség elment vasárnap délelőtt a templomba, és este visszajött a konferenciára. Azt mondta nekem: „Nem aggódom a férjem miatt, mert ő már az Úrnál van. Szerdán tartjuk meg a temetési szertartást, amikor vége lesz a konferenciának.” És a hölgy jelen volt mindegyik szolgálatomnál, mosolyogva és örvendezve az Úr jelenlétének, ezzel bizonyosságot téve arról, hogy ő valóban Isten gyermeke.

Nehéz volt eldöntennem, melyik címet adjam ennek a prédikációmnak: „Mosolyogjatok tovább!” vagy „ÖrüljeteK tovább!”

Pál apostol erre biztat minket: „ÖrüljeteK az Úrban mindenkor; ismét mondom, örüljeteK! A ti szelidlelküseteK ismert legyen minden ember előtt! Az Úr közel! Semmi felől ne

aggódjatok, hanem imádságotokban és könyörgéseKben minden alkalommal hálaadással tárjátok fel kívánságaitokat az Isten előtt! És az Istennek békessége, mely minden értelmet felülhalad, meg fogja őrizni szíveiteket és gondolataitokat a Krisztus Jézusban.” (Fil 4,4–7)

Dávid pedig ezt mondta: „Ne bosszankodjál az elvetemülteKre, ne irigykedjél a gonosztevőkre!” (Zsolt 37,1)

Mindenhol ugyanazt olvassuk: *Maradjatok boldogok az Úrban*, szolgáljatok az Úrnak teljes szívetekkel! Problémák mindenhol vannak, mégis van okunk a jókedvre. *Nem kell félnünk!* Bízunk kell Krisztusban és Isten ígéreteiben. Mosolyogjatok! Foglalja el a szíveteket a vidámság, és vegyétek fel ezt a derűs testhelyzetet! Tudnotok kell, hogy Istennel együtt minden körülményben ki fogtok tudni tartani! Képesek vagytok végigcsinálni. Időnként vannak magányos órák, ott vannak a csalódottság percei és néhány pillanat, amikor azt gondoljuk, innen már nem tudunk továbbmenni. De nézzünk fel az Egyetlenre, akire mindig számíthatunk, és aki azt mondta: „Bízzatok! Én legyőztem e világot”. Lehet, hogy fizikailag szenvedünk, de mégis nézzünk fel Istenre!

Évekkel ezelőtt a chattanoogai gyülekezetbe járt egy idős néni, bizonyos *Mrs. Gentry*. Beteg lett és kórházba került. Amputálni kellett az egyik lábát. *Mrs. Gentry* egy nagyon agilis és tevékeny hölgy volt. Nos, a kórházból egy lábbal került haza. Ezt mondtam neki: „*Mrs. Gentry*, az ön élete így is nagyon hasznos lehet. Használja azokat a talentumait, amik megvannak! Továbbra se hagyjon fel Isten szolgálatával!” Az énekszolgálatában benne volt a rádiós műsoromban. A „kereskeszék énekesnő”-ként emlegettük. Egész Chattanoogában ismert lett. *Mrs. Gentry* énekszolgálatában áldást vitt sok itt élő ember életébe. Miközben testileg szenvedett, lelkében Istent dicsérte, és örömmel szolgált neki.

Tehát ha nyomorúságot tapasztaltok, mosolyogjatok és örüljeteK tovább! Ne adjátok fel! MenjeteK csak tovább az úton!

A keresztyénség lényege: tarts ki akkor is, amikor látszólag mindenki elhagy téged, még a barátaid is! Amikor néhányan ellened fordulnak, ne tegyél mást, csak mosolyogj! Hiszen tudod, Isten veled van, és ő győzelmet fog aratni ellenségeid felett. Bízz benne!

Ennek a konferenciának a fő célja, hogy győzelmes keresztyének százai induljanak el Istent szolgálni ezekkel a mondatokkal: Meg fogsz állni. Hűséges vagy. Van hited Istemben. Istemben maradsz. Nem fogod feladni.

Valamikor tagja voltam a déli baptista szövetségnek. Három évig voltam a birminghami baptista szövetség evangélistája. Hivatalnok voltam. De aztán úgy éreztem, abba kell hagynom. A nashvilli vasárnapi iskolai szövetségtől érkezett hozzám egy küldött. Ez az ember könyörgött nekem, hogy maradjak! De ezt mondtam: „Nem, nem tehetek mást.” Ekkor elvesztettem minden eddigi barátomat csaknem egyetlen hét alatt. Nem volt kihez fordulnom. Minden barátom a szövetségben volt. Amikor kilépek, minden megváltozott

körülöttem, egyedül az Úr állt változatlanul mellettem. Tehát akkor is ki kell tartanunk, amikor a barátaink meghátrálnak.

Mosolyogj és örülj akkor is, amikor a világ az ellenségeddé válik a meggyőződésed miatt!

Örülj tovább akkor is, amikor látszik rajtad a magányosság! Ne veszítsd el a hitedet! Hiszen így szól az Úr: „Mindennap veletek vagyok a világ végezetéig.” Ne add fel akkor sem, ha az öregedés kínoz éppen! Mert eljön ez az idő is. Tapasztalom. De továbbra is örülj Uradban, és dicsérd őt jóságáért!

Örülj tovább akkor is, ha eljön a halál! Keresztyének, sose feledjétek: „Elköltözni ebből a testből azt jelenti, mindig az Úrnál lenni!” És ez így van jól. Örüljétek tovább az Úrban!

I. Isten velünk van

Néhányatokat Isten talán éppen most akar bátorítani ezzel: „Örülj, mert én veled vagyok! Hisz én mindennap veled vagyok, egész a világ végezetéig. Soha nem hagyok el, és el nem feledkezem rólad. A legsötétebb órában is melletted vagyok. Szenvedésben, betegségben, üldözésben, hazatérésben, veled leszek minden pillanatban.”

Szóval elmondhatod: „Velem van az Úr. Ő áll mellettem. Ő bátorít engem. Érzem a jelenlétét minden pillanatban” – és tényleg örülhetsz ezért. „Azt pedig tudjuk, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál, azoknak, akiket elhatározása szerint elhívott.” (Róm 8,28)

II. Isten méltó a bizalmunkra

Azt mondja az Úr: „Örülj! Mosolyogj! Bízz bennem! Legyen hited Istenedben!” Isten sohasem téved. Mi igen, ő nem. A világ téved, Isten viszont nem. Hited vezessen előre! Újítsd meg az Istenben való bizalmadat! Hitben tegyél nagy dolgokat Istenért! Az ilyen konferenciák célja nem más, mint hogy úgy menjenek haza a hallgatók innen, hogy otthon nagy dolgokat tegyenek hitben Istenért.

Egy ehhez hasonló konferencia után késztetést éreztem arra, hogy megalapítsam a Tennessee Egyházi Egyetemet (Tennessee Temple University) 1946-ban. Egyszerre több mint 5500 diák akart beiratkozni az iskolánkba. Isten hatalmasan megáldotta hitünket. Miután elvesztettük Joy nevű kisbabánkat (a joy szó jelentése öröm), Isten arra indított, hogy megalapítsam az Öröm Táborot gyermekek számára (Camp Joy). Isten előteremtette a pénzt és a feltételeket. Mái is nagy sikerrel működik a tábor. Ugyanígy kezdtük a nemzetközi hitmisszióinkat, az egy misszionáriustól az 560 missziómunkásig.

Van okunk örvendezni még a legsötétebb óráinkban is. A világ azt gondolja majd, hogy megőrültél, de bízzál csak Istenben és az ő szavában továbbra is! Tedd, amiről Isten azt mondja, hogy tenned kell! Segíteni fog neked, és vezetni fog azon az úton és az események közt, ahogyan Mózeset, Illést, Jeremiást, Dávidot, Pétert, Jakabot és Jánost és Pál apostolt is vezette.

III. Isten betölti szükségünket

Ismét szól az Úr: „Az én Istenem pedig be fogja tölteni minden szükségünket az ő gazdagsága szerint a Krisztus

Jézusban dicsőségesen.” (Fil 4,19) Légy hiteles tanító! Tedd őt próbára! Nem fog cserbenhagyni. Jómagam már több mint hetven éve hirdetem az ő igéjét. Egy jó ideje már fizetség nélkül prédikálok, Isten mégis betöltötte minden szükségemet a Krisztusban. És továbbra is betölti minden egyes szükségemet. Tedd félre az aggodalmadat, és tedd, amit Isten mond! A barátaid tévedhetnek, a világ tévedhet, de ő soha!

Az első memphis-i tennessee-i – germantowni baptista – gyülekezetemben havi ötven dollár fizetést kaptam. A gyülekezet 1865-ben alakult meg. Szobát béreltem egy nagy ház tetőterében a Snowden Circle körzetben. Csupán egy-egy szendvics volt számomra az értékes táplálék. Micsoda napok! Hányszor epekedtem kis szobámban egy-egy falat kenyér után. Nem volt más vagyonom, mint egy öreg Ford, ami éppen hogy ment. Nehéz idők voltak ezek.

Egyik reggel felébredtem tetőtéri szobámban, és a bejárati ajtóhoz sétáltam. Az ajtó alatt egy fehér borítékot találtam. Csodálkoztam, hogy kerülhetett oda. Felvettem és belenéztem. Egy dollár volt benne. Ezt mondtam: „Köszönöm, Uram.” Máris lementem a hamburgereshez, és megettem két szendvicset. Arra gondoltam, hogy Jézus él! Ez tényleg megtörtént?! És ha megint megismétlődik, akkor ez tényleg csoda!

És a következő reggelen megismétlődött a dolog. És a következő huszonöt reggelen is mindig megtaláltam az egydolláros bankjegyet az ajtó alatt. Nem mertem azt mondani, hogy na, ez már túlzás, nehogy abbamaradjon a dolog. Hagytam, hadd folytatódjon. De egy idő múlva érdekelni kezdett, ki lehet a titokzatos jótévő. Ezért egy kis csapdát állítottam az ajtó elé. Egy kis fadarabot. Ha valaki megérinti az ajtót, a fa koppanni fog, és én felébredek. Ezután nyugodtan lefeküdtem aludni.

Éjfél körül hallom aztán, hogy leesik a fadarab. Kiugrok és kitérom az ajtót. Az ajtó előtt egy aprócska, idős néni állt. Kezében egy fehér borítékkal. Akkor átnyújtotta nekem, és így szólt: „Fiacskám, ha csak egy léleknek is szól erről, nem adok tovább egy pennyt sem.” Mire ezt mondtam: „Hölgyem, ne aggódjon! Soha nem mondom el egy léleknek sem, honnan jön a pénzem. Köszönöm, asszonyom. Isten áldja meg!”

Ez a hölgy Mrs. Kate Barker volt, a Kentucky Egyetem előző elnökének a felesége. Miután meghalt a férje, a hölgy átköltözött Memphisbe a nővéréhez. Tőlük béreltem a tetőtéri szobát. Mrs. Barker azt gondolta, ennek a fiúnak segítségre van szüksége, és ezért segíték neki. Így hát az idős hölgy elkezdett egydolláros borítékokat tolni az ajtó alá.

Bízzál Istenben, legyen hited őbenne, és ő megsegít téged. Ha Isten vezérel téged, és az ő Lelke készítését érzed magadban, Isten mindig átsegít téged dicsőségesen a túlpartra. Ebben mindig biztos lehetsz.

A második gyülekezetem Greenbierben, Tennessee-ben, valamivel több fizetést biztosított számomra, pontosan 75 dollárt havonta. A gyülekezet végében volt egy aprócska szobám is, ahol három évig éltem. Minden kényelmet nélkülöztem, de legalább ez a kis szoba az enyém volt. És Isten betöltötte minden szükségemet. Továbbra is bíztam benne. Nem hagyott el engem. És téged sem hagy el soha.

IV. Ő velünk van a legsötétebb óráinkban

Isten veled lesz életed legsötétebb órájában is. És sötét órák bizonyosan lesznek. Egy sátoros összeövetelt tartottam Russelville-ben, Alabamában. *Homer Britton* volt az énekesem. Tömegek jöttek el. Egyik reggel éppen a pásztori irodában készítettem elő az evangélizációt, amikor csöngött a telefon. Felvettem. A vonal másik végén egy hang így szólt: „Roberson testvér, sajnálattal kell közölnöm, hogy Joy nevű kislánya most hunyt el.” Nem tudtam, mit válaszoljak. Beültem az autómba, és elindultam vissza Chattanoogaába. Nem értettem, miért kellett az én kicsikémnek ilyen hamar elmennie, miért kaptam azt a telefonüzenetet, hogy ő nincs többé.

Amikor éppen a Tennessee River hídon hajtottam keresztül, Isten küldött nekem egy igeverset, ami azóta életem vezérfonala lett: „*Azt pedig tudjuk, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál, azoknak, akiket elhatározása szerint elhívott.*” (Róm 8,28) Nem értettem kisbabánk halálának okát, és a feleségem sem értette, hogy alig néhány napon miért ment el olyan hirtelen. De így született meg a Camp Joy és még sok egyéb dolog.

Örüljétek tovább akkor is, ha meg akar hasadni a szív! Ő minden gondotokat viselni fogja. Bízattok őbenne! „*Örüljétek az Úrban mindenkor, ismét mondom, örüljétek!*” Hiszen ő veletek lesz a legsötétebb óráitokban is. A magányosság idején is ezt kéri tőled: „*Légy bátor és erős! Ne félj, és ne rettegj, mert veled lesz az Úr, a te Istened mindenben, amiben jársz!*” (Józs 1,9)

Ha jön a betegség, ő akkor is veled van. Egyik éjjel egy nagy, nyitott tereben prédikáltam Chicagóban. Nagyszerű szolgálat volt ez. Egy kis motelban szálltam meg egy domboldalon. Következő reggel, amikor felkeltem és elkezdtem imádkozni, nem volt hangom. Abba kellett hagynom az evangélizációs sorozatomat. Visszautaztam Chattanoogaába, és több orvost is felkerestem. Próbáltak segíteni rajtam, de nem tudtak. Csaknem egy évig szenvedtem ettől a teheről. Mások prédikációit hallgattam. Megpróbáltam dolgozni a meglévő állásomban, de nem tudtam prédikálni. Mindezek ellenére ebben az évben is éreztem Isten jelenlétét, tudtam, hogy ő velem van, tudtam, hogy a különös helyzetben is őrizte és irányította az életemet.

Csaknem egy évvel később Isten meggyógyította a hangomat, és engedte, hogy folytassam az utamat. Egy év várakozás Isten szabadítására! Egy gyülekezet pásztorja voltam és szolgáltam a Tennessee Temple-ben, s mindezt hang nélkül! Ebben a megpróbáló időszakban egyedül Istenre tekintettem, és így szóltam hozzá: „Istened, a te kezdedben vagyok. Tudom, hogy te vigyázol rám.”

V. Ő velünk van a sikertelenség óráiban is

Mindnyáján kudarcot vallhatunk időnként. De ne adjuk fel a reményt! „*Démás is elhagyott engem, mert jobban szerette ezt a világot*” – írja Pál az egyik levelében. Ne legyünk Démások! Menjünk tovább! Ha a prédikálásunk nem hoz eredményt; ha az evangélizációink nem terem gyümölcsöt, azért csak haladjunk előre! Ha nem is érkezik el a várt megújulás, de bízunk továbbra is Istenben, aki buzdítani tud minket!

VI. Arra indít minket, hogy segítsünk másoknak

Mosolyogj és örülj, hiszen Isten arra szeretne használni minket, hogy másokon segíthessen. A legnagyobb örömöm, amikor arra emlékezem, hogyan mentett meg engem Isten. Ő tényleg megmentett engem, és nekem el kell ezt mondanom másoknak, hogy segítsék másoknak is megmenekülni. Pál ezt írta a filippibelieknek, miközben beszámolt az örömről, és így bátorította az ő hitüket:

„*De egyet cselekszem, azokat, amelyek hátam mögött vannak elfelejtve, azoknak pedig, amelyek előttem vannak, nekik dölvén, célegyenest igyekszem az Istennek a Krisztus Jézusban onnét felülről való elhívása jutalmára.*” (Fil 3,13–14)

Az Úr arra szeretne használni téged, hogy vigaszt és bátorítást nyújts másoknak. Azt várja tőled, hogy intsd meg embertársad, hogy mit tehet, és mit nem tehet a saját életével.

Emeljétek fel Krisztust az emberek előtt Megváltóként, és ő maga fogja megmutatni azt az utat, melyen az emberek eljutnak az Isten Fiához. Mennyire igaz ez a kijelentés: „*Mindenre van erőm Krisztusban, mert ő engem megerősít.*”

Mások, Uram, igen, Mások!

Ez legyen a jelszóm!

Segíts, hogy Másokért élhessek,

Hogy úgy élhessek, mint Te!

Lelkeket nyerni! Isten Bárányához vezetni az embereket! Hagyni, hogy Isten irányítsa az életünket! Isten gyermekei vagyunk. Hagyjuk hát, hogy ő mások életét is megáldja rajtunk keresztül!

Mosolyogtam, amikor egyik vendégünk, egy apró termetű, kedves idős hölgy egyszer csak szót kért a gyülekezetünkben Chattanoogaában: „Kedves Roberson testvér – mondta –, azért vagyok ma itt, hogy segítsék önnek. Arra szántam az életemet, hogy lelkeket nyerjek Krisztusnak.” „Ez nagyon jó, kedves hölgyem – válaszoltam erre –, és milyen eredményeket ért el ez idáig?” Erre a néni felnézett a Bibliájából, és egy jegyzetfüzetet vett elő, majd így válaszolt: „Ez idáig 1526 lelket vezettem a Megváltóhoz.” Értitek ezt? 1526 embert! A hölgy mindnyájuk nevét és telefonszámát feljegyezte a noteszébe, miközben városról városra járt és Krisztusról tanúskodott. Azt gondoltam akkor, hogy ez talán túlzás. Nem is tudom, hogy elhiggyem-e. De ma már elhiszem. Ez a hölgy mélyen elkötelezett volt, és odaszánta az életét a legnemesebb cél érdekében, hogy Isten Bárányához vezesse az embereket.

Nekem és neked is ezt kell tennünk. Ezt kellene mondanunk: „Ó, Istened, az én feladatod az, hogy lelkeket nyerjek Krisztusnak.” Amikor egyik vasárnap reggel Chattanoogaában prédikáltam, az egyik barátom odalépett hozzám, aki Isten kegyelméből megszabadult. Alámerítettem őt. Később a felesége is bemezt. Ez a férfi volt *M. J. Parker*, aki ezt mondta nekem: „Roberson testvér, tudom, hogy újjászülettem. Arra vágyom, hogy Isten használni tudja az életem. Jónak látná, ha bérelnék egy öreg buszt, és bejárnám vele Chattanoogaát, hogy hallgatókat hozzak a vasárnapi iskolába?” Én pedig ezt válaszoltam: „Menj csak, testvér!” Ő meg kibérelte a buszt, és elkezdte a szolgálatát. Végül 35 vadonatúj

busz tulajdonosa lett a testvérünkéből, és megtöltötte érdeklődőkkel a vasárnapi iskolát, a vasárnap délutáni bibliáóráát és a szerda esti összejöveteleinket. Azelőtt sohasem gondoltam volna, hogy ifjúsági gyülekezetet fogok plántálni, és nem is volt hasonló tervem. Mindnyájan részt vettek az istentiszteleteken, és ezek menekültek meg így. M. J. Parker testvér, akit Isten vezetett, engem is szolgálatra indított azzal, hogy elhitte, hogy mindez lehetséges.

Később M. J. testvér szélütést kapott. Az egyik oldala hosszú időre lebénult, és bottal kellett járnia. Nem sokkal ezután elhunyt. Én tartottam a gyászbeszédet. Ott állt mellettem a felesége, könnyekkel a szemében. A beszéd előtt kicsit félrehúzott engem, és így szólt: „Roberson testvér, beszélhetnénk négyesemközt?” Mire mondtam, hogy „Természetesen, kedves asszonyom.” És kezdte mondani, hogy „A férjem sosem mondta önnek, de még a négy általánost sem végezte el. Éppen csak tudott olvasni és írni.” Mégis kiváló üzletember és kiváló lélekmentő vált belőle, amikor Isten fölötte tartotta kezét.

Ha M. J. Parker ezeket vezetett Krisztushoz Chattanooga-ban, akkor Isten bizonyára téged is tud használni, ha ezt mondod neki: „Uram, kész vagyok rá, hogy örvendezzek benned.” Tegnap az irodámban beszéltem *Solomon Owolabival*, egy végzett diákkal az iskolánkából, aki Afrikába készült menni néhány évre. Beszél a munkájáról. Három templomot épített fel, mindegyik gyönyörű nagy, több ezer fő befogadására alkalmas. Így szólt: „Szeretnék köszönetet mondani mindazért a segítségért, amit öntől kaptam, hogy visszatérhessek a missziómunkába. Egy ideig távol voltam, de most visszatérek a lélekmentéshez.” És lelkeket nyert Krisztusnak Afrikában.

Örülj, mert Isten mindenképpen fel akar használni az ő tervének megvalósításához! Engedd meg neki, hogy a maga módján tegye ezt. Ajánld fel neki az életed, és dönts el, hogy az ő dicsőségére szeretnél élni és lelkeket vezetni hozzá! Springfieldben, Tennessee-ben prédikáltam éppen, amikor rengeteg ember megtért. Az egyik hölgy szinte mindig eljött az összejöveteleinkre, és másokat is a szószékhez vezetett. Megkérdeztem, ki ez a hölgy. Ő volt *Mrs. Abi Burr*, az első springfieldi Nemzeti Bank pénztárosa. Minden szolgálatom alkalmával két újabb megtérőt vezetett a szószék elé. Aztán hazautaztam, és sokáig nem hallottam sem a gyülekezetéről, sem *Mrs. Burr*-ról. Egyszer csak megszólalt a telefonom: „Tennessee-ből, Springfieldből hívom önt. Meghalt *Mrs. Abi Burr*, és az utolsó szavaival meghagyta, hogy *Mr. Roberson*-nak részt kell vennie a gyászszertartáson.”

„Természetesen ott leszek” – válaszoltam. Elutaztam a springfieldi baptista gyülekezetbe, és helyet foglaltam a szószéknél a pásztor, *dr. Pettgrew* mellett. Először énekeltek. Nagy tömeg gyűlt össze. Elmondtam a beszédemet, és leültem. Ekkor felállt a gyülekezet pásztorja, és így szólt: „Mielőtt megtartanám az igehirdetésem, megkérem az első sorban ülő hölgyeket, hogy legyenek kedvesek felállni és bemutatkozni, ha lehetséges!” Erre felállt egy női csoport, és a lelkész így szólt: „Ezek a hölgyek egyesével, egymás után találták meg Krisztust *Mrs. Abi Burr* bizonyágtevésének nyomán.” Megszámoltam őket. Ötvenkét nő állt *Mrs. Abi Burr* sírjánál.

Miközben ez a hölgy a Nemzeti Banknál dolgozott, egy kis misszionárius gyülekezet tagjaként házról házra kereste fel

az embereket a jó hírrel, köztük ezt az ötvenkét nőt is. Isten mindenkit tud használni, aki néki adja magát. Hagyd, hogy téged is használjon Isten! És ne félj! Örülj, és dicsérd Istent! Te is lehetsz lélekmentő. Mosolyogj, örülj, légy boldog, hiszen Krisztus újból eljön.

VII. Krisztus ismét eljön

Az Úr mondta: „*Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben, és higgyetek énbennem! Az én Atyámnak házában sok lakóhely van; ha pedig nem volna, megmondtam volna néktek. Elmegyek, hogy helyet készítsék nektek. És ha majd elmegyek, és helyet készítek nektek, ismét eljövök, és magamhoz veszek titeket; hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek.*” (Jn 14,1–3)

Hiszek Jézus Krisztus második eljövételében. Premillenista vagyok. Nem változtattam meg az álláspontomat a hetven év alatt. Hiszem, hogy Krisztus minden pillanatban visszajöhet. És örülök ennek a ténynek, mert Krisztus megígérte, és ő bizonyosan megtartja az ígéreteit. Látni fogom őt színről színre, az ő személyes jelenlétében. Hiszek az Úr Jézus eljövételében, a megváltottak feltámadásában, az élő hívők elváltozásában és az Úrhoz történő elragadtatásában.

A második gyülekezetem Tennessee-ben, Greenbrierben volt. A szobámban ültem a gyülekezeti épület hátulján, amikor Jézus Krisztus második eljövételéről olvastam a következőt: „*És ismét eljövök hozzátok.*” Akkor tartottam az első prédikációmot ebben a gyülekezetben erről a témáról. Akkoriban még nem ismertem olyan fogalmakat, mint premillenista, postmillenista, amillenista stb. Akkor még soha nem volt a kezemben Scofield-féle Biblia. De bizonyos voltam benne, hogy ő vissza fog jönni, mert megígérte. Elkezdtém ezt prédikálni, és az emberek megváltást kaptak. Láttam, milyen eredményt hoz a második eljövételről szóló prédikálás, ezért az elkövetkező években sem szüntem meg erről a témáról hirdetni az üzenetet: Jézus hamarosan eljön!

Erősitően bennünket az ő eljövételének ígérete a kudarcaink idején, az ellenszegülők jelenlétében, a magányosság idején is! Örvendezünk! Dicsérjük Istentünket! Minden dolog közepette mosolyogjunk továbbra is! Isten velünk van, segít nekünk, és jobb Krisztus-követőkké formál minket a benne való hit által.

„*Bízatosok, én legyőztem e világot.*” (Jn 16,33)

Ó, mennyire hatalmas, milyen hatalmas Megváltót követhetünk! Igen, ő a mi Megváltónk, Megtartónk, eljövendő nagy Királyunk. Ő minden mindenkiben. Örvendez, hogy az ő gyermeke vagy! És hálaadás közben mondd neki, hogy használjon fel téged mások megmentésére, hogy beszélhess másoknak Krisztusról! Ezzel teljesíted a nagy misszióparancsot. Engedelmeskedj Isten szavának, és örvendez az ő jelenlétének, hatalmának, békességének! Ámen.

B I B L I A T A N U L M Á N Y

Lukács Tamás

Szolgatársak, testvérek és munkatársak Pál munkatársi körében

A bibliai híradás arról szól, hogy Pál és alig néhány megnevezett munkatársa az akkor ismert világ jelentős részének hirdették az evangéliumot. Páratlan tett volt. Mindeközben a Szentírás történeti beszámolója alig beszél nevekről. Szinte csak véletlenszerűen tudjuk meg, hogy mikor ki utazik az apostollal, máskor inkább csak sejtéseink vannak afelől, hogy Pállal kik, hányan vállalják a háttérszolgálatokat, a nem éppen veszélytelen kiküldetéseket. Kik lehettek ők, azok a névtelen vagy alig ismert hősök, akik az életüket is készek voltak kockára tenni az Úr Jézus evangéliumának terjedéséért? A szemérmes hallgatás érthető: nem magukról, hanem Krisztusról akartak beszélni, róla is mint megfeszítettéről. Semmi önmagukkal való dicsekedés, kérkedés nem található a beszámolóban. És ha magukról mégis kellett valamit mondani, akkor is csak keveset, a legszűkebben, hogy aki értesül a történetekről, ne embereknek tulajdonítsa az eredményeket, hanem Istennek. E missziómunka bemutatásának jellemző mondata lehet Pál apostol egyik kijelentése, „*Mert nem önmagunkat hirdetjük, hanem Krisztus Jézust, az Urat, önmagunkat pedig mint szolgáitokat Jézusért.*” (2Kor 4,5)

Amikor tanulmányunkban kísérletet teszünk arra, hogy megértsük az apostoli kor missziói munkakapcsolatát, pontosabban a Pál apostol köré gyülekezetett munkatársak szervezeti rendjét, nem emberek előtt akarunk tisztelegni, noha tiszteletre és megbecsülésre méltó emberek ők, hanem látni, ismerni szeretnénk a titkot: miért volt olyan hatékony az a küldetését teljesítő munkatársi csoport? Kik voltak ők, milyen kapcsolatban álltak az apostolokkal, különösen Pállal és egymással? Milyen kapcsolatban álltak a jeruzsálemi gyülekezettel és annak vezetőivel? Hogyan működtek, szavazattöbbséggel hozták meg döntéseiket, vagy egyszemélyű vezetés érvényesült?

Önállóság, függőség és alkalmi együttműködés

Jóllehet Pálnak nem voltak tanítványai, de sok munkatárssal dolgozott együtt. E személyek és kapcsolatrendszerük bemutat valamit a keresztyénség eredetének nagyszerűségéből a tanulmányozója számára. A munkatársak szerepének tisztázása magyarázatul szolgálhat a korai keresztyénség struktúrájának megértéséhez, valamint a páli levelek számos kérdéséhez.

Az Actában és a kánonikus iratokban néhány száz olyan kifejezés, elnevezés szerepel, melyeket Pálnak tulajdonítanak. Gyakran címek tömegével vannak ellátva egy-egy név viselői, és nagy többségük missziói munkakapcsolatban van Pállal. A nevezett személyek legtöbbje munkatárs a keresztyén misszióban, akiknek a megnevezése vagy titulusa visszatükröz

valamit azokból a kapcsolati viszonyokból, melyek jellemezték ezt a dinamikusan működő missziói csoportot. Az Actában *agapétos* és *adelphé* névvel közvetlenül megnevezettek száma mintegy harminchat személy. Ebből Pálhoz közvetlenül kapcsolható kb. kilenc fő. Nehezebb feladat szelektálni e csoportból azokat, akik hosszabb ideig voltak kapcsolatban az apostollal. A nehézséget fokozza, hogy néhány levél szerzőségének vagy leírójának kérdése részben vagy egészét érintően újabb kérdéseket vet fel. Az Actában a dátumok és a kronológiai rend okoz nehézséget. Mindezek mellett az apostoli levelek és az Acta egyidejűsége felkínál egy minimális szinkronizációt az antiókhiai korszakban, valamint Márk és Titusz kapcsolódása, Timóteus, Akvila és Priszka, Arisztobulosz és talán Lukács, valamint Erasztosz csatlakozása a görögországi misszió idején, vagy a második missziói út alkalmával. Démász, Epafrász, Tükhikosz és Trofimosz később, a római misszió megalapozásakor csatlakozik Pálhoz. Persze ők csatlakozhattak akár a korábbi, efézusi szolgálat idején is, vagy éppen az is feltételezhető, hogy az efézusi, kolossébeli és filemoni levél megírásának idején kapcsolódtak be a missziómunkának ebbe a közösségébe. Hitelesnek fogadhatjuk a 2Tim 4-ben adott bejelentés történetiségét, kitűnik, hogy a munkások kilencen egy meglehetősen zárt egységben vannak az apostollal, de valószínűleg ez nem tart az apostol élete végéig. Ezek közül öten, Erasztosz, Márk, Timóteus, Titusz és Tükhikosz Pállal kapcsolatban egy nyilvánvaló alárendeltségben állnak.

Fontos lehet annak megértése is, hogy egy általánosnak nevezhető vagy egy helyi problémában lehetett-e személyes döntésre jogosultságuk, vagy mindenben Pál vezetése érvényesült.

Barnabás, Szilász és Apollós esete egy érdekes vizsgálódási lehetőséget kínál. Noha ők is munkatársak, és szívélyes kapcsolatban vannak Pállal és egymással, Pál és Apollós esetében látható, hogy egymástól függetlenül dolgoznak. Mindegyikük néhány munkatárssal az oldalán végzi a kiterjedt missziói területen a szolgálatot, és egymás iránt kölcsönös elfogadásban vannak. Pál és Apollós nem függ egymástól. Hasonlóan Barnabás és Szilász, akik ugyan kapcsolódnak Pálhoz néhány rendkívüli alkalomra, de aztán mennek a maguk útján tovább.

A páli missziói utazások után Szilász Görögországban eltűnik a láthatárról, hacsak nem azonosult a „testvérrel” és „írnokkal”, akit Péter levele említ (1Pt 5,12), és mint Péter munkatársát ismerhetjük meg az említett összefüggésben. Kétségtelen, hogy Barnabás Pálhoz hasonlóan folytatja a munkát az Aegean área-ban (1Kor 9,6; Kol 4,10).

Jelentős munka állhat az említett Barnabás, Apollós és Szilász mögött is, de csak közvetett utalásokat találunk a tevékenységükre. E személyek egyikét sem úgy mutatja be az Acta és Pál levelei, mintha ők Pál fennhatósága alá tartoznának. Sőt, esetenként úgy látszanak, mintha maguk is apostolok volnának (1Kor 4,9; 9,5; ApCsel 14,4.14; 1Thessz 2,6), akik önállóan, rajtuk érvényesülő vezetés alapján végeznék a misz-sziói megbízatást.

Pál – levelei tanúsága szerint – általában nem küldi, nem utasítja őket. Bármennyire is ezt látszik igazolni az Acta 17,15, ahol az utazótárs, Szilász kap parancsot, hogy Pálhoz jöjjön.

Valószínűleg Akvila és Priszka is beleértendőek e nevezettek közé. Barátságos kapcsolatban vannak az apostollal, de az esetek többségében tőle függetlenül dolgoznak.

Pál munkatársi körei

Az ApCsel-ben és az apostoli levelekben megnevezett munkatársak nevei:

Pál tágabb munkatársi köre (mintegy 36 személy)	A közvetlenebb munkatársai (mintegy 16 személy)
Akhaikosz	
Andronikosz	
Apollós	Apollós
Appia	
Akvila és Priszka	Akvila és Priszka
Arkipposz	Arkipposz
Arisztarkhosz	
Barnabás	
Démász	Démász
Epafrász	Epafrász
Epafróditosz	Epafróditosz
Erásztosz	
Evódia	
Fortunátusz	Fortunátusz
Gájusz	
Júdás	
Juniász	
Jusztus	
Kelemen	
Kvártusz	
Lukács	Lukács
Márk	Márk
Mária	
Onézimosz	
Perszisz	
Filemon	
Fébé	
Szózsthenész	
Szilász	Szilász
Stefanász	Stefanász
Timóteus	Timóteus
Titusz	Titusz
Trüfaina	
Trüfósza	
Tükhikosz	Tükhikosz
Urbanusz	Urbanusz

A munkatársak különböző időszakokban végezték munkájukat Pál apostol mellett

Pál szolgálatának egyik jelentős helyszíne Efézus volt. Ide többek között Gájusszal és Arisztarkhosszal érkezett

Pál apostoli karakterének körvonalazása

A Szentírásban Pál apostol alakját tanulmányozva egy kiemelkedő misszionáriusi kép körvonalazódik előttünk, olyan valakié, akinek nagyszámú munkatársi köre van. Olyannyira nagy, hogy a szolgálatában szinte sohasem látható társak nélkül. Azok, akik az ő legközvetlenebb körébe tartozó személyeknek nevezhetők, az Írásban megrajzolt körvonalaikban alárendelt munkások képét mutatják. Ennek ellenére is kevés az, aki vele folyamatosan, hosszú távon együtt dolgozik.

Nevek és elnevezések

Amikor Pál munkatársainak megnevezését áttekintjük, feltűnik néhány sajátos elnevezés. Nemcsak azokra a nevekre nézve áll ez fenn, melyek később a gyülekezetekben a tradicionális vezetők elnevezésévé váltak, hanem azokra is, melyekben azonosság ismerhető fel a karizmatikus, azaz lelki ajándékkal bírók megnevezései között. Pál leveleiben nem nevezi kollégának sem a prófétát, sem a tanítót vagy a pásztort, nem is szólva a vénről és a püspökről. A használt megnevezés minden esetben valamilyen funkcióval áll kapcsolatban. A leggyakrabban használt kifejezések: *synergos*, *adelphos* és *apostolos*. Ezeket a páli szövegösszefüggéseken belül értelmezve bepillantást nyerhetünk segítőtársainak a kapcsolatrendszerébe és következésképpen a misszió struktúrájába és talán még a stratégiájába is.

A nem hívőkre is használatos *synergos* helyett gyakoribb a rokon *ergatés* (munkás) kifejezés, mely gyakran az utazó munkásokra vonatkozik. Az Írásokban a munkatársakat az esetek jelentős részében olyan körvonalazásban találjuk, mint akik egymással egyenlők. Ilyen példa Pál és Apollós kapcsolata az 1Kor 3,6–8-ban, de ez egyáltalán nem magától értetődő ebben a korban.

Egy példán szemléltetve: hivatkozva az Egyiptomban pusztító pestisre, *Philo* a férgek iránymutató figyelmét, mint amelyek Istennek a *synergoi*. Ezért nem kifogásolható értelmezés az 1Kor 3,9-ben a *synergoi theou*: „együttmunkálkodók Istennel”.

A munkatársak „jutalma”

Pál magát és Apollózt is úgy látja, mint Istennel együtt munkálkodókat, akik Isten tulajdonában vannak, feladatokat végeznek: Isten munkatársai, azaz Istenéi, és egymással munkatársi kapcsolatban állnak. Munkájuk eredményessége azonban Istentől van. Habár úgy dolgoznak, mint Istennek szolgálói, mindegyik megkapja „a maga jutalmát” úgy, amint azt az ő erőfeszítése szerint megérdemli.

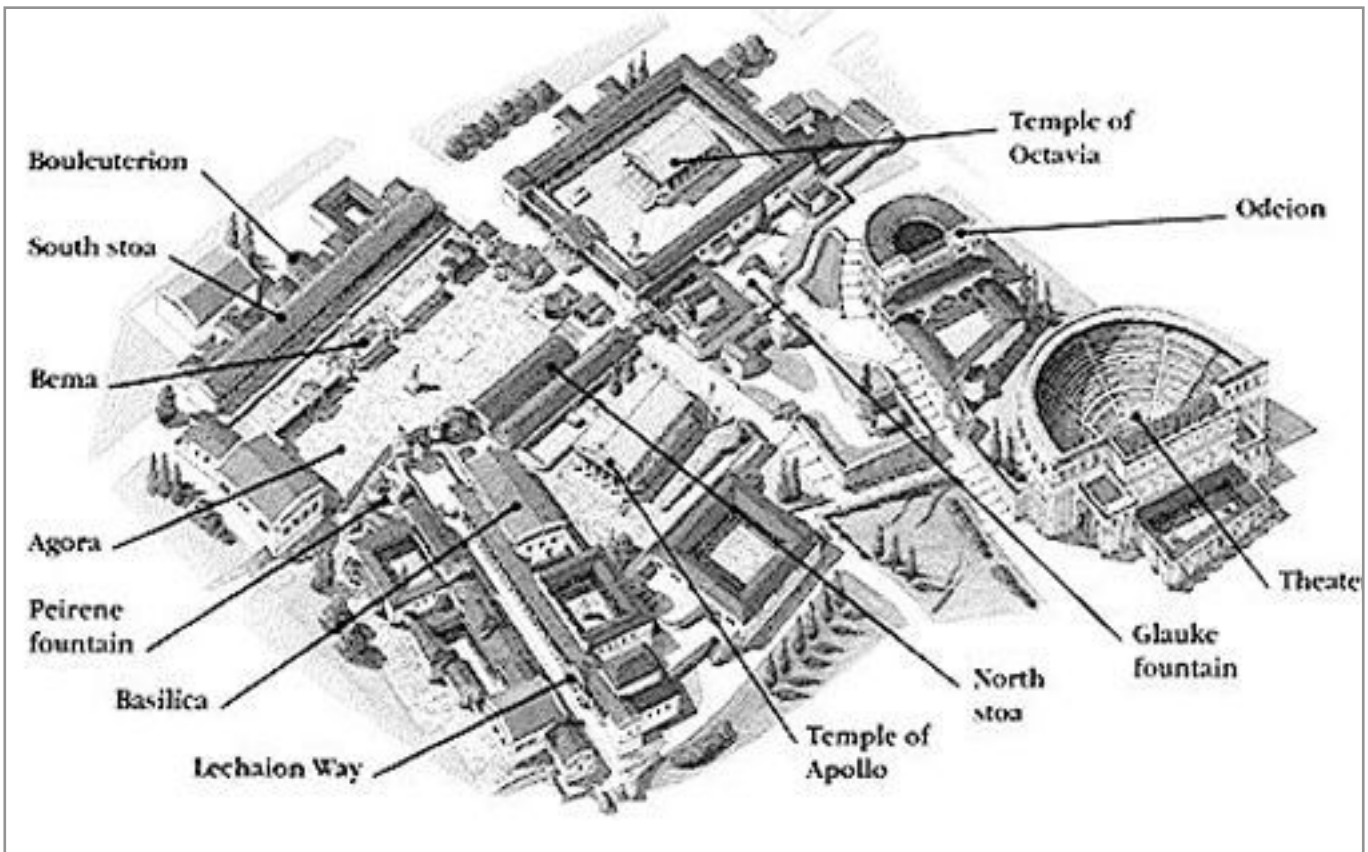
A Mamertine börtön

Rómában, a Capitoline-domb lábánál található az a börtön, ahol Pál második fogsága idején raboskodott. A börtön bejárata egy lyuk volt, melynek körvönala fent a mennyezeten látható. Felül, a börtön felett volt egy szoba, ahol a börtönőrök tartózkodtak

Később, az 1Kor szerint Pál munkatársai a munkálkodás „jutalma”-ként a gyülekezettől támogatást kapnak. Ezt a támogatást Pál többek között egy felhívással az Úr rendeletének nevezi (1Kor 9,14). Talán az 1Tim 5,18-ban közöltekkel áll ez hasonlatosságban. Itt azt közli, hogy „a munkás (ergatés) méltó a maga jutalmára”. Az 1Tim 5,17 és a 2Tim 2,6 meghatározása azokra vonatkozik, akik (hoi kopióntes) keményen dolgoznak a beszédben és a tanításban.

Kétségteljes, hogy Pál leveleiben a „munkatársak” és a „gürcölők” kifejezések között hasonlóság van. Az 1Kor 16,16–18-ban a címzettek személyesen arra kaptak figyelmeztetést, hogy elismeréssel adózzanak azoknak, akik „együtt szolgálnak és fáradoznak”. Meggyőzőnek látszik, hogy azok, aki „fáradoznak, vezetnek és intik” a testvéreket, azonos csoportba tartoznak. Jóllehet az ő funkciójuk nem jogi státus, nem szerződéses jellegű. Ők szolgáló munkatársak voltak, akik álltak vagy elestek, de az ő karizmájukkal Krisztus feltámadásának a híret hivatottak átadni a hallgatóságuknak. Éppen ezért az ő munkájuk feljogosította őket a közösség megbecsülésének elfogadására.

Egy szorosan összefüggő mellékértelme a „diakóniának” a tanítás, azaz olyan valakinek a ténykedése, aki megbízott azzal, hogy közölje az Isten titkát. Ekképpen, mint Krisztusnak a *hypéretés* (1Kor 4,1 – elsődleges jelentése: evezős, matróz; eredetileg: „alárendelt”, segédevezős) egy olyan terminus, mely megfelel a *diakonos* kifejezésnek, melyet Pál

Az 1. századbeli Korinthus városának rekonstruált képe

magára és Apollósra alkalmaz mint az Isten titkainak sáfáira. A diakónus két funkciója itt a prédikálás és a tanítás, mely gondos felkészültséggel és különleges odaszánással végzett munka lehetett.

„...egy ötvös, név szerint Demeter, ezüstből kis Artemisz-templomokat készített, és ezáltal nem csekély keresethez juttatta a mestereket.” (ApCsel 19,24)
A templom kicsinyített ezüstmásolata volt a pénzkereset fűltet forrása

A diakonoi jelentése

A diakonoi Pál környezetében úgy tűnik a munkatársaknak egy speciális osztálya. Ők azok, akik aktívak a prédikálásban és a tanításban. Ők látszanak szinte minden munkában, és ők végzik a munka jelentős részét Pál környezetében. Nemcsak mint utazó munkások, de mint munkatársak is szerepet kapnak a helyi gyülekezetekben, úgymint Fébé, a kenkhreai gyülekezet szolgája (Róm 16,1), Pál és Timóteus, a Krisztus Jézus szolgája (Fil 1,1).

Pál felismerte, hogy a diakonoi, vagyis azok, akik a legszerényebb munkásai az Úrnak, támaszt nyerhetnek a gyülekezettől. Írásai mutatják, hogy ez gyakorlattá vált, miután széles körben el is terjedt.

A páli missziói munka struktúrája

A páli misszió struktúrájának megértéséhez fontosabb azoknak a munkatársaknak az ismerete, akik „testvérek”. Valószínűleg általánosságban a *douloi* és az *adelphoi* kifejezések a Krisztusban hívóvé lett emberekre vonatkoznak, de van néhány bizonyíték arra is, hogy használatosak e nevek korlátozottabb értelemben is. Eleinte csak feltételezés volt, hogy a „Szoszthenész, a testvér”, „Timóteus, a testvér”, „Titusz, az én testvérem” csak a hívó társat fejezi ki (1Kor 1,1; 2Kor 1,1; 2,13; Róm 16,23). Azonban a szöveg által megerősítést nyer, hogy a *hoi adelphoi* kifejezés használata a munkatársi körnek egy megkülönböztetése a gyülekezet egészétől, akik szintén testvérek (lásd 1Kor 16,19–20. Itt külön említést nyer a gyülekezet és a testvérek. A Fil 4,21-ben a „testvérek” kifejezés a prédikátorokra mint egy szűkebb munkatársi körre utalásként értendő.).

A „testvérek”

Megfigyelhető, hogy amikor a „testvérek” kifejezés pluralis alakban, névelővel áll, többnyire egy korlátozott csoportra történő utalásként értendő. Kivételek: Róm 9,3; 1Kor 8,11kk; 1Kor 9,5. Ez inkább csak a páli írásokra nézve igazolható és az Actára.

Pál és munkatársai tartózkodnak a magas címektől. Nem hívatnak tanítóknak, sem vezetőknak, mert számukra egy a tanító és a vezető: a Mester, a Messiás. Hivatkoznak elvégzendő munkájukra, a szolgálatra, a megbízásra, amit az Úrtól kaptak, de nem hívatkoznak papi méltóságra, címekre, rangra. Ők szolgák, speciális küldöttek, ők a testvérek.

Megbízás alapján vagy karizmatikus indíttatásból?

A „munkások” és „szolgák” kifejezés a vezetésben forgolódók esetében igen elgondolkodtató. Mindkét kifejezés megbízásos alapon végzett munkák teljesítőire utal. Pedig az apostol egy-egy gyülekezet megalapítása után, mielőtt továbbment, felelős személyekre bízta a gyülekezet

vezetését. Szükségszerűen karizmatikus vezetők kellenek a gyülekezetek élére. De karizmatikus vagy megbízott? Esetleg a megbízás nyomán, a felelősség vállalásában nyert karizmával szolgálhattak e munkások.

További nyitott kérdés: Pál munkatársai, akik segédkeztek a levelek írásában, szerkesztésében, beleszólhattak-e azok tartalmába?

Irodalom

E. Earle Ellis: Paul and his co-workers. *New Testament Studies*, pp. 437–452.

Gary L. Hardin: Titusz, Pál munkatársa. *Szolgatárs*, 2009. 4. szám, 19–21. o.

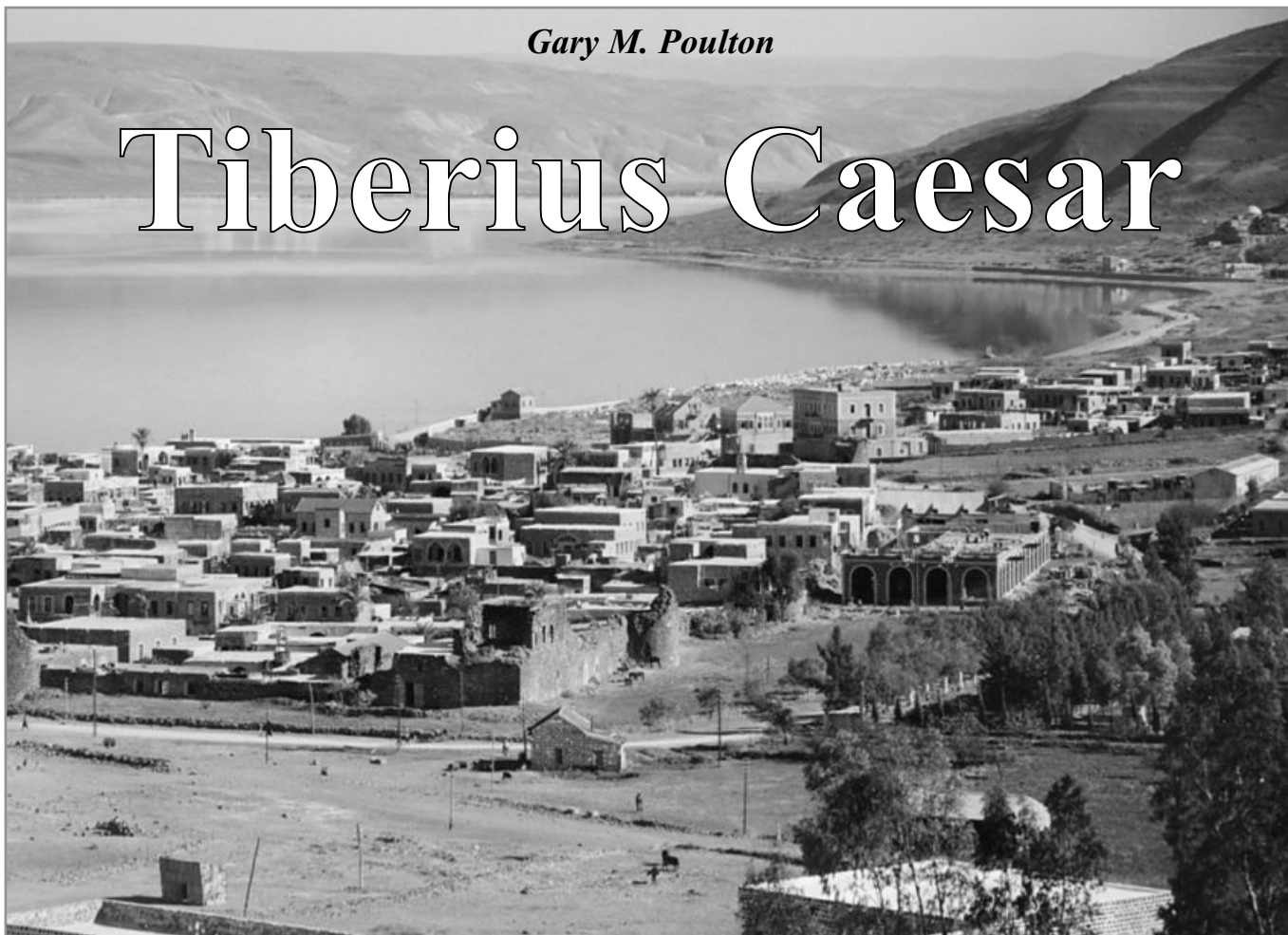

Róma városának egy részlete

BIBLIAI TÁJAK — EMBEREK

Gary M. Poulton

Tiberius Caesar

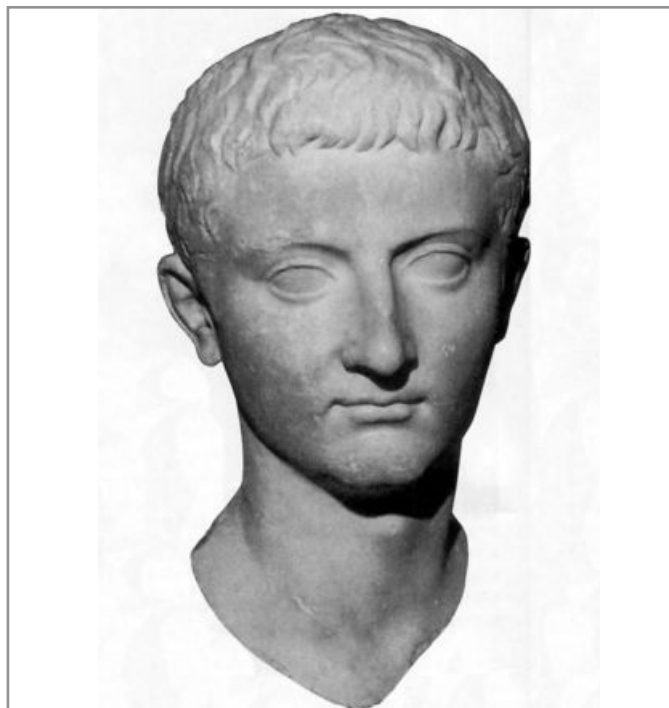

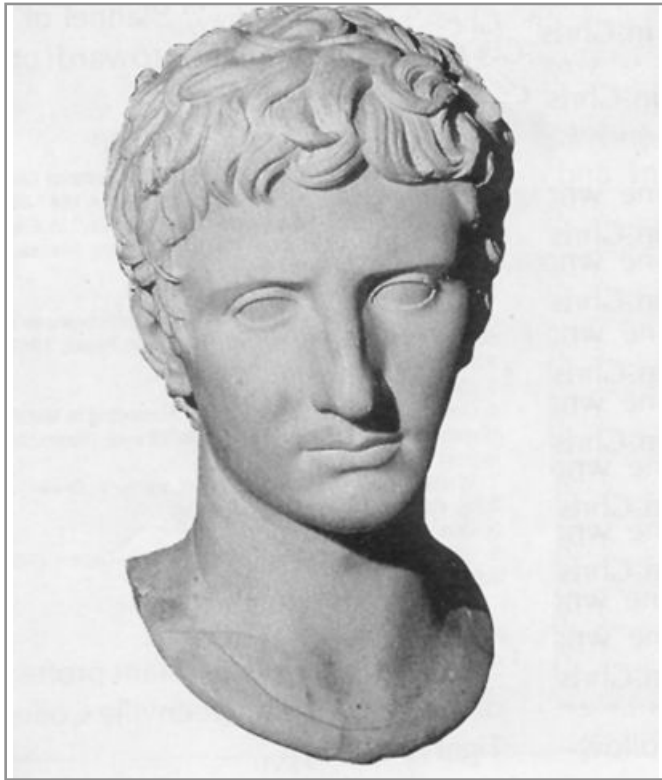
„Tibériás városa” Heródes Antipás korában épült – mintegy Kr. u. 25-ben – Tiberius császár tiszteletére. Sepphorist követően Galilea és Pérea új fővárosa lett, elődjénél jóval központibb fekvésével, a legjelentősebb kereskedelmi utak csomópontjában helyezkedik el, a Galileai-tenger nyugati partján

Talán az élet legnehezebb próbáinak egyike, ha valakinek egy sikeres és népszerű vezető helyére kell lépnie. Tiberius Juliusnak pontosan ezzel a helyzettel kellett megbirkóznia, amikor mostohaapja, Augustus Caesar nyomdokai-ba lépett a császári trónon. Ráadásul Augustus uralkodását emberfelettinek tartották, és halála után isteni személlyé nyilvánították. Senki számára sem lett volna csekély kihívás, ami Tiberiusra várt.

Látszólag Tiberius felkészült a feladatra, hogy Kr. u. 14-ben átvegye a teljhatalmat Augustus halála után. Tiberius Julius egy római nemesi család sarja volt. Édesapja, Néro Klaudius magas rangú katonatisztként szolgált Julius Caesar alatt, és az alexandriai hadjárat során elért győzelem pedig javarészt az ő érdeme volt.

Tiberius négy-öt éves körüli kisfiúként (Kr. e. 38-ban) került Augustus Caesar házába, amikor az uralkodó nőül vette Liviát, Tiberius édesanyját. Noha a két férfi viszonya korántsem volt konfliktusoktól mentes, Tiberius mindvégig elkötelezett volt nevelőapja iránt, főleg politikáját tekintve. Kr. u. 4-re kihalt Augustus összes unokája és örököse, így az imperátor saját fiává fogadta Tiberiust.

A királyi ház politikája az élet minden területén uralkodóvá vált (még a házassági kapcsolatokban is). Augustus kényszerítette Tiberiust, hogy elváljon szeretett feleségétől, Vipsania Agrippinától, és elvegye a császár özvegyen maradt lányát, Juliát

A kilencéves Tiberius ünnepélyes búcsúbeszédet mondott édesapja temetésén. Néhány évvel később, az actiumi csatát követően részt vett Augustus ünnepi diadalmenetén. A

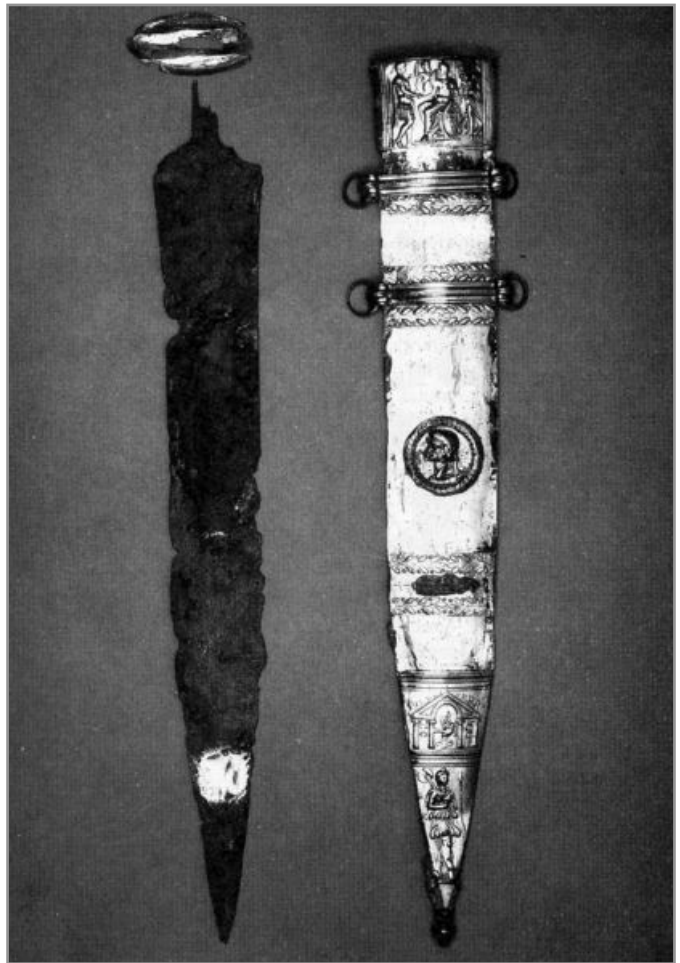
A Forum Romanum.

A Capitolium, és a Palatinus domb között terül el az ókori Róma központja, melyet mára teljesen feltártak, így könnyedén elképzelhető a hajdan volt nyüzsgés, és a patinás kultúra virágzása. A Forum Romanum volt Róma ítélezésének, politikai életének és kereskedelmének a központja, számos különböző istennek (pl. Saturnus, Janus, Vesta, Concordia) szentelt templommal, itt volt a szenátus helye, a kivégzőtér; ezekenfelül bazilikák, palotamaradványok és négy diadalív romja található itt

császár díszes fogatának bal oldali lován ült Tiberius, a jobb oldalin pedig Marcellus, Octavius fia lovagolt.¹

Miután Tiberius nagykorúvá vált, számos lehetőséget talált Augustus és Róma szolgálatára. Többek között az ő nevéhez fűződik az itáliai gabonaszállítmányok újjászervezése és a rabszolgaszállások körülményeinek felülvizsgálata. Tevékenysége a római légióknál mindenképpen figyelemreméltó volt.

Római harcosként járt Galliában és Arméniában. Egy merész diplomáciai lépésnek köszönhetően visszakarta a Marcus Crassus által Kr. e. 53-ban a carrahai (CAHR-ray-i)

A „Tiberius kardjának” kikiáltott acélkard sárgaréz bevonatú, fából készült kardhüvelyben. Valószínűleg Kr. e. 15-ben készült Tiberiusnak az Északi-Alpok vidékén élő, vindelici nevű kelta törzs felett aratott győzelmének emlékére. A kardhüvely közepén látható medalion Augustus Caesartól származik

csatában megszerzett római előjogokat a partheus bíróságtól. Ezzel Tiberius képes volt enyhíteni Róma egyik legkényesebb politikai konfliktusán.

Tiberius győzelmét Róma ünnepélyes köszöntéssel (ovatio-val) és az ilyenkor szokásos diadalmenettel (triumph-fal) jutalmazta. Ezt követően Tiberius a legmagasabb politikai – questori, praetori és konzuli – tisztségeket töltötte be. Kevéssel ezután bírói jogkört kapott egy ötéves periódusra. Tiberius hamarosan az Augustus vezette kormányzat egyik vezéralakjává vált. Az uralkodóval fenntartott szoros közösségnek azonban megvolt az árnyoldala. Augustus elvár-

ta Tiberiustól, hogy elváljon feleségétől, és elvegye a császár lányát, Juliát. Tiberius kellenül tett eleget az uralkodó kérésének, ráadásul mindenki előtt nyilvánvaló volt, hogy továbbra is első feleségét, Vipsaniát szerette.

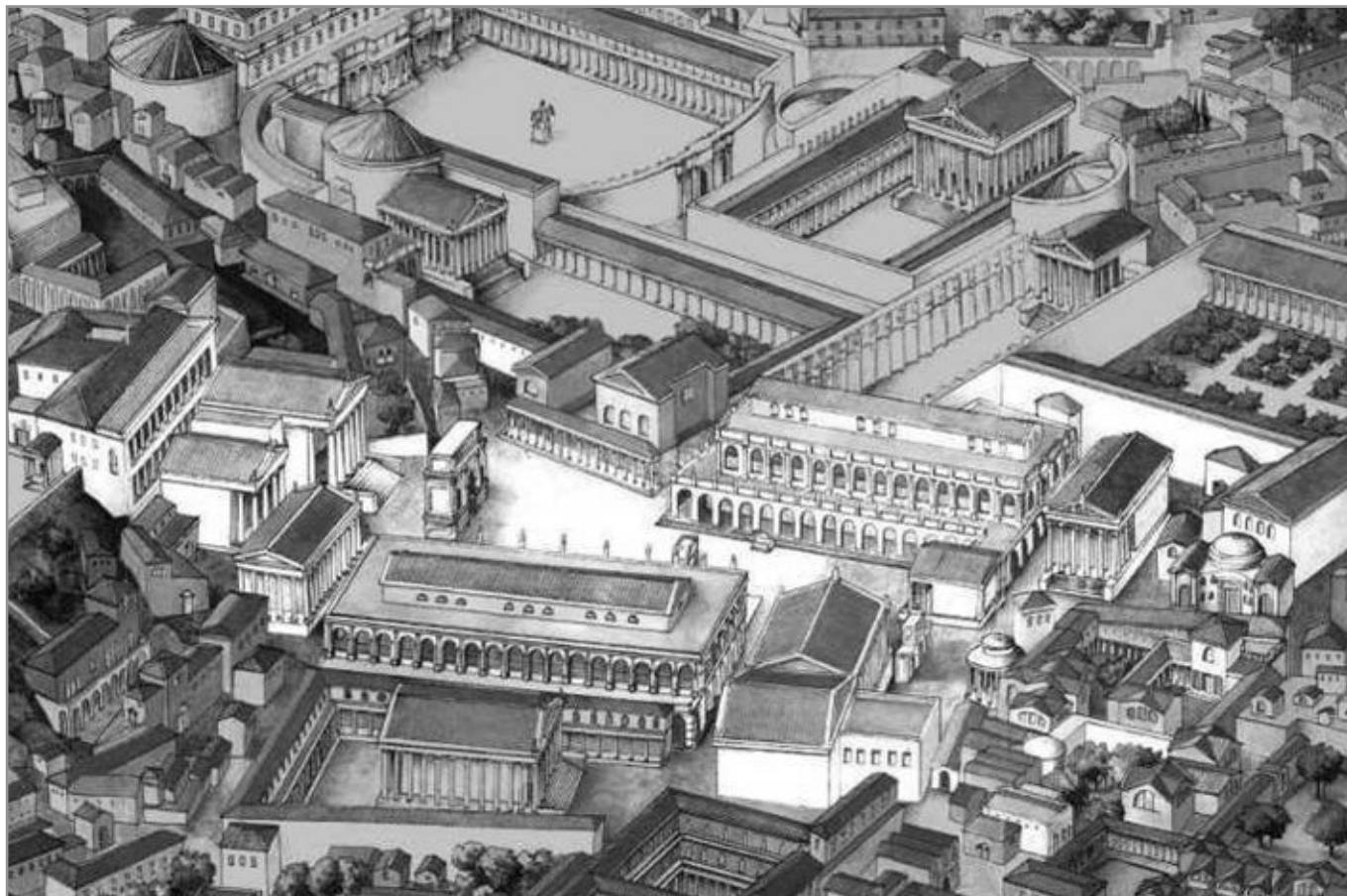
Néhány év után Tiberius visszavonult a nyilvános szolgálattól Rhodos szigetére, egy önmaga által választott, hét évig tartó száműzetésbe. Csak akkor tért vissza a politikai életbe, amikor Augustus egyenesági örökösei, unokái meghaltak, s így nyilvánvalóvá vált, hogy Tiberius az egyetlen trónörökös. Augustus kellenül bár, de saját fiává fogadta Tiberiust, akit ezzel Kr. u. 13-tól kezdődően a császáréval azonos jogok illettek meg. Egy évvel később, Augustusnak Kr. u. 14-ben bekövetkezett halálakor az akkor 54 éves Tiberius kész volt az imperatori hatalom átvételére. Az ókori római író, Suetonius tollából élénken kirajzolódik Tiberius uralkodói alakja:

„Tiberius erős, nehéz izomzatú, átlag feletti testmagasságú férfi volt. Széles vállú és mellkasú, tetőtől talpig arányos testfelépítésű, jóképű, egészségtől sugárzó arcú, markáns arcú, nagy szemű fiatalember. Tiberius uralkodásának végéig jó egészségnek örvendett...”²

Hatalomra jutásával Kr. u. 14-ben fény derült néhány személye körüli rejtélyre is. Elsőként, hogy várakozásaival ellentétben Augustus nem elsősorban őt jelölte meg trónörökösneként. A császár ezt csak akkor tette meg, amikor már minden más lehetséges jelölt meghalt, mivel szívesebben látott volna a helyén valaki mást. Ez keserűséget ébresztett Tiberiusban. Másodszor, hogy Tiberius a szíve mélyén köztársaságpárti volt, és abban reménykedett, hogy visszaállíthatja az Augustus előtti kormányzati állapotokat.

Tiberius számára odaadással és elismerésül, amiért fel-szabadította az ő szerettét. Ez a halotti láda, amelyet Vipsania Thalassa hozott létre, tartalmaz egy feliratot, amely leírja az ő örömeinek az okát

A Forum Romanumról készített rekonstrukciós vázlat alapján elképzelhetjük, milyen lehetett a Kr. u.-i 1. században. A legnagyobb épületek nevei: a Basilica Julia, a Saturnus-templom, Vespasianus temploma, a Concordia-templom és Septimus Severus diadalíve

A Forum Romanum romjai, részletek a Capitoliumból

Augustus halálakor Tiberius azonnal magához ragadta a trónörökös jogait. Lerótt a kegyelet szertartásait apja halálakor, de inkább a mostohagyermek, semmint a törvényes utód vagy a trónörökös érzéseivel.³ Tiberius ezután mindjárt a szenátushoz fordult, hogy formálisan is elismertesse megszerzett új státusát.

Tiberius látványos alázattal közelített a szenátus felé. Azt állította, hogy ő maga nem alkalmas a kormányzás terheinek egyedüli viselésére, ezért ő maga csak azokat a feladatokat fogja ellátni, amelyekre a szenátus őt felhatalmazza.

Tiberius legnagyobb csalódásának oka az volt, hogy nem látta át az Augustus által kidolgozott fundamentális reformok lényegét. A republikánus érzelmű fiatalember sokáig hitt abban, hogy a szenátus viszszerelheti a korábbi szerepét a kormányzásban. Azonban hiába kereste a szenátus kegyeit, annak már rég nem volt kompetenciája a kormányzati feladatok ellátására. A szenátorok többsége azt az utat látta járhatónak, ha minden hatalom a császár kezében összpontosuljon.

Tiberius megpróbálta újjáéleszteni a szenátus hatalmát. Felfüggesztette a császári adminisztráció körüli titoktartást, megszüntette a tanácsstagok évenkénti hűségeskü-kötelezettségét, és bátorította a szenátusban szabadon megvitatható javaslatokat. Mindazonáltal erőfeszítései egy nem várt eredményhez vezettek. „Miközben Tiberius megpróbálta helyreállítani a szenátus önállóságát, még látványosabbá tette annak szolgátságát.”⁴

Tiberius elmulasztotta az Augustus által kialakított struktúra tanulmányozását, és sokkal többet várt el a szenátustól, mint amit az képes volt teljesíteni. A római bürokrácia szerepe ekkor már pusztán formai volt, azaz hogy a császári döntések kihirdetését és végrehajtását jóváhagyja. A birodalom ügyeinek megoldása azonban

nem várhatott a tanács hosszadalmas, frakcionista vitáinak befejezéséig.⁵

Más tekintetben Tiberius bölcsen folytatta Augustus megkezdett munkáját. Jó stratégaként passzív politikát folytatott a Rajna és a Duna által kijelölt természetes országhatárok mentén. Békés politikájának köszönhetően a kincstár jelentős anyagi többletet halmozott fel.

Tiberius csökkentette az itáliai kereskedelmi vámokat, ami leginkább a hadsereg érdekeit szolgálta. A Rómában Kr. u. 19-ben bekövetkezett gabonaéhínség idején a császár bőkezűen adakozott a kincstárból a szükséges segélyszállítmányokra. Amikor földrengés rombolta le Sárdist és néhány másik várost, Tiberius több évre elengedte a kivetett adókat, sőt bőkezűségében pénzbeli segélyeket is folyósított a károsultak részére.

A rómaiak közül néhányan ugyan fősvénynek nevezték Tiberiust (Suetonius nyomorultnak hívta), a legmegfelelőbb kifejezés mégis a takarékos volna. Sajnos Tiberius takarékoskodása a gazdaság bizonyos területein visszaeséshez vezetett. Ez különösen igaz volt Rómára, ahol a császár kevesebb játékot és fesztivált finanszírozott. Mindazonáltal egy olyan monetáris rendszerben, ahol a fizetőeszközök kizárólag nagy értékű fémek, a megtakarítások negatív gazdasági hatást érhetnek el. A forgalomban lévő ezüst és az arany mennyiségének csökkenése ugyanis gátat vet a szabad pénzáramlásnak.⁶

A Campidoglio az ókori Róma jellegzetes földrajzi helyeinek egyike. Egy természetes erődítmény a szárazföldi utak és a Tiberius folyó találkozási pontjában. Két fő pontja, az Arx és a Capitolium közötti terület adott otthont az egyik legvonzóbb felépítménynek, a Jupiter Optimus Maximus-templomnak három csarnoka volt. A központi csarnokban állt Jupiter szobra, míg a két szélsőben Juno és Minerva egy-egy szobra volt látható. Az időről időre ismétlődő templomtűzek után az épületet mindig újjáépítették, egyre gazdagabb díszítéssel. Végül a templom belsejét márvánnyal vonták be, hogy megakadályozzák a további tűzvészek által lehetséges károkat. Az épület felújításakor a szobrokat is meg akarták védeni az enyészettől, így például Jupiter szobrát végül márványból és aranyból készítették el. A gót törzsek betörésekor ezek a nagy értékű anyagok eltűntek, és a fosztogató hordák porig rombolták az örök várost

A Forum Romanumon láthatók a Vesta-szüzek szobrai, akik Róma egyetlen női papi rendjét alkották. A királyi család nőtagjairól mintázott szüzek Vesta, a szívistennő szolgálatában álltak

Tiberius uralkodásának nagy részében követte az Augustus által hátrahagyott példát. Viszonylag feltűnésmentes életmódot folytatott. Számtalan esetben visszautasította a felkínált örökségeket vagy isteni címeket és a hízelgők tanácsait.

A keresztyén olvasó számára Tiberius olyan események szereplője, melyekben uralkodói mivolta elhanyagolható.

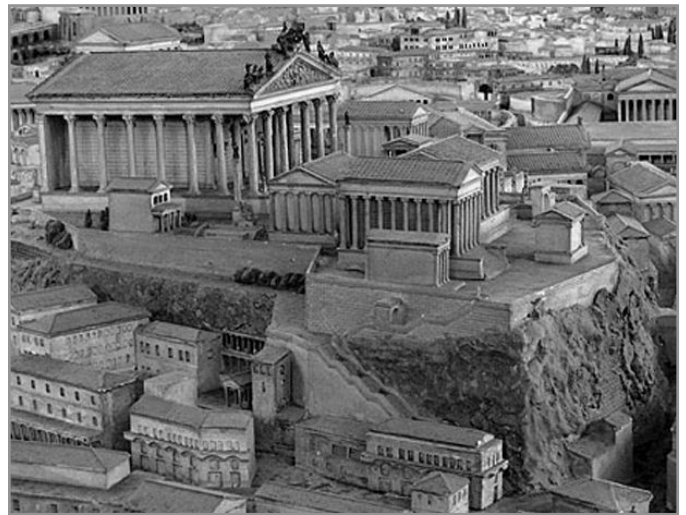
Tiberius Jézus szolgálata idején a Római Birodalom ura volt, aki Poncius Pilátust jelölte ki júdeai prokurátornak (*Josephus Flavius*). Heródes Antipás pedig az ő tiszteletére építtette a róla elnevezett új galileai fővárost. Amikor a farizeusok megkérdezték Jézust a római adófizetés szükségességéről, az Úr így válaszolt: „Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené!” (Mt 22,21; Mk12,17; Lk

Septimus Severus diadalíve.

A Forum Romanumból ma csak egy romhalmaz látszik, amely köré a későbbi épületeket emelték. A leginkább felismerhető épületek Septimus Severus diadalíve és a Saturnus-templom néhány fennmaradt oszlopa. Három oszlop maradt fenn a Concordia-templomból. Közvetlenül előtte pedig a néhány Rostra romjai ismerhetők fel

20,25). A történetben szereplő érme valószínűleg egy Tiberius portréját ábrázoló dénár volt.⁷

Tiberius uralkodásának eseményei között meghatározó szerepe volt az Aelius Sejanusszal (seh-JAY-nuss) való barátságának. Nem tudni, miért, de az egyébként bizalmatlan természetű Tiberius Sejanust tette meg tanácsadójának és bizalmasának. Továbbá kiváltságos pozíciót biztosított Sejanus számára azzal, hogy őt jelölte ki a praetoriánus gárda vezetőjének. Így Sejanus parancsnoksága alá tartozott a Rómát és környékét védő teljes katonaság.

A Jupiter Optimus Maximus pazar épülete

Sejanus saját céljaira használta megszerzett kiváltságait. Számtalan árulási kísérletet használt arra, hogy megszabaduljon személyes ellenségeitől, és hogy felerősítse a félelmet Tiberiusban az ellene irányuló támadásoktól és merényletektől. Végül Kr. u. 26-ban Tiberius megelégedve a római intrikákat, Sejanus bátorítására visszavonult a nyilvánosságtól Capri szigetére, és soha nem tért vissza Rómába.

Tiberius szokatlan lépésének láthatóan az volt az oka, hogy megszabaduljon a kellemetlen emberektől, különösen a

szenátoroktól. Caprin csak néhány barátja volt mellette, főleg görög tudósok. Ekkor Tiberius megnyugodott a saját biztonsága felől. A szinte megközelíthetetlen Capri a Nápolyi-öbölben ideális helynek tűnt számára. Mindazonáltal hosszas távolléte Rómából rosszindulatú találgatásokat eredményezett. Látszólag Tiberius maradt az uralkodó, miközben kormányzása teljes mértékben Sejanustól függött.

Sejanus úgy vélte, hogy sikerült ideális helyzetet teremtenie önmaga számára. A császár és a birodalom közötti kommunikáció az ő ellenőrzése alatt állt, Tiberius teljes levelezése az ő kezein haladt keresztül. A fennálló helyzetet megpróbálta saját népszerűségének erősítésére használni, és önmagát kezdte trónörökösnek tekinteni.

De Sejanus túl messzire ment. Lehetséges, hogy egy Gaius elleni merénylet megszervezésével foglalkozott, akiről feltételezte, hogy Tiberius trónörököse lesz. Tiberius azonban megsejtette a merényletet, és elrendelte Sejanus letartóztatását. Ezután anélkül, hogy Tiberius parancsot adott volna rá, Sejanust kivégezték.

A Colosseum falai belülről

Kr. u. 37-ben a csalódott és keserű Tiberius meghalt Capri szigetén. Azt beszélték, hogy az akkor már 78 éves császár merénylet áldozata lehetett, de sokkal valószínűbb, hogy természetes halállal halt meg. A rómaiak többsége örült neki, hogy megszabadultak az önféjű és soha jelen nem lévő imperátortól annak 23 évi uralkodása után. A tény, hogy halála után nem nyilvánították istenné, mutatja, hogy hogyan vélekedtek róla az emberek. Örömiük azonban nem tartott sokáig, mert utódja, Gaius hamarosan kimutatta a foga fehérjét. Tiberius 23 éves uralkodása „átmenet volt Augustus személyi kultusza és a jövőbeli, formálisan megerősített császári rendszer között, azaz a konszolidáció időszak volt”.⁸

Kr. u. 80-ban Titus újjáépítette az Amphitheatrum Flaviumot, vagyis a Colosseumot. Több száz méteres hosszanti tengelyével és három árkádos emeletével mintegy 50 ezer néző befogadására volt alkalmas

Jegyzetek

1 *Gaius Suetonius Franquillus, The twelve Caesars.* Harmondsworth, Penguin Books, 1973, 113. o.

2 Uo., 143. o.

3 *Henry Boren, Roman Society: A Social, Economic and Cultural History.* Massachusetts, Heath and Co., 1992, 153–154. o.

4 *Chester, Starr, Civilization and the Caesars: The Intellectual Revolution in the Roman Empire.* New York, The Norton Company, 1965, 123–124. o.

5 Uo., 121–122. o.

6 Boren, 172. o.

7 *Michael Grant, The Roman Emperors,* New York, Charles Scribner's Sons, 1985, 24. o.

8 Uo., 24. o.

Dennis J. Norton

Akhája földje

A Korinthusi-öböl

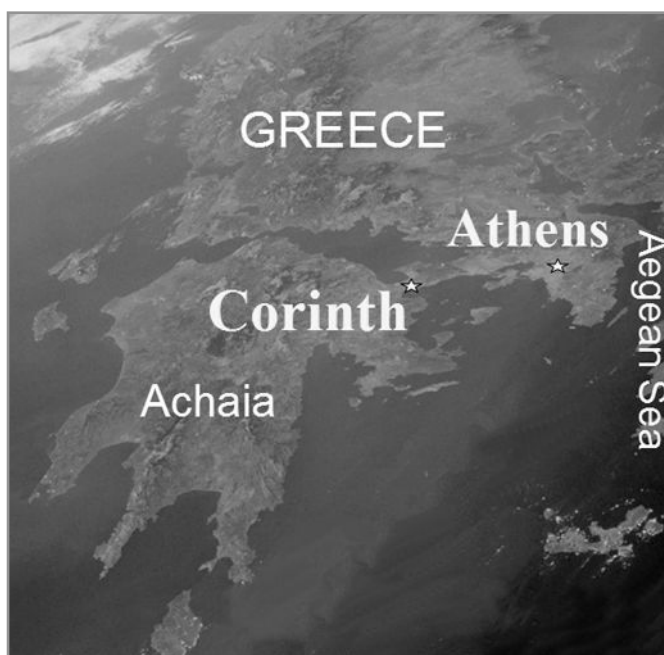
Az „Akhája földje” megnevezés egyszerűen Görögországra utal. Akhája földrajzi határai és politikai jellege a történelem során megváltozott. Valójában ezek a változások teszik bonyolulttá a régió meghatározását.

Az ősi Görögország nagy területet foglalt el Makedóniától délre, beleértve a félsziget nagy részét és a körülötte levő apróbb szigeteket. Csak egy keskeny, három mérföld széles földszoros kötötte össze az országot a félszigettel, amit Pelops mitológiai személyre utalva Peloponnészosznak neveztek. A tartománynak ez a csipkézett hegyvidéke számos görög városnak szolgált védelemül.

Jóval a római megszállás előtt az Akhája megnevezést a területnek csupán egy kis részére, vagyis Peloponnészosz északi partjára vonatkoztatták. Ebben az időben Akhája nyugati határa Elis, délen Arkádia és keleten Sicyon volt. Földrajzilag Korinthus Akhája határán kívül esett.¹ A korai görög verzió szerint Akhája tizenkét városból állt, akik egymással laza szövetségben éltek.² Noha a korinthusi öböl és a déli hegylánc között jókora termőfölddel rendelkeztek, helyzetüknél fogva nem sok lehetőségük volt nagybani kereskedelemre vagy belső fejlesztésre.

Végül azonban az Akhája-szövetség valami sokkal nagyobb jelentőséget kapott. Miután elfogadták a makedón Fülöp és fia, Nagy Sándor által rájuk erőszakolt békét Kr. e. 338–323-ban, a görög városállamok gyakran háborúba keveredtek egymással és az idegen betolakodókkal. A békeidőben megkötött laza szövetség a hirtelen támadt veszélyben felbomlott. Valahogyan azonban a régi Akhája föderáció Kr. e. 280-ban helyreállt, és ebben Korinthusnak volt fő szerepe. A

sicyoni Aratus vezetése alatt Kr. e. 251-ben érte el a szövetség hatalmának és szervezettségének csúcspontját. Tény, hogy az írásban rögzített alkotmány minta lett az Egyesült Államok alkotmányának is. Az alkotmányozásnál minden tagállam képviselve volt, és teljes egyetértésben hozták létre az alkotmányt, aminek következtében hatalmas erőt képviseltek a régióban.

A NASA által a térségről készített légifelvétel

Peleponnészosz városai

Csak akkor találták szemben magukat leküzdhetetlen kihívással, mikor Spárta Kr. e. 146-ban a római haderőkhöz fordult segítségért. A rombolás, amit a rómaiak és parancsnokuk, Mummius végzett, minden képzeletet felülmúlt. A szövetség felbomlott. Korinthus romokban hevert. Egy görög költő 15 évvel az események után úgy írja le Korinthus pusztulását, hogy „még nyoma sem maradt; a háború mindent elsöpört” (Antipater of Sidon. *Greek Anthology*, 9., 151). Korinthus több mint száz évig ebben a lerombolt állapotban maradt.

Az ősi Korinthus főutcájának maradványai

A város stratégiai helyzete viszont biztosította jövőbeni felépítését. Kr. e. 44-ben Julius császár újra megalapította a várost mint római települést, és Kr. e. 27-ben Korinthus lett az újra megalakult Akhája tartomány fővárosa. Az északi part mentén húzódó Peloponnészosz helyett most már Akhája magába foglalta az egész félszigetet és Görögországból is egy meglehetősen nagy területet. Akhája északon határos volt Makedónia déli részével, vagyis egy másik római tartomány-

nyal. A kettő közötti határvonal nyugaton Epirusztól a keleten levő Tesszáliáig húzódott. A római vezetés nem mindig értett egyet Akhája tartomány státusával. Eredetileg, mikor Kr. e. 27-ben a terület státusa rendeződött, akkor a szenátus jogkörébe tartozott, de Kr. e. 15-ben Tiberius császár az adózási vita miatt saját uralma alá vonta. Akhája státusa Kr. u. 44-ben újból megváltozott, mikor Claudius császár felújította a szenátus jogkörét a tartomány felett.³

Apolló templomának romjai Korinthusban. Az épület dór stílusban épült Kr. e. 550 táján. Felülmúlta az addig ismert más helyeken épült templomokat mind hosszúságában, mind szélességében. Az eredeti 38 oszlopból csupán hét maradt meg. Az oszlopok mindegyike 24 láb magas volt, az alapzat átmérője pedig 6 láb

Mint szenátusi tartományt, Akháját egy-egy évre kinevezett helytartó kormányozta. Pál első korinthusi látogatása idején ezt a tisztelet Gallió töltötte be (ApCsel 18,12). Fennmaradt egy kőtábla Claudius korából, amin az írás arról számol be, hogy Gallió helytartói tiszte Kr. e. 51 tavaszától

„Pál eltávozott Athénből, és Korinthusba ment...”

ApCsel 18,1

52-ig tartott. Valószínű, hogy Pál 51 májusában vagy júniusában jelent meg Gallió előtt.⁴

Mikor Pál később levelet ír Korinthusba, a megszólításban a gyülekezet mellett megemlíti „az Akhájában levő összes szenteket” (2Kor 1,1). De nem valószínű, hogy ezalatt a római kormány által behatárolt egész tartományt értette.⁵ Nem találunk utalást arra, hogy Pál valaha is járt volna Peloponnészosz nyugati vagy déli részén, vagy Athéntól észak-nyugatra a belső országrészben. Így kétségtelen, hogy a megszólítás azoknak a látogatóknak szólt, akik ezekből a tartományokból érkeztek a gyülekezetbe, bár nem tesz említést semmilyen különös megtértekről.

Korinthusi amfóra

Továbbá Pál az első korinthusi levél záradékában korlátozott értelemben használja az „Akhája” megnevezést. Itt Stefanás háza népére utal mint „Akhája” első zsengejére (1Kor 16,15), noha ezt megelőzően már néhányan Athénban megtértek (ApCsel 16,34). Nyilvánvaló, hogy Pál az előző meghatározása szerint Athént Akhája tartományán kívülinek tekinti, a régiót pedig úgy említi, mint aminek fővárosa Korinthus és közvetlen környezete.

Ez a megkülönböztető jelző nem meglepő. Korinthus alapvetően nemcsak Róma által lett tartományi főváros, de kereskedelmi központ is volt Kelet és Nyugat között. Pál számára Korinthus volt a keresztyén misszió regionális

„Az Úr egy éjjel látomásban ezt mondta Pálnak: ‘Ne félj, hanem szólj, és ne hallgass: mert én veled vagyok ...’. Erre ott maradt egy évig és hat hónapig, és tanította közöttük az Isten igéjét.” (ApCsel 18,9–11)

„Amikor pedig Gallió volt Akhája helytartója, a zsidók egy akarattal Pálra támadtak, a törvényszék elé vitték, és így szóltak: ‘Ez az ember arra csábítja az embereket, hogy törvénytelen módra tiszteljék az Istent.’” (ApCsel 18,12–13)

Gallió kiutasította a zsidókat a törvényszék elől (ApCsel 18,15–16)

A Peloponnészosi félsziget és a 19. század végén épült korinthusi csatorna

központja. Innen könnyűszerrel ellátogatható a környező városokba, és tudott csoportokat alapítani, mint például Kenkreában (Róm 16,1).

Pál azért tartotta nagyon fontosnak Korinthuszt, mert itt képviselve volt az egész római provincia. Ugyanezt az értelmezést találjuk az Apostolok cselekedeteiben. Mikor Apollós Akhájába utazott (ApCsel 18,27), a célállomása „Korinthus” volt (ApCsel 19,1).

Athéntól eltérően Korinthusban a gazdag kulturális keveredés értékes alkalmat nyújtott a keresztyénségnek a meggyökerezéshez és növekedéshez. Pál korában Athén teljesen megkeményedett a vallásos filozófiákban és hagyományokban. Az athéni emberek kevés kivétellel nem figyeltek az új eszmékre, sőt visszautasították őket. Ezzel szemben Korinthus nézeteiben fejlődőképes volt, emellett olyan

kikötőváros, ahol a különböző kultúrákra és új gondolkodásra is nyitottak voltak.⁶

Julius császár kezdte el a fejlesztést Kr. e. 44-ben, mikor megalapította a várost. Igaz, hogy a helyreállítás nagyon lassan haladt, elhúzódó periódusokban és különböző intenzitással. A régészek megállapítása szerint Tiberius császár uralkodása alatt két nagyobb ütemben történt a helyreállítás (Kr. u. 14–37), majd Claudius idejében (Kr. u. 41–54).⁷

Mikor Pál második missziós útján volt Korinthusban, akkor újították fel a templomokat, új alapokat raktak le és házakat építettek. Nem meglepő, hogy Pál néhányszor innen veszi a különböző példákat a korinthusiakhoz címzett leveleiben, mikor a lelki dolgokat akarja tisztázni. Az egyik ilyen vonatkozási példa, mikor azt tanácsolja nekik, hogy gondosan építsék fel lelki házukat az igazi alapra, Jézus Krisztusra (1Kor 3,10–15).

Korinthus mint kereskedelmi központ is állandóan fejlődött, mert sokféle értékes árut termelt, amivel jól kereskedhetett. Nagyon keresett volt a bronzáru. A régészek három bronzlelőhelyet fedeztek fel Korinthus környékén, amelyek Pál szolgálata idején valószínűleg működtek.⁸ Ugyanebből az időszakból nagy mennyiségű cserépedényt is találtak Korinthusban. Ezek a kereskedelmi cikkek, mint például a bronztükör vagy agyagedény, kiváló illusztrációként szolgáltak Pál számára az Akhájához tartozó korinthusiakhoz írt üzenetében (1Kor 13,12; 2Kor 3,18 és 2Kor 4,7).

Pál a Korinthus elnöklelte alatt megrendezett sporteseményeket is felhasználta példának. Mint a négy fő görög fesztivál egyike, a félszigeten rendezett játék volt a második az olimpiai játékok sorában közvetlen Athén után. Minden második tavaszon óriási tömeg gyűlt össze, hogy végignézze

A korinthusi csatorna, mely összeköti a Korinthusi-öbölt az Eginai-öböllel.

Az Isthmus átvágásának tervével foglalkozott már Periander, Korinthus hatalmas zsarnoka, majd többek között Julius Caesar, Caligula és Néro császár is. Néro terveit felújítva végül a magyar Türr István (olasz királyi altábornagy) – nagy pénzügyi nehézségek ellenére – valósította meg az építést. A csatornát 1893-ban nyitották meg.

Tervezője Gerster Béla, a munkák egy jelentős részének kivitelezője pedig Kauser István volt

Különféle korinthusi státerek

a sporteseményeket, és meghallgassa a zenei fesztivált.⁹ Ismerve a korinthusiak érdeklődését az atlétika és egyéb művészeti események iránt, Pál ezekből a játékokból kölcsönöz képeket leveleiben. A korinthusiakat arra buzdítja, hogy innen vegyenek példát az önfegyelem gyakorlására. Hasonlóképpen a futásnál is az a lényeg, hogy a versenyző kitartó legyen, és elnyerje a győzelmi babért; csakhogy nem hervadó koszorúról beszél, amiért az atléták futnak a

versenyen, hanem a hervadhatatlanról, amit Isten adományoz (1Kor 9,24–27).

A templomok feltárása is információval szolgált arra a problémára, ami a keresztyének házon kívüli étkezésével kapcsolatos. Az „erős” és „gyenge” keresztyének körüli vita (1Kor 8) az ezekben a templomokban szokásos étkezési formákra összpontosul. Az Asclepion, a gyógyítás istenének temploma Korinthus északi falán belül épült, és ebben három étke-

Athén, Akropolisz – Athén volt Akhája legnagyobb városa, ahol megmaradt a leghíresebb építmény. Claudius császár Kr. u. 44-ben megváltoztatta Akhája politikai státusát, mikor visszaadta a tartomány feletti jogkört a szenátusnak

A Partheon – Érdekessége, hogy a külső oszlopok néhány fokban megdőlnék úgy, hogy lentről bizonyos távolságból egyenesnek látszanak

zórész van ebédlőtermekkel, mindegyik tizenegy személy részére. A szolgák a terem közepén készítették el az ételeket, és hét asztalon szolgálták fel. A vendégek az asztalok körüli heverőn könyökre támaszkodtak. Az ünnepek, mint például a születésnap, házassági vagy egyéb társadalmi ünnep, a keresztyéneknek is alkalmat adtak arra, hogy részt vegyenek ezeken az étkezéseken.¹⁰ Pál megértette azt a problémát, amit ez a „gyenge” keresztyének számára okozott, mikor látták, hogy az általuk „erősnek” vélt hívő társuk a pogány templomban étkezik (1Kor 8,10). Ebben a fejezetben tanácsolja a több ismerettel rendelkező hívő keresztyéneknek, hogy kerüljék el az ilyen alkalmakat, és ne okozzanak botránkozást a gyengéknek.

Az Asclepionban az étkezési lehetőség mellett volt tornaterem, fürdő és pihenőhely is. A templom főcélja az volt, hogy a különböző betegségben szenvedők gyógyulást nyerjenek. Az ásatásnál szokatlan dolgok kerültek elő: számos terrakotta testrész. Ezek az agyag testrészek: kar, láb, kéz, szem, fül stb. a meggyógyult testrészeket szimbolizálják.¹¹ Valószínű, hogy Pál ellenpéldának használta fel ezt az Asclepion-reklámot a Krisztus teste egységének szemlé-

A templom egyik oszlopa

tetésére.¹² Élettelen, különálló testrészek helyett legyünk inkább egyek, és mint keresztyének munkálkodjunk együtt alázatban és szeretetben, hogy Krisztus testének élő tagjai lehessünk (1Kor 12,12–31).

Korinthus és a közvetlen körülötte levő régió gyümölcsöző hely volt Pál és szolgatársai számára. Pálnak és a többi korai keresztyéneknek ez a terület volt az, ahol egész Akhája tartománya képviselve volt. Korinthus stratégiai fekvése és az új gondolkodásra hajló készség ideális volt arra, hogy Pál itt hirdesse az evangéliumot. A környezet meglepő képzeletvilága kiváló illusztrációként szolgált, amivel elősegítette ezeknek az új keresztyéneknek lelki növekedését és a szaporodó gyülekezet problémájának helyreigazítását. De ezek a korai keresztyénekhez írt korinthusi levelek különös értéket jelentenek általános értelemben is, ha engedjük, hogy Pál szavai, túl az eredeti szövegösszefüggésen, a mi jelenünket is megérintsék.

A Zeusz-templom maradványai Athénben

Hivatkozások

1. C. K. Barren, A Commentary on the Second Epistle to the Corinthians. Harper and Row, Publishers. 1973, 56. o.
2. Michael Grant, The Rise of the Greeks, London, Wladefeld and Nicolson. 1987, 348. o.
3. Victor Paul Furnisch, “Corinth in Paul’s Time”, Biblical Archeology Review, 1988. május, 19. o.
4. Werner George Kummel, Introduction to the New Testament, Nashville, Abingdon Press, 1973, 253. o.
5. Ralph P. Martin, II. Corinthians, in World Biblical Commentary. Waco, Word Books, 1986, 3. o.
6. Jerome Murphy-O’Connor, “The Corinth that Saint Paul Saw”, Biblical Archeology, 1984. szeptember. 147–48. o.
7. Furnisch 16. o.
8. Uo., 18. o.
9. Murphy-O’Connor, St. Paul’s Corinth, Wilmington, DE; Michael Glazier, Inc., 1983, 14. o.
10. Murphy-O’Connor, 164. o.
11. Furnisch, 25–26. o.
12. Murphy-O’Connor, 167. o.

*Ford.: Gerő S.-né
Biblical Illustrator, Srping, 1992*

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

Nemeshegyi Zoltán

A lelkipásztori szolgálat öröme

2009. december 12-én országos lelkipásztor-értekezletet tartottunk Gödöllőn. Három témakörben hangzottak az előadások és hozzászólások: a lelkipásztor elhívása, lelkipásztor és család, a lelkipásztor és a gyülekezet. Felkérést kaptam arra, hogy 8–10 percben szóljak hozzá ez utóbbi témához. Igyekeztem a rendelkezésemre álló időt kihasználni. A bevezetőben szeretném közreadni az ott elmondott hozzászólásom vázlatát.

Lelkipásztor és a gyülekezet. Mindnyájunknak személyes tapasztalataink vannak erről a témáról. Nagyon örömteljes és nagyon fájó tapasztalatok. Nem mondanánk igazat, ha azt állítanánk, hogy csak örömteljes tapasztalataink vannak, de akkor sem, ha azt, hogy csak negatívak. Volt egy szolgatársunk, aki sok évvel ezelőtt azt mondta: „Biztos van szép oldala is a lelkipásztori szolgálatnak, de én azt még nem láttam!” Régóta nincs a szolgálatban. A közelmúltban megkérdezte tőlem egy teológiai hallgató, amikor a szolgálat nehézségeiről hallott: van előnye is a lelkipásztori szolgálatnak? Számomra nem így vetődik fel ez a kérdés, hanem úgy, hogy mi lenne velem, ha nem engedelmeskedtem volna az elhívásnak?

Jeremiás próféta kesereg, hogy próféta lett: „*Rászedtél, Uram, és én hagytam, hogy rászedj. Megragadtál, hatalmadba ejtettél! Nevetnek rajtam egész nap, engem gúnyol mindenki. Ahányszor csak megszólalok, kiáltanom kell és hirdetnem, hogy erőszak és elnyomás uralkodik. Az Úr igéje csak gyalázatot és gúnyt szerzett nekem egész nap. Azt gondoltam: nem törődöm vele, nem szólok többé az ő nevében. De perzselő tűzzé vált szívemben, csontjaimba van rekesztve. Erőlködtem, hogy magamban tartsam, de nincs rajta hatalmam.*” (Jer 20,7–9) Akiket Isten hívott el a szolgálatra, azok nem tudnak – de nem is akarnak – ellenállni a belső késztetésnek. Így volt ezzel Pál apostol is: „*Mert ha az evangéliumot hirdetem, azzal nincs mit dicsekednem, mivel kényszer nehezedik rám. Jaj nekem ugyanis, ha nem hirdetem az evangéliumot!*” (1Kor 9,16)

Lelkipásztornak lenni kiváltság. Akkor is, ha nehéz betölteni ezt a szolgálatot. De hisz az élet minden területén úgy van, hogy az a szép, ami nehéz! Prédikálni sem könnyű, de nem ez a legnehezebb része a szolgálatnak.

Ott van például az intés. Az intést és kritikát egyaránt nehéz gyakorolni és elfogadni. Mindkettőhöz krisztusi alázatra van szükség. Itt vizsgálunk abból, hogy az az indulat van-e bennünk, ami Krisztus Jézusban is megvolt, vagy csak tanítunk róla (Fil 2,5).

Nem könnyebb a bocsánat sem. Nehéz bocsánatot kérni és megbocsátani. Itt vizsgálunk abból, hogy csak mondjuk az Úri imádságot, vagy éljük is: „*Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek!*” (Mt 6,12)

Nemcsak Akvila és Priscilla (ApCsel 18,1–2) van gyülekezeteinkben, de Alexandros, a rézműves is, „*aki sok rosszat követett el ellenem*” (2Tim 4,14), és Diotrefesz is, „*aki köztünk elsőszégre vágyik, nem fogad el minket*” (3Jn 9).

Nagyon szépen hangzik Rick Warren megállapítása: „Hiszem, hogy Isten a lelkészeket arra hívta el, hogy halakat fogjanak, és juhokat tápláljanak, nem pedig arra, hogy a kecskéket próbálják befogni!” (Rick Warren: *Céltudatos gyülekezet*, 183. o.) Ám a „kecskék” is ott vannak a gyülekezetekben, együtt kell élnünk velük. „Ez a mi munkánk, és nem is kevés.” Csak a mi elhívó Urunk tud erőt és bölcsességet adni ehhez. Isten, a mi mennyei Atyánk, példát ad nekünk abban, hogyan viszonyuljunk a gyülekezet tagjaihoz. A bűnt gyűlölve, a bűnöst szeretve. (Eddig a hozzászólás vázlatára.)

Már a készüléskor, de igazán az előadáskor éreztem, hogy mennyire lehetetlen ilyen röviden összefoglalni azt, ami egy élet hivatása, tanulsága. Azt is tapasztaltam magamon és szolgatársaimon is, hogy milyen könnyen sodródunk bele abba, hogy szolgálatunk nehézségeiről beszéljünk annak szépségei helyett.

Miért? Ennek sok oka lehet. A rossz hírek nagyobb hírértéke van. Ebből élnek a bulvárlapok. Mivel ideális esetben rossz érzéseinket, tapasztalatainkat nem öntjük a gyülekezet nyakába, ott örömhírt mondunk, szűkebb szolgatársi körben könnyen kesergünk, tudva, hogy testvéreinknek is vannak hasonló tapasztalataik. Valóban az együttérzés a többiekben is a hasonló élményeket hozza felszínre, mintegy megerősítve a panaszkodót. Nem könnyű feladat ilyenkor az árral szemben úszni és a szolgálat örömeiről beszélni. Nem akarjuk irigyeltetni magunkat, nem akarjuk, hogy azt gondolják, hogy mi kivételezettek vagyunk, hogy azt mondják: „könnyű neked”, netalán azt gondolják, hogy a valóság helyett idealizált képet festünk magunkról, családjunkról, gyülekezetünkéről.

Most szeretném felvállalni azt, hogy egyoldalú leszek, és a lelkipásztori szolgálat szépségeiről és örömeiről írok, nem tagadva, hogy vannak nehézségei, kudarcai is, de erről most nem akarok beszélni. Megerősít ebben az egyoldalúságban egy régi, humorosnak tűnő, de valóságos történet. Az első világháború idején a hírszolgálat kis vidéki településeken úgy működött, hogy a kisbíró megállt a település főterén, elkezdett dobolni, erre összeszaladtak az emberek, majd fennhangon olvasni kezdte a híreket, a hadijelentést. Részletesen ismertette, hogy a fronton csapataink mennyit haladtak előre, mennyi ágyút foglaltak el, mennyi hadifoglyot ejtettek. Mikor befejezte, egy bátor hallgató megkérdezte: „Tessék mondani, mi mennyit veszítettünk?” A válasz egyszerű, őszinte és lényegre törő volt: „Azt odaát dobolják”.

Mi is így vagyunk, vannak kudarcaink, veszteségeink, amelyeket ellenségeink a frontvonal túlsó felén diadalittasan dobolnak. Nem nekik akarok segíteni, hanem harcostársainknak, akik most vívódnak azon, hogy mennyi kudarc ér bennünket abban a szellemi küzdelemben, mely a sötétség erői ellen folyik. Nem elméleti érveléssel, hanem igaz történetekkel szeretném bizonyítani, hogy az Úr szolgálatában sok öröm és áldás is van. Bízom benne, hogy szolgatársaimban is – miközben ezeket olvassák – felidéződnek kedves epizódok a szolgálat szépségeiről.

Elhívásom

„Ezért tehát, testvéreim, igyekezzetek még jobban megerősíteni elhívásotokat és kiválasztásotokat, mert ha ezt teszitek, nem fogtok megbotlani soha.” (2Pt 1,10)

Már amikor megtértem, tizenöt évesen, tudtam, hogy Isten szolgáló életre hív. Ez akkor még nem jelentette egyértelműen a lelkipásztori szolgálatra való elhívást, de azt igen, hogy mind kis gyülekezetünkben, mind lakóhelyemen az Úr feladatokat bíz rám. A fogyasztók táborából a másokért munkálkodók csapatába kerültem. Úton-útfélen beszéltem arról, hogy mit tett Isten bennem, és mit akar tenni minden ember életében. Sok tapasztalatot szereztem arról, hogy milyen jó az örömhír szolgálatában állni.

Egy alkalommal egy tanárnak tettem bizonyosságot, és hívtam őt a gyülekezetbe. Egyszer olyankor jött el hozzánk, amikor éppen nem voltam otthon. Azt kérdezte édesanyámtól: Hol van az én kis lelkipásztorem? Addig nem is gondoltam arra, hogy tulajdonképpen lelkipásztori szolgálat az, amit minden megtért hívő végez az egyetemes papság elvén.

Édesapám szolgálatihely-változása kapcsán a gimnázium negyedik osztályát máshol folytattam. Valami egészen hétköznapi dologról beszélgettem új osztálytársaimmal, amikor váratlanul azt mondja egyikük: „Neked olyan papos hanghordozásod van”. Meglepett ez a leleplezés, mert a fiú még azt sem tudta, hogy hívő vagyok, s azt sem, hogy édesapám lelkipásztor. Utólag úgy látom, hogy Isten mások visszajelzése folytán is állandóan emlékeztetett arra, hogy neki milyen célja van velem.

Érettségi után mégsem a teológiára jelentkeztem, hanem szakmát tanultam. Egy alkalommal egy volt tanárommal találkoztam, aki az után érdeklődött, hogy mivel foglalkozom. Lelkesen beszélni kezdtem neki a szakma szépségeiről. Ő figyelmesen meghallgatott, de elismerés helyett így reagált: „Zoltán, te többre hívtál!” Ő nem mondta meg, hogy mi az a több, amire ő gondol, de én nagyon jól értettem, hogy Isten mit üzent ezáltal számomra.

A végleges döntésre két éves sorkatonai szolgálatom alatt jutottam el. Noha sokan azt jósolták volt iskolatársaim és munkatársaim közül, hogy majd a hadseregben kinevelik belőlem a hitet, Istennek úgy tetszett, hogy a kemény katonai szolgálatot és az őrszolgálatok csendességét arra használja fel, hogy megeddzen és elhívjon a lelkipásztori szolgálatra. Itt kristályosodott ki előttem, hogy az Úrnak milyen terve van velem.

Beadtam jelentkezésemet a Baptista Teológiai Szemináriumba. Amikor a felvételi vizsgára kértem szabadságot, századparancsnokom nem engedett el, helyette próbára tette hitemet, elhivatottságomat. „Nézzé, én nem akarom önt

lebeszélni, de jól meggondolta-e ezt a dolgot?” Próbáltam biztosítani arról, hogy hosszú meggondolás előzte meg a jelentkezést, de ő tovább folytatta: „Ma nem nagy üzlet papnak lenni!” Mondtam neki, hogy erről van tudomásom, hisz lelkipásztor családjában nőttem fel, s bár vagyonokat nem gyűjtött édesapám, de mindig volt élelmünk és ruházatunk. Ekkor arra kért, hogy számoljunk együtt: „Ön eltölt teológiai tanulmányokkal öt évet. Kikerül egy gyülekezetbe, ahol van száz tag, azok fizetnek magának X forintot. Tíz év múlva lesz tíz tag, és adják az X forint tizedrészét. Elpazarolja fiatal éveit, és felkopik az álla!” Elmondtam neki, hogy abban bízom, hogy ahol most száz tag van, tízéves szolgálat után nem tíz, hanem legalább száztíz tag lesz. Ha pedig a gyülekezet nem tudná biztosítani, hogy főállásban végezzem hivatásomat, akkor polgári munkát fogok végezni, és munka után, valamint hétvégeken élek hivatásomnak. A reakció: „Nem értem ezt a gondolkodást!” Én viszont tudtam, hogy megtérés és a gondolkodás megváltozása nélkül valóban nem lehet ezt megérteni.

Főnököm nem adta fel a meggyőzést. Most filozófiai érvekkel jött. Azzal kezdte: „Hogyan lehet, hogy a huszadik század második felében egy érettségizett fiatal hisz Istenben?” Elmondtam, hogy én nemcsak érettségizett, hanem egyetemet végzett embereket is ismerek, akik hisznek Istenben, s ezen nem csodálkozom, mert a hit és a tudomány nem ellenségek: a hit ellensége a hitetlenség, a tudomány ellensége a tudatlanság. Jöttek a jól ismert istencáfolati érvek: „Ha van Isten, miért van a világban gonosz, miért engedi Isten?” Igyekeztem válaszolni a kérdésekre és ellenérveket hozni.

A filozófiai érvek után erkölcsi érvekkel próbálkozott: „Úgy gondolja, hogy van ember, aki a Tízparancsolatot betartja, a papok betartják, maga betartja?” Elmondtam, hogy a Hegyi beszéd értelmében, nincs ember, aki betartaná, a papok is sokféleképpen megszegték már. Bár igyekszem a Tízparancsolat szerint élni, ha teljesítmény alapján lenne az üdvösség, senki sem üdvözülne, de van kegyelem, ami nem a bűnre akar bízni, hanem arra, hogy teljes igyekezetünkkel harcoljunk a bűn ellen. Utólag értettem meg, hogy a századparancsnokom bár nem engedett el a felvételi vizsgára, ő maga tartott számomra felvételi vizsgát, amire nekem volt szükségem, hogy miközben válaszolok a kérdéseire, erősödjek hitemben, elhívásomban.

Hónapokkal később, amikor pótfelvétellel mégis felvételt nyertem a teológiára, a katonaság előtti munkahelyemről kellett kijelentkezni. A személyzeti osztály vezetője megtudva, hogy teológiai tanulmányokra cserélem fel a szak-munkát, gúnyolódva így szólt: „Maga pap akar lenni? Az nem is szakma!” Egy belső hangra figyelve azt válaszoltam: „Valóban nem szakma, hanem hivatás!”

Az Istentől rendelt segítőtárs megtalálása

„Azután ezt mondta az Úristen: Nem jó az embernek egyedül lenni, alkotok hozzáillő segítőtársat.” (1Móz 2,18)

Nemcsak Ádámnak volt rossz egyedül, hanem Zoltánnak is. Az Úr látta ezt, és a maga idején elem hozta Erikát. Negyedéves teológiai hallgatóként abba a gyülekezetbe osztottak be, ahol ő élt. Mivel csak kevesen voltunk akkor hallgatók, azt kérdezte tőlem az igazgatónk, hogy el tudnék-e vállalni „második mérföldként” egy másik

gyülekezetet is. Elég, ha legalább az ifjúsági órákat látogatom. Elvállaltam, s az Úr kárpótolt a pluszmunkáért, mert ott ismertem meg leendő segítőtársamat. A lelki munka nem egyemberes feladat. Az Úr Jézus is kettesével küldte ki a tanítványokat. Hitem és tapasztalatom szerint az első körbe tartozik a házastárs. Valaki azt mondta, hogy szerinte az is elég, ha a házastárs nem akadályozza a munkában. Szerintem ez kevés. Természetesen nem arról van szó, hogy ugyanazt kell végeznie, mint a férjének, de egynek, egymást kiegészítőnek kell lenni a gyülekezeti munkában is. Nem kell állandóan prédikálnia, de alkalomadtán sor kerülhet erre is. Nálunk úgy történt, hogy az első szolgálati helyem egy szórvány volt, ahol a helyi gyülekezetben nem mindig lehettem otthon. Így helyi szolgálattévó híján hamar felmerült az igény, hogy Erika is prédikáljon. Ő nem teológiai tanulmányokat folytatott, hanem óvónőképzőt végzett. Az iskolában azt tanulták, hogy a gyermekek között addig foglalkozzunk egy témával, míg leköti a figyelmüket. Ahhoz, hogy szolgálni tudjon, első fiunkat rá kellett bízni egy testvérnőre, aki így ezzel volt elfoglalva az igehirdetés alatt, a másik is szeretne volna megkapni, de mivel két helyen nem lehetett egyszerre, a másiknak az maradt, hogy figyelje, vajon jól foglalkozik-e a szerencsés társa a gyermekkel. A férfitestvérek nehéz fizikai munkát végeztek, így az éjszakai műszak után elnehezült a szemük. Ők azt állították, hogy csak a szemeiket pihentetik. „Bezárt szemmel követték az Urat.” Ilyen figyelmes hallgatóság mellett Erika hamar áment mondott.

Évekkel később azonban nagy gyülekezetben is szükség lett arra, hogy prédikáljon. Vasárnap reggelre teljesen elment a hangom. Igaz, hogy az igehirdetés vázlata annak rendje-módja szerint készen volt, de csak susogni tudtam. Mit csináljunk? Ilyen hirtelen senkit sem lehet megkérni egy szolgálatra, hacsak nincs egy segítőtárs, aki a rendkívüli helyzetben vállalja a szolgálatot. Elvállalta. Együtt mentünk fel a szószékre. Ő adatott száj gyanánt. Én súgtam, hogy mikor mi következik, ő pedig vázlatomat rögtönözve kiegészítve prédikált. Megtapasztaltuk, hogy az Úr rendkívüli helyzetekben rendkívüli segítséget ad. A testvérek azt kérték, hogy máskor is prédikáljon.

Isten áldása a szórványban

„Ha a hajnal szárnyaira kelnék, és a tenger túlsó végén laknék, kezéd ott is elérne, jobbod megragadna engem.” (Zsolt 139,9–10)

Annak idején, amikor az első szolgálati helyemre meghívást kaptam, egy távoli szórványkörzetbe kellett mennem, de az Úr olyan segítőtárssal ajándékozott meg, aki vállalta velem ezt a nehéz utat. A körzet legnagyobb gyülekezete is csak húsz-harminc tagú volt, a körzetszékhely tisztágu, de voltak olyan települések is, ahol csak egy-egy tag élt.

Szülőktől távol megtapasztaltuk az ige igazságát, hogy senki sincs, aki elhagyta anyját, apját, fitestvérét, nőtestvérét, hogy százannyit ne kapna helyette. Nemcsak az teljesült, hogy a körzet összlétszáma meghaladta a százat, hanem az is, hogy testi szüleink és testvéreink helyett lelki szülőket és testvéreket kaptunk.

Sok megható történetet tudnék erről mesélni. Csak néhányat hadd említsek ízeltől!

Egyszer zöldséggel, gyümölcscsel megrakodva kerékpározott át egy idős testvér a körzet valamelyik állomásáról, hogy megossa velünk kertjük javait. Máskor disznóvágás után pakoltak fel. Egy kedves testvérnő azt mondta, hogy amikor gyermekei közt elosztja a befőtteket, egy részt nekünk is oszt. Nála nem jelképes kifejezés volt csupán, hogy gyermekeinek tart minket, hanem valóság. Előfordult az is, hogy egy testvérnő szomorúan panaszkodott, hogy az a kakas, amit nekünk szánt, elpusztult. Mindenesetre örültünk annak, hogy egyáltalán volt olyan kakas, amit nekünk szánt, hiszen erre semmi más nem indíthatta, csak a szeretet.

Gyermekeink születésénél a körzet állomásairól is oda-utaztak a testvérek, hogy elhozzák szeretetük jelét, aminek nem a pénzértéke volt nagyobb, hanem az a támogatás, törődés, ami mögötte volt.

Az egyik szórványállomáson egy kedves házaspár otthonában tartottuk a házi istentiszteletet. Mivel már nyugdíjasok voltak, kérték, hogy délelőtt látogassam meg őket. Az istentisztelet után mindig ebéd következett. Meg akartam kímélni a háziasszonyt a nagy munkától, ezért azt mondtam neki, hogy ne fáradjon, hiszen otthon sem szoktunk hétköznap ilyen ünnepi ebédet enni. A válasz határozott és szeretetteljes volt. „Nemeshegyi testvér, amikor itt van a lelkipásztorunk, az nekünk ünnepl!”

Lelki élményekben is gazdag volt az időszak, amikor egy-egy szórványállomáson tíz-húsz látogatót, igére éhes embert hívott el saját lakásába a házigazda testvér. Itt sok éneklés és beszélgetés övezte az igehirdetést. Úgy éreztem, hogy nem volt hiábavaló a készülés, az utazás, a gyaloglás és a késői hazaérkezés.

Testvéri és szolgatársi segítség

„Mindig szeret a barát, de testvérré a nyomorúságban válik.” (Péld 17,17)

Már teológiai hallgató koromban megtapasztaltam, hogy milyen mély lelki kapcsolat alakulhat ki diáktársakkal, lelkipásztorokkal és családtagjaikkal, akik ugyanannak az Úrnak a szolgálatában vannak. Láttam, hogy mostoha körülmények között is lehet boldogan, örömmel, nagy buzgósággal végezni a missziómunkát.

Kikerülve a szolgálatba megtapasztaltam, hogy milyen áldást jelent, ha időnként elbeszélgethetek, együtt imádkozhatok egy szolgatárssal. Szórványkörzetben, vasárnapi négy szolgálat után is megkerestük és megtaláltuk az alkalmat arra, hogy kisgyermekeinkkel együtt meglátogassuk egymást. Ilyenkor elmondtuk egymásnak jó és rossz tapasztalatainkat, hogy a megosztott öröm kétszeres öröm, a megosztott teher pedig fél teher legyen. Természetesen nemcsak egymásnak mondtuk ezt el, hanem az Úrnak is, neki köszönve meg az áldásokat, és tőle kérve erőt a próbák, a nehézségek elviseléséhez.

Többször előfordult, hogy éppen akkor, amikor nem voltam otthon, jött olyan kellemetlen látogató, akivel nem volt könnyű feleségemnek. Egy alkalommal olyan személy állított be, akit már a „Kék fény” is bemutatott mint olyan bűnözőt, aki a lelkiismeretokra specializálta magát. Elmondta, hogy Budapestre szeretne utazni, de nincs pénze, s ha nem kap, akkor pánikba esik, és késsel vagdosza magát. Feleségem tele-

fonált egy előljáró testvérnek, hogy egy kis segítségre lenne szüksége. Az előljáró testvér perceken belül ott volt, és elvitte, vonatra ültette a kellemetlenkedőt.

Máskor az ablakunkat törte be egy kétes alak, és azt ígérte, hogy még visszajön. Ekkor sem voltam otthon, de két férfitestvér a gyülekezetből a szolgálati lakás előtt egész éjszaka ügyeletet tartott, vigyázva a család nyugalma. Isten angyalai voltak ők számunkra.

A mi üdülésünk

„Aki mást felüdít, maga is felüdül.” (Péld 11,25)

A Balaton mellett mindig sok vendégünk volt. Rokonok, ismerősök, barátok. Ez jelentett pluszfeladatokat, de örömeket is. Olyan sokgyermekes szolgatársakat hívtunk meg, akik másként nem nyaralhattak volna a magyar tenger partján. Németországban elterjedt a híre, hogy ha a Balaton mellett nyaraltok, bármi gondotok van, csak keressétek a „Szultán testvért”! Jöttek is éjjel-nappal. Lázmérőért, tablettaért, ha gépkocsiszerezőt kerestek, ha szörföt kellett javítani, valaki még arra is meg akart kérni, hogy segítsek a leánykérésben, de ezt neki kellett megtennie. Az egyik nyáron két német lelkipásztorcsalád nyaralt a parton, rendszeresen eljöttek az imaházba és a lakásunkba. Jó lelki kapcsolatba kerültünk egymással. Amikor hazamentek, meghívtak minket két hétre magukhoz, vállalva a költségeket is. Saját anyagi erőnk nem lett volna egy ilyen úthoz, de az Úr testvérek szeretete által rendelte ki számunkra.

Építkezés közben

„Bölcsesség építi a házat, értelem szilárdítja meg, és ismeret tölti meg a szobákat mindenféle drága és kedves értékkel.” (Péld 24,3–4)

Az építkező gyülekezetben is nagyon sok örömünk volt. Megismertük az együttműködés áldásait. Amikor az imaház építési telkére már anyagokat kezdtünk hordani, egy vasárnap délután telefonált valaki, hogy úgy látja, ismeretlenek pakolják teherautóra a téglát. Éppen énekkari video felvétel volt. Az énekkar perceken belül videofelvétellel együtt a helyszínen termett. A leleplezettek arra hivatkoztak, úgy hallották, hogy innen lehet vinni téglát. Kénytelenek voltak visszapakolni, mert a videósunk megörökítette őket és teherautójukat, úgyhogy nem tudtak volna nyomtalanul eltűnni.

Ettől kezdve őrséget állítottunk. Éjszakánként kettesével voltunk szolgálatban. Gyermekünk számára a legnagyobb kiváltság és élmény volt, hogy ők is örködhettek. Nekünk felnőtteknek is maradandó emlékek az éjszakai beszélgetések és együtt imádkozások. Gyakran meglátogattam az öröket, és így sajátos „családlátogatássá” is vált az éjszakai őrség. Nemesyszer házaspárok is vállaltak együtt szolgálatot.

A járóelők és a szomszédok nagy csodálkozással szemléltek a szorgalmas munkát. Egyszer azt kérdezi valaki az utcáról: Mondják már, mennyit fizetnek maguknak azért, hogy ennyit dolgoznak? Tréfás kedvű testvérünk így válaszolt: Mi fizetünk, hogy dolgozhassunk! Az illető fejét csóválva ment tovább.

A szomszédból, a szakorvosi rendelőintézet ablakából a főorvos úr is látta a testvériség szorgos munkáját. Szívhez szóló levelet írt, melyben elismerését fejezte ki a példaadó

munkálkodásért, és Isten áldását kívánta. Valóban Isten áldása volt az érte munkálkodó testvériségen.

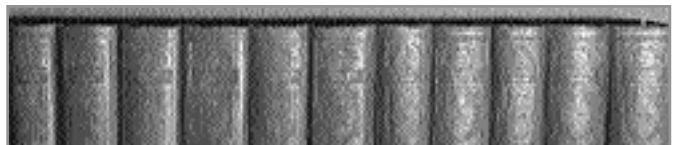
A szokásostól eltérő módon is hirdettük az örömhírt az épülő imaházban. Vasárnap délután teára, kávéra hívtuk meg a szomszédos toronyházakból az embereket. Nem voltunk benne biztosak, hogy alkalmas lesz-e ez az időpont. De az Úr tudta, aki erre indított minket. Mintegy negyven-ötven ember jött el. Asztalok mellé ültettük őket, és minden asztalnál volt egy-két házigazda a gyülekezetből. Az Úr megtérőt is adott a vendégek közül, de a szolgálat örömét is adta az érte munkálkodóknak.

A nőtestvérek mindennap főztek a munkásoknak. Beosztás szerint ketten-hárman egy-egy nap. Nemcsak jó illatok, hanem ritka jókedv is áradt a konyha felől. Legkisebb gyermekünk születését vártuk ebben az időben. Feleségem még a kisleányom születése előtti napon is segített két idősebb testvérnőnek a másnapi ebéd előkészítésében. Ez a két testvérnő jelképesen örökbe fogadta a kisgyermeket, és saját unokájuknak tartotta. Néhány nap múlva, amikor egy testvér hazahozta a kórházból feleségemet és újszülött kislányomat, az imaháznál dolgozó testvérek az üvegerandán kívülről csodálták a babát, és mindnyájan egy kicsit sajátjuknak érezték. Olyanok voltunk, mint egy valódi család.

Jelenlegi szolgálati helyünkön történt, hogy amikor feleségem betegsége miatt nem mehetett az imaházba, egy vasárnap az istentisztelet után az énekkar a szolgálati lakás terasza alatt énekelte neki: „Ne rettegj, bármi sújt téged, Isten gondol reád. Szárnya alatt van védelmed, Isten gondol reád.” A vigasztalás nemcsak szavakban állt, mert többen főztek, ételt hoztak, vagy más módon segítettek a betegnek és a családnak.

Isten gondviseléséeként éltük meg, hogy saját lakáshoz juthattunk. Az is gondviselés volt, hogy 27 éven át szolgálati lakásban lakhattunk, de közeledve a nyugdíjasévekhez, egyre inkább foglalkoztatott, hogy hova költözhetünk majd, ha az aktív szolgálatot befejezem. Minden lelkipásztornak nagy kérdés ez. Előző szolgálati helyeimen esélyünk sem volt rá, hogy lakást építsünk vagy vegyünk. Az Úr a maga idejében gondoskodott arról, hogy feleségem újabb és hosszadalmasabb betegsége előtt már saját lakásunkba költözhettünk. Igaz, hogy a hitel törlesztőrészleteit még egy ideig fizetni kell, de ha megérjük a nyugdíjaskort, lesz hol laknunk, nem kell senkinek a terhére lennünk.

Befejezésül a megdicsőült Úrnak az efézusi gyülekezet angyalához írt leveléből idézek: „Tudom, hogy van benned állhatatosság, terhet viseltél az én nevéért, és nem fáradtál meg, de az a panaszom ellened, hogy nincs meg már benned az első szeretet.” (Jel 2,3–4) Az Úr tud arról, hogy mennyire vagyok vagy nem vagyok állhatatos a terhek alatt, s arról is, hogy mennyire van vagy nincs bennem az első szeretet. Az biztos, hogy ha megvan bennem az Úr és népe iránti szeretet, akkor nemcsak a terheket látom a szolgálatban. Amint a szerető szülő nem azt hajtogatja, hogy mennyi gond van a gyermekekkel, hanem azt, hogy mennyi öröm, hasonlóképpen az első szeretet tüzevel a lelkipásztori szolgálatnak sem a gondjait, hanem az örömét látom nagyobbaknak.

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

Hegyi András

Generációs problémák a gyülekezetben

Nemrégiben az egyik velem egykorú hívő rokonom – valószínűleg a gyülekezetében és ennek következtében a családjában végbemenő változások okán – a következő (számomra úgy tűnt, keserűség nélküli) „igemagyarázattal” állt elő: Mára a modern körülmények szerint változott meg a „Tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszú ideig élhess azon a földön, amelyet az Úr, a te Istened ad neked!” – vagyis a Tóra 5. parancsa (Ex 20,12). Mégpedig ily módon: „tiszteld fiaidat és leányaidat, ha szeretnél hosszú ideig megmaradni a családban, és tiszteld a fiatalokat, ha szeretnél halálodig megmaradni a gyülekezetben”. Válaszom (nem keserűség nélküli) erre az volt, hogy amennyiben ez a Biblia szövegében is megváltozott, akkor helyt kell adni neki. Ha azonban ott mégiscsak a régi isteni rendelkezés található, akkor mégsem Isten törvénye, hanem annak alkalmazása változott meg, mégpedig oly módon, hogy azzal éppen ellentétes értékrend harapódik el. Ez pedig nem is annyira új, már a bibliai időkben is létezett engedetlenség számba menő biblíamagyarázat.

Az egyik gyülekezetben vendég igehallgatóként több alkalommal észleltem a már nem is annyira fiatal lelkész részéről, hogy minden egyes negatív illusztrációja idős ember, régi hívő volt, és minden pozitív példája fiatal. Ezek a régiek általában megtéretlenek, bűnökkel megalkuvók, képmutatók, élettelenek, minden újnak és minden jónak ellenségei, nem akarnak missziózni, ragaszkodnak a megszokott istentiszteleti rendhez, ragaszkodnak a régi énekekhez. A fiatalok ezzel szemben kezdeményezők, üdék, vidámak, mozgékonyak, misszióznak, rájuk aztán mindig lehet számítani. Ők képezik a gyülekezet jövőjét.

Évekkel ezelőtt lelkes buzdítást hallgatott végig a magyar baptista lelkipásztori kar arra nézve, hogy ha az istentisztelet miatt feszültség támad a gyülekezetben, például az idősek ragaszkodnak a régi rendhez, a fiatalok pedig szeretnék több szabadságot, szét kell választani a gyülekezetet. Egyszerű a megoldása ennek a problémának. Legyen két istentisztelet egy vasárnap, az egyik az időseknek az ő igényük szerint, a másik a fiataloknak az ő igényük szerint. Sokak számára szinte kinyilatkoztatásszámba ment ez a javaslat. Aki erre egyébként is fogékony volt, valószínűleg azzal ment haza, hogy mért ne lehetne ezt kipróbálni? Azóta már van is olyan gyülekezet, ahol ezt bevezették. Egyébként Amerikában ezt már régen kitalálták.

Az idősek maradjanak a hit hangjainál, nyilván a református testvéreink a Zsoltároknál, a fiatalok pedig énekelhetik dicsőítő dalaikat, tapsolhatnak, szabadon használhatják a gitárt, szintetizátort, dobot, és ha itt-ott egy-két táncmozdulat is becsúszik, ez közülük senkit sem botránkoztat. Lám milyen egyszerű. – Egyszerű lenne, ha az Isten igéje is erre tanítaná a Krisztus gyülekezetét. Mert az még nem érv valaminek a megváltoztatása mellett, hogy Amerikában hogy cselekszenek. Főleg akkor nem, ha éppen onnan érkeznek

riasztó hírek a társadalom (és sok keresztyén evangéliumi gyülekezet) erkölcsi válságáról. „Amerikába szakadt” régi barátaim mondják el, hogy középiskolás leányuk osztályában már nincs szűz lány, csak az övék. Pedig több „keresztyén” szülő gyereke jár oda. Lányukat is kelet-európai elmaradott, a korral nem ha-ladó hívőnek tartják, csodabogárnak tekintik, és természetesen kicsit lenézik.

De hát hagyjuk Amerikát, ez az ő problémájuk. Nézzük idehaza miként is vannak ezek a dolgok! Először is: bölcsen tesszük, ha nem hagyjuk figyelmen kívül az élet természetes rendjét. A mai fiatalok is lesznek egykor öregek. Az pedig várható, hogy ha ők most nem tisztelik, hanem mellőzik, netalán támadják az időseket, ezt annak idején majd visszakapják. Ugyanolyan rosszul fog nekik esni, mint a mai időseknek.

Azután ha az egyházi és gyülekezeti lelki vezetők, az igehirdetők vagy az ifjúsággal hivatalból foglalkozók hízlegnek a fiataloknak, tudniuk kellene azt, hogy a szeretet és a hízleg két különböző dolog. Forrása is különböző, eszköztára is, eredménye is. A hízleg alságos külső formái megtévesztők: aki hízleg, mintha szeretné és törődne azzal, akinek hízleg. Pedig ennek mélyén nem a fiatalok való érdekeinek szem előtt tartása áll, hanem elismerés utáni vágy a fiatalok részéről, hogy a korosabbat is „jó fejnek” tartsák, ott nyüzsöghessen köztük. Tehát aki a fiatalokkal együtt bulizik – noha benőhetett volna már a feje lágya –, ezzel csak önszeretetéről tesz tanúságot.

Az igazi szeretet tudatában van annak, hogy a fiatalokat (meg természetesen az időseket is) inteni, buzdítani, nevelni, tanítani és vezetni kell (1Tim 5,1–2; 2Tim 2,22–26). Méghozzá Isten – nem a fiatalok, és még csak nem is az idősek – akaratahoz igazítani. Ez válik igazán javára mindenkinek. Ha a fiatalokat nem tanítják – a feltehetően több tudománnyal és tapasztalattal rendelkező idősebbek –, akkor a fiatalok tudatlanok maradnak. Ha nem segítik őket széles körű műveltségre, akkor műveletlenek maradnak. Ha nem fegyelmezik őket, akkor fegyelmezetlenné válnak, még a hívő fiatalok is. Fegyelmezetlenségük, szertelenségük, kapkodó és megalapozatlan véleményalkotásuk, netalán szeretetlen ítélkezésük sokszor nem is csak az ő hibájuk, hanem a vezetőiké. Persze ahhoz, hogy tanítani legyünk képesek mi idősebbek a fiatalokat (meg persze az időseket is), nem árt, ha megalapozott, biztos biblikus tudással rendelkezünk. Mert még a fiatalok is előbb-utóbb átlátnak azon, akinek ez nincs vagy híjával van. Akkor pedig tényleg jöhet a hízlegés.

De ha évek, évtizedek alatt a Szentírás alapos ismerete, a Krisztussal járás aranyat érő hittapasztalatai (1Pt 1,7) nem gyűltek össze, hát miért nem gyűltek össze? Olykor meglepő, hogy egy lelki vezető, egy lelkipásztor vagy egy ifjúsági vezető mennyire nem veszi magának a fáradságot, hogy utá-

nanézzen egy-egy bibliai kifejezésnek, mielőtt szószékre menne. Vagy mielőtt helyt adna egy új gondolatnak és divatos áramlatnak a gyülekezetben, vajon az hogyan áll meg az ige mérlegén? A felkészületlenség következtében ad hoc módon történnek a dolgok. Az indoklás csupán ennyi: „Ma már nem lehet úgy, mint valamikor régen.” Gondolom, mint volt Illés próféta, Pál apostol vagy mint magának a Názáreti Jézusnak az idejében. Kölcsönös szeretet, egymást megelőző tisztelet, egymás elhordozása, Isten ígéje felé való tisztelet és alázat (Ef 4,1–6; Kol 3,12–17) ezzel a felkiáltással aztán meghaladottá válhat. Kérdés, hogy Isten is jónak látja-e ezt a változást.

Azután a generációk egymás ellen hangolása egyáltalán nem bölcs dolog. A generációknak ugyanis szükségük van egymásra. A fiataloknak szükségük van az idősebb hívőknek nem csupán a tapasztalatára, hanem szeretetteljes támogatására is. Az időseknek is szükségük van a fiatalokra. Fiatalos hangulatukra, jókedvükre, nyüzsgésükre, játékosságukra. Sokszor elegendő, hogy csak látják őket, gyönyörködnek bennük, mókáznak velük, szeretgetik őket. Gyakran tanúi lehetünk annak, amint egy-egy idős testvér elnézi őket, szemével követi mozdulataikat. Mintha ő is részt venne tevékenységükben. Sok drága idős nénit ismerek, akinek mintha a gyülekezet összes fiatalja az unokája lenne, úgy izgul értük vizsgaidőszakban, és imádkozik értük nehézségeik idején.

Igaz, hogy a világi gondolkodás szerint ez már rég nem így van. A fiataloké a jövő, előttük még az élet, majd kicsattannak az egészségtől, örájuk várnak a karriert jelentő munkahelyek, a gazdagság, a kényelem, a szórakozás, az önfeledt és boldog élet. Ha ez igaz lenne... De hát a világ reklám etikettje mindig is elhallgatta a fiatalok sikertelen vizsgáinak kudarcát, a megpályázott, de meg nem kapott státust, állást, vagy a szerelmi csalódás miatti bánatot és elhagyatottságot, a lefelé csúszást, a rossz társaságot, a drog és alkohol veszélyeit.

Mert a világi gondolkodás szerint az idős ember már kissé elmaradott (még a több diplomás idős ember is). Sajnálatosan leszálló ágba jutott. Egy-két átbetegeskedett és

átvetetált év, és az is fél lábbal már a sírban. Ki szereti ezt? Kedves hívők, legyünk nagyon őszinték: még a mennyország ellenére is átszíneződik a mi gondolkodásunk. Ezzel pedig akarva-akaratlan elhalványítjuk örök reményünket. Jó, ha az időseket nem vélik eleve egy kissé szenilisnek a gyülekezetben, akiknek a tapasztalatai érvényüket veszítették, hiszen mára az idők megváltoztak.

Ugyebár ez az idők rendje. Az idők mindig megváltoznak. A középkor után jött az újkor, majd a forradalmak kora: iparban, gazdaságban, politikában, filozófiában. Győztes forradalmak után aztán marad minden a régiiben. A rómaiak mondogatták egymásnak nagy változások idején: csupán annyi történt, hogy új szamarat kötöttek a régi jászolhoz. De hát, hogy erre rájőjön az ember, ahhoz is időnek kell eltelnie.

Vizont milyen idősebb hívő testvér az, aki ahelyett hogy felvállalná a fiatalokkal való törődés valóságos gondját, fáradsalmait, ha kell, érdekükben a velük való ütközést, szeretettel, türelemmel és alázattal azon dolgozna, hogy értelmes és érett felnőttekké váljanak. Inkább odadobja a gyepőt, és nem csupán rájuk hagyja tévedéseiket, hanem még gerjeszti is lázadásukat. Formálódni az idősnek is kell, a Szentírás tanítása szerint, míg él. Állandóan ki vagyunk téve kísértéseknek valamennyien, amelyekkel meg kell küzdenünk, és van feladatunk is, amit el kell végeznünk, és mindehhez bizonyára állandóan tanulnunk is kell, bármennyi esztendő van a hátunk mögött. Mennyivel inkább áll ez a fiatalokra.

Ha viszont állandóan azt sugalljuk feléjük, hogy ők már készen vannak, sőt tökéletesebbek az időseknél, elveszünk tőlük a fejlődésük lehetőségét. Becsapjuk őket. Hozzásegítjük őket ahhoz, hogy egy ponton megrekedjenek. Ha valaki igazolja a fiatalokat csupán azért, mert fiatalok, vagy akár az időseket csupán azért, mert idősek, az messze jár a realitás világától, de a Bibliában lefektetett alapelvektől is. Mert valamennyien befejezetlenek vagyunk, és Isten akarata szerint mindnyájunknak járnia kell a megszentelődés útját. Ez pedig miközben gyönyörűsége, fáradságos is. Nem megy áldozatok, önmegtartóztatás, Krisztus-követés és keresztünk min-

A generációk közti természetes különbségek sora

Az időskor jellemzői	Az ifjúkor jellemzői
1. Élethelyzetből adódó fizikai és pszichológiai állapot	
<p><i>Visszavonulás a családban és társadalomban elfoglalt pozíciókból</i> <i>Ebből adódó esetleges jövőkép hiánya</i></p> <p><i>Pszichomotorikus lassulás</i> <i>Esetlegesen fellépő betegségek</i> <i>Álmatlanság</i> <i>Fáradékonyság</i> <i>Szexualitás kihunyása</i> <i>Esetleg amnézia (emlékezetkihagyás)</i> <i>Egyeseknél esetleg szenilitás</i></p>	<p><i>Független, önálló életre való törekvés</i></p> <p><i>Nyitottság, várakozás a jövőre, előkészület az élet feladataira</i> <i>Életerők bősége, egészség</i> <i>Gyors regenerációs képesség</i> <i>Kísérletező és alkotó kedv</i> <i>Mozgásigény</i> <i>Erős vágy a szexuális életre</i> <i>Kihívások kedvelése</i> <i>Kezdeményezőkézség</i></p>
2. Erősségek	
<p><i>Felhalmozott élettapasztalat</i> <i>Gyors áttekintőképesség, lényeglátás</i> <i>Stabil, megállapodott jellem</i></p>	<p><i>Fejlődő intelligencia, tanítható</i> <i>Nyitottság az új dolgokra</i> <i>Új logikai megközelítési módok keresése</i></p>

<i>Szélsőségektől mentes értékítélet Türelem és megértés a fiatalabb korosztály felé A dolgok árnyaltabb megítélésének képessége Segítőkészség a fiatalabb generáció felé Gazdaságosan képes energiáit felhasználni Saját szakterületen való jártasság</i>	<i>Optimizmus, életkedv Társaság felé való nyitottság Célok felé való nyitottság, alkotásvágy Maga akar meggyőződni a régi igazságokról is Életerők bősége, munkabírási, terhelhetőség Széles körű érdeklődés</i>
3. Gyenge pontok	
<i>Esetleg megmerevedés, rugalmatlanság Előítéletek, általánosítások Túlérzékenység, csak önmagára koncentrál Mellőzéstől való félelem Elszigetelődésre való hajlam Depresszióra való hajlam Zsörtőlődésre való hajlam Beszűkülés, türelmetlenség</i>	<i>Tapasztalatok hiánya Szélsőségek felé való sodródás Túl gyors, megalapozatlan ítélet Meg nem feleléstől való félelem Megalapozatlan előítéletek Felszínességre való hajlam Esetleges rossz modor Kommunikációs, illetve szerepzavar</i>
4. Mit várnak el az élettől?	
<i>Éreznie kell, hogy szükség van rá A mindennapi élettel való elégedettséget A testi bajok enyhítésének vágya Nyugalom, békesség legyen körülötte Feldolgozza múltját, összegezzon Felkészüljön az élet végére, a halálra</i>	<i>Hivatás, család, szociális szerep Szabadságát nem korlátozó segítséget vár az idősebb korosztálytól Elfogadják a kortársai, sikeres legyen Valami jelentőségteljeset alkosson Biztonságot nyújtó jövőt Megbecsült, boldog és elégedett legyen</i>

dennapi felvétele nélkül (Mt 16,24). A bemutatott táblázat igen tanulságos. Hiszen, ha az egyik generáció erősségét hasonlítjuk össze a másik generáció gyengéivel, mindig azt a generációt hozzuk ki győztesnek, amelyiket akarjuk. Mondanom sem kell, hogy ez nem igazságos, hanem egyszerűen ügyeskedés. Hiszen csak erősséget erősséggel, gyengéséget gyengéséggel volna szabad összehasonlítani. Amennyiben ennek egyáltalán volna valami értelme. Hiszen ez esetben azt várnánk el, hogy egyik generáció legyen a másik. Az idősek legyenek szívesek váljanak jó fiatalokká. Pedig ők már voltak fiatalok, és képtelenek teljesíteni ezt az elvárást. Ugye megfordítva is jogos lehetne ez a kérdés, hogy a fiatalok váljanak jó idősekké. Hát majd azzá válhatnak, ha megöregszenek. Nevetségesebb dolgot el sem lehet képzelni, mint amikor egy vénember szóhasználata, viselkedése, netalán lányok után való futkosása olyan, mint egy fiatalemberé. Nem egy ilyet láttam a Balaton-parton.

De ez az összehasonlítgatás értelmetlen. Mindegyik korosztálynak megvan a maga speciális, élethelyzetéből adódó sajátossága, értéke, szépsége, rangja. Az egyik nem a másik. Egyik sem értékesebb, fontosabb, irányadóbb a másiknál. Mindegyiknek megvan a maga feladata, sőt kísértése, és ez a kettő nem esik egybe. Tehát nem is lehet számon kérni az idősektől a fiatalos tulajdonságokat és megfordítva: a fiatalokon az idős kor erényeit. De nem szabadna elfelednünk, hogy minden korosztály rászorul Isten kegyelmére. Ebből sem kiiregedni nem fogunk soha, de ezt nem tekintheti szükséglettel a fiatal sem. És kár lenne idealizálni egyik vagy másik generációt. Az idősebbeknek is megvannak a maguk hibái, és a fiataloknak is az értékeik. Nem elidegeníteni, hanem egybeölelni kell őket.

Aztán hol van az igaz mérce idősnek is, fiatalnak is? Vajon az emberek véleménye az igaz mérce? Akár a kortársak tetszése, egyetértése, visszaigazolása, kiállása, főleg akkor,

amikor már elmérgesedett a helyzet a generációk között? Hát nem Isten igéje a mérce egyaránt idősnek és fiatalnak? Ami megértésre, alázatra, türelemre, jóságra, ha kell, egymás elhordozására tanít?! És ki teheti túl magát ezen a mércén (2Pt 1,9)? És ha túltette, milyen alapon lehet erre még büszke is? Milyen jognal mentik fel a fiatalok vezetői és tanítói (ha egyáltalán vannak ilyenek) Isten igéjének követelménye alól a fiatalokat? Persze megtevésztve, becsapva őket.

A Bibliában számos szép példát találunk arra nézve, hogy ahol teret adnak Isten akaratának, az rendet és életet teremt ezen a téren is. Pál apostol Timóteusról szeretettel írta (2Tim 3,10–11), hogy ifjabb munkatársa az ő követője lett: tanításának, életmódjának, szándékának, hitének, türelmének, szeretetének, állhatatosságának, sőt üldöztetésének és szenvedésének is. Ettől Timóteus nem lett „pauliciánus”, csak Krisztus-követő. De nem Timóteust követte Pál, hanem Pál példáját követte Timóteus. Pál meg Krisztusét. Ez a normális állapot.

Persze hozhattam volna szép ószövetségi példát is. Az Absolon üldözéséből megszabadult Dávid király (íme, a generációs zavar nem is olyan új dolog) meg akarta köszönni az idős Barzillainak, hogy gondoskodott róla üldöztetése napjaiban. Fel akarta vinni Jeruzsálembe, mert a király asztalánál lenni ebben a korban megbecsülést jelentett. Barzillai azonban arra kérte a királyt, hogy ne őt, hanem a fiát tüntesse ki ezzel a megbecsüléssel (2Sám 19,32–40). Íme, a generációk szép együttműködése Isten akaratára szerint!

Úgy vélem, az a természetes, hogy ha akármilyen torzulás van is körülöttünk a világban, mi maradjunk meg annál, amit a Biblia tanít. Némelyek azt állítják, hogy már olyan messzire vannak gyermekeiktől, mintha nem is gyermekeik, hanem egyenesen unokáik volnának, annyira két különböző világgá váltak, nem értik és nem is fogadják el egymást. A gyülekezetben nem szabad tudomásul vennünk,

hogyan ennek a „kegyes” változata valósul meg. A Szentlélek jelenvalóságának egyik csillogása éppen az, amikor a generációk jól kijönnek egymással. A családok együtt maradnak. Családon és gyülekezeten belül nem minősítik egymást negatív módon. Ha szükség van rá, elhordozzák egymást. Ezzel persze nem élnek vissza. Nem a másiktól várják el ezt, hanem maguk készítik rá.

Ahol nem gerjesztik éppen a vezetők vagy a lelkipásztorok a feszültséget idős és fiatalok között, szép példáit látom annak ma is, hogy leülnek egymás mellé a nagypapák és a fiatalok, és jóízű beszélgetnek egymással. Miért kellene ezt mesterségesen megszüntetni? Vajon nem gondol arra, aki a feszültséget gerjeszti, hogy a gyökereket vagdossa? Mert mi a fontosabb egy termő fánál, a gyökér, a törzs vagy a gyümölcsök? Vajon a törzsön hajtanak a virágok és ott terem a gyümölcs, vagy a fiatal ágakon? Akkor felesleges-e a törzs vagy a gyökerek? Értelmes dolog-e szembeállítani e kettőt?

Ebben a mai politikailag, ideológiailag és gazdaságilag bizonytalan időszakban ki képes megmondani azt, hogy mit hoz a holnap? Nem kerülnek-e ördögi nyomás alá fiataljaink, mint a történelem folyamán oly sokszor? És ha elszoknak az idősebbektől, akik ilyen esetben ott állhatnak mögöttük, erősítve, bátorítva, tanácsolva őket, nem fognak-e összeroppanni? Mint ahogy azt sem képes senki megmondani, hogy mekkora volt a gyülekezetek létszámbeli vesztesége az ateista, kommunista, marxista nyomás idején. Csak azért, mert értelmes fiataljainkat fokozatosan és módszeresen elidegenítették a gyülekezetektől. Megvonták őket a továbbtanulás lehetőségétől. Egyetemi felvételi után „létszámfelettinek” nyilvánították őket, míg be nem léptek a KISZ-be, ahol azonnal aktivistává léptették elő őket. Ezt követően persze már nem voltak létszámfelettiek.

Ha ma bizonyos „lelki vezetőknek” az a legfőbb elképzelésük a fiatalokról, hogy melléjük állnak az idősökkel szemben, ez nem túl fantáziadús és még kevésbé felelős hozzáállás. Pusztán azért, hogy népszerűvé váljanak közöttük. Még a világi szellemiséget és stílust is favorizálják: az érvényesülést, a sikert, a „szent karriert”, csak azért, hogy a fiatalok elfogadják őket. Támogatják a könnyed és fesztelen légkörű kegyes fesztiválokat, ahol a megfelelő decibel segíti a bizonytalan indíttatású szónokok érvelését, a rock, a tánc, a bekiabálás, a fütty, a „jó hangulat” biztosítja azt, hogy a következő rendezvényen se legyenek a széksorok foghíjasak. A fiatalok ne akarjanak más előadókat, akik Isten és emberek előtti felelősségre, ige iránti engedelmisségre, tiszta életre, önmegtartóztatásra, egymás iránti alázatra tanítsák őket.

Végül aztán ifjaink tényleg messzire kerülnek az idősöktől, akiknek a fiatalsága úgy telt el, hogy ezek voltak a legfontosabb témák még a fiatalok rendezvényein is. Még akkor is, ha némely akkori kortársaik éppen ezért tartották ezeket az összejöveteleket unalmasnak, és maradtak el róluk. Elmentek a világba szórakozni, ahol ezekkel a kérdésekkel nem zaklatta őket senki.

Ezek a vezetők azonban nem érzékelik, vagy nem akarják, hogy a fiatalok megtartása érdekében behozzák a világ lelkiségét közéjük. Hogy aztán maga a gyülekezet válik világiassá vagy egyenesen „a világgá”, mint ahogy a történelemben oly sokszor, az legalábbis pillanatnyilag másodlagos számukra. Így viszont az egyház elveszti „a föld sója” szerepét. Az örökkévaló célt és értéket felülírja a számszerűség

büvölete: hányan voltak egy ifjúsági összejövetelen?

Ez ugyanolyan beteg megközelítése az ügynek, mint amikor azt számolgatják, hányan tértek meg egy evangélizáción, vagy hányan tértek meg összesen egy-egy nagy nevének kikiáltott evangélista szolgálata nyomán. Tessék mondani, hol vannak ezek a megtértek? Mert ha ezek a nagy számok igazak lennének, akkor már megduplázódott vagy megháromszorozódott volna a most is nagyjából ugyanannyi taglétszámunk. Pedig most sem vagyunk többen, mint a rendszerváltozás előtt.

Jó, ha sokan vannak egy evangélizáción, jó, ha sokan megtérnek, jó, ha sokan vannak egy ifjúsági összejövetelen, de ha a megtértek igazán megtérnek, akkor szükségük van arra, hogy lelkileg növekedjenek, beépüljenek egy gyülekezetbe, és ott ne az elkülönültek bizonytalan státusa legyen az övék, mert akkor jönnek és mennek, amint erre sajnálatosan sok példa van. „Hetvenöt embert merítettem be hét év alatt” – mondta dicsekedve egy gyülekezetétől búcsúzó lelkész, de mára ezek közül alig található ott valaki. Igaz, hogy szolgálati ideje alatt az volt a szokás, hogy a fiatalok és idősök nem nagyon voltak egy hullámhosszon egymással, és a pásztor úgy vélte, meg kell a fiatalokat védeni az öregekkel szemben. Az öregek maradtak, a fiatalok mentek. Azóta viszont azok a fiatalok megmaradtak, akik nem tudták, miért kellene elhatárolódnuk az idősöktől.

Végül:

Nem bölcs dolog az egyik generáció előnyét a másik hátrányával összehasonlítani.

Az egyes jó vagy rossz tulajdonságok személyenként más-más mértékben jelennek meg, sőt jellemzőek lehetnek minden életkorban.

Minden korosztályra jellemző, hogy megváltásra szorult emberek vagyunk, nem érdemes idealizálni sem az idősöket a fiatalok rovására, sem a fiatalokat az idősök rovására.

Ritkán adódik, hogy egy generációnak csak az előnyös vagy hátrányos tulajdonságai jelennek meg. Általában a kettő együtt jár.

A generációk egymásra utaltak, következésképp kiegészítik egymást.

Fontos bibliai textusok és példák:

Péld 17,6; 20,29; Jób 12,12; Zsolt 92,15; Ézs 46,4; Ez 22,7; Tit 2;2–8.

Barzillai egyengeti fiának, Kimhámnak a jövőjét (2Sám 19,32–40).

Pál apostol segíti Timóteus szolgálatát (1Tim 1,2), vagy éppen Onézimosz dolgát rendezni (filemoni levél).

Amíg az idős Jójada főpapra hallgatott az ifjú Jóás király, addig volt szerencsés (2Kir 12,3; 2Krn 24,17). Isten megítéli Éli házat fiainak bűne miatt, azonban Sámuel tisztelettel viseltetik Éli felé (1Sám 2,27–35).

Roboám nem hallgatott a vének tanácsára, ennek következtében kettészakadt az ország (1Kir 12. fejezet).

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK

Macher Tivadar

A hegyháti evangéliumi misszió kezdetei

A Dunántúl déli részén, a Mecsek hegység északi nyúlványai lassan dombokká szelidülnek ott, ahol a Hegyhát vidékén többek között Egyházaskozár¹ (a XX. sz. 4. évtizedéig Ráczkozár) és Bikal, két szomszédos falu fekszik egymás mellett. A török hódoltság alatt kipusztult lakosság helyére a XVII. sz. végén először szerbek (rácok) települtek határőrizeti feladatokkal, majd a XVIII. században több hullámban is német telepesek kerestek új otthont. A két település élete nagymértékben összefonódott, nemcsak a közelség miatt, hanem azért is, mert az evangélikus irányzat elismeréséig (II. Lajos, 1781. október 29., Resolutio de Tolerantia Christina) a kozári evangélikus hívők a bikali római katolikus parókiához tartoztak. A környék ebben az időben *Eszterházy*-birtok volt, és a dombóvári uradalomhoz tartozott. A betelepítés nagy úttörője *Birkenstock Henrik* volt, akit a herceg tanácsadójának is tekintett ilyen ügyekben. *Birkenstock* a falu bírása is volt egy ideig, és igen jelentős szerepet játszott a helyi evangélikus gyülekezet megszervezésében és a templom felépítésében.²

A hegyháti misszióban kialakult irányok

Mint az ország más területein, a Hegyhát vidékén is több forrásból táplálkozva és több irányban fejlődve jelent meg a keresztyén evangéliumi misszió.

Testvérgyülekezet

Bikalon testvérgyülekezeti vagy más néven darbista, szabadkeresztyén irányzat indult el.

Laub Henrik (sz. 1868), takácsmester 1887 körül tért meg Bikalon. Régóta kereste lelke üdvösségét, saját bevallása szerint már a konfirmációja idején is kész lett volna megtérni, de nem volt senki, aki világhosszra vezette volna. Egyszer egy vándorló iparoslegény azt mondta neki: „Henrik, ha így folytatod, örökre elveszel!” Kereste a hitet, de a papok sem tudtak neki üdvösségre vezető útmutatást adni. Történt aztán, hogy részegen leesett a lóról, és ott, az árokban megtért. Elégette varázslókönyveit, elhagyta a baráti körét, és bizonyosságot tett mindenkinek. Egy kis bibliás csoport jött létre körülötte. Missziós lelkületével a ráczkozári baptista misszió indulásában is közrejátszott, bár ő maga nem volt baptista. Ekkor még az evangélikus egyház keretein belüli kis közösség vezetője volt.

1919-ben fia, *János* vette át a bikali közösség lelkigondozását. Ő korábban, 1914-ben Wiedenestben tanult egy évet. Ott győződött meg a hitvalló keresztség helyességéről, és szolgálata elején gyülekezetét is meggyőzte erről. A húszas évek elején előbb a bementkezést vállalták fel, majd az egyházból való kilépést is. Ekkor egy szabadkeresztyén gyülekezet alakult itt ki, kapcsolatokat ápoltak *dr. Kiss Ferenc*, *Berliner Hugo* és *Ungár Aladár* budapesti missziómunkásokkal. Ugyanakkor a környék missziójában is részt vettek a metodista és baptista gyülekezetekkel karöltve.

Tékesen, Ráczkozáron, Bonyhádon és Pécsen is szolgált, Gyöngyön pedig a pünkösdi-baptista ellentéteket próbálta simítani.³

Baptista közösség

Ráczkozáron először a baptista misszió gyökerezett meg.

A gyülekezet egy későbbi lelkipásztora, *Lehmann János* visszaemlékezései szerint:

„Kozár környékének lakosai számára a kegyelem napja 1900–1904 között virradt fel. Egy mucsfai bibliárus hozott a kozári embereknek bibliákat és imakönyveket. Az emberekben Isten utáni vágy ébredt, kérdéseik keletkeztek...

Bikalra *Pesti* és *Brecht* hozták Szárazdról⁴ az örömezenetet. A Laub-házban kezdődtek összejövetelek.

Allinger János jó kapcsolatban állt a Laub családdal. Így aztán sokat beszélgettek Istenről és az ő országáról. Elmondta vágyát, hogy szívesen találkozna olyan emberekkel, akik Istennel élnek.

Néhány nappal később *Bräutigam Henrik* és *Schlitt E. Henrik* Kozár felé vették útjukat. Ez 1903-ban történt.

Az első összejöveteleket *Spangenberg János* házában tartották. *Allinger* apó minden ellenségeskedés és üldöztetés ellenére Jézus oldalára állt.”

1904. február 9-én aztán *Allinger János*, *Allinger Zsuzsanna* és *Allinger Henrik* bementkezett Bonyhádon *Meyer Henrik* által. Ennek a bátor cselekedetnek súlyos következményei lettek. A falu és az evangélikus hitközség vezetői ahol csak tudtak, ártottak az *Allinger* családnak.

Történt egy vasárnap reggel, amikor az *Allinger* család a gyülekezetbe igyekezett volna, hiányzott a szekér. Nem kellett sokáig keresni, megtalálták. Trágyával megpakolva ott díszelgett a gazdasági épület tetején. Ügyes legények a faluból szétszedték a kocsi, a tetőre szállították és megtöltötték trágyával. Így szerették volna ellenőrizni, hogy a család komolyan veszi-e a vasárnap megszentelésének parancsát. A szekeret hétfőn hozták le a tetőről.

Az ellenségeskedés magasabb helyekre is elhallatszott. Felsőbb bírói vizsgálatok azonban azt állapították meg, hogy „az *Allinger* család társadalmi kötelezettségeit teljesíti, és nem ők a probléma okozói”. A család ezután hatósági védelem alá került. Három gyermekük még az évben megtért és bementkezett. 1910-ig aztán még 13-an csatlakoztak a kis gyülekezethez a *Kraft*, *Rück*, *Stein*, *Weiss*, *Till*, *Spangenberg*, *Tenz* és *Kübler* családokból.

Még az első világháború előtt sok küzdelem árán felépítették imaházukat. 1912-ben a 23 tagú gyülekezet elhatározta, hogy egy 250 fős imaházat épít. A kozári lakosok nem nézték jó szemmel ezt a munkát, és minden eszközzel akadályozni próbálták. Amit nappal a baptisták felépítettek,

éjjel az ellenség lerombolta. Csak Spangenberg bíró, kinek felesége baptista volt, közbelépésére tudták befejezni az elkezdett munkát, és használatba venni a pótszékekkel együtt 300 fő befogadására alkalmas imaházat.

Az első prédikátor *Kreis Jakob* volt. 1913-ban hívta meg a gyülekezetet, és nyolc éven keresztül szolgált itt. 1921 végére az akkori 72 tag Ráczkozár, Bikal, Tékes, Mucsfa, Kisvejke, Izmény és Györe falvakban lakott. Az utóbbi két helyen nem volt összejövetel.

Löbl János, Tofű tanítója 1921-ben baptizált. Néhány hónapra ő vette át a szolgálatot. 1922 végén egy évre *Bauer József* Bonyhádról, majd fia szolgált lelkipásztorként.

Ezek az évek nehéz napokat hoztak a gyülekezet számára. 1923-ban 12 tag átment a bikali (darbista) testvér-gyülekezetbe. Más elköltözések és halálozások következtében a taglétszám 106-ról 55-re csökkent. 1925-ben azonban nagy változások történtek.

Időközben a Délkelet-Európai Misszió munkája nyomán az evangélikus hitközösségen belül is kialakult egy kis hívő közösség. *Lehmann Henrik* és *Macher Henrik* indították el, és a Lehmann, a Macher, a *Weiss* és más családokból többen megtértek. Ez a kis csoport eleven közösségi életet élt, de megmaradt az egyházon belül.

Az evangélikus közösségi mozgalom vezetője, Lehmann János, aki addigra már a Délkelet-Európai Misszió egyik bibliaiskoláját elvégezte, kilenc családdal együtt átjött a baptista gyülekezetbe. Még az évben felkérték lelkipásztornak, és 1926-ban felavatták.

Áldásokban gazdag esztendőket hoztak Ráczkozárra (a 30-as évektől Egyházaskozár) és környékére. A növekedésben jelentős szerepe volt a Duna melléki német ajkú gyülekezetek összefogásának. Már 1912-ben megalakult a német ajkú gyülekezetek Délkelet-Európai Egyesülése. Az 1913-as bukaresti konferencia után, 1914-ben Bonyhádon tartottak ilyen alkalmat. A világháború után Duna Melléki Misszió (Donau-Länder-Mission) néven erőteljes, közös missziómunkába kezdtek amerikai lelki és anyagi segítséggel. *Füllbrand Károly* neve, aki az Észak-Amerikai Német Baptista Szövetség Általános Misszióbizottsága küldöttjeként járta a térséget, még ma is fogalom az idős német testvérek között.⁵

Evangélikus közösség („Bethánia”)

Ráczkozáron az evangélikus egyházon belül is indult misszió: a Közösség.

Paul Wissweder, a Délkelet-Európai Misszió evangélistája szolgált Kozáron az evangélikus templomban, amikor Lehmann Henrik és Macher Henrik megtértek. *Regina Gasser-Macher*, Macher Henrik unokája visszaemlékezéseiből:

„Macher Henrik Tarrósról érkezett legényként Egyházaskozárra, egy parasztnál szolgált. A *Binder* családból házasodott, *Katalint* vette el.

Henrik tudott harmonikán játszani, és vasárnaponként meg lakodalmakon szívesen húzta a talp alá valót. Ez nem tett jót a házasságuknak.

Az elbeszélések szerint külön-külön kezdtek érdeklődni, és nyomorúságukban a Bibliához fordultak. Így találtak élő hitre Jézus Krisztusban. Henrik aztán levelet írt a Délkelet-Európai Misszió bibliaiskolájába, melyben egy gyülekezet alapításához kért segítséget.

Barátjával együtt határozta el a gyülekezet megalapítását, és imádkoztak azért, hogy még többen megtérjenek Jézus Krisztushoz. Isten meghallgatta az imákat, és így minden vasárnap délután egy kis gyülekezet jött össze az elülső szobánkban, akiknek nagyapa legtöbbször egy prédikációt olvasott fel *Moderson Ernő* *‘Heilig dem Herrn’* (Az Úrnak szentelve) című füzetéből.⁶

A Macher házaspár megtérése 1905–1910 között történt. A gyülekezet, mely megalakult, az Evangélikus Egyházon belüli közösség maradt, tagjai nem léptek ki az egyházból.

Lehmann János, az egyik alapító, Lehmann Henrik öccse Ausztriában,⁷ Hausdorfban, a Délkelet-Európai Misszió Bibliaiskolájában tanult, majd elvállalta a közösség pásztorolását. Fizetés nélkül végezte ezt a szolgálatot, amíg bírta. 1925-ben a közösség nagyobb részével együtt átment a baptista gyülekezetbe, ahol 1926-ban lelkésszé avatták. A közösségben lényegében a Macher család maradt néhány más személlyel.

A megfogvatkozás ellenére volt evangelizációs élet a közösségben. Az egyik gyülekezetalapító, Macher Henrik fiai (*Ádám* az Üdvhadsereg tisztjeként, *Péter* St. Chrischona-i diákként) tartottak evangelizációkat jó eredménnyel. Péter, aki már szülei megtérése után született, Svájcba, a Basel melletti St. Chrischona ment bibliaiskolában tanulni. Ez az intézmény a svájci református egyház belmissziós mozgalmából kialakult Chrischona Gyülekezetek bibliaiskolája volt. 1940-ben tért vissza, és átvette a közösség pásztorolását.

Hazatérése után Macher Péter a Közösséggel csatlakozott a Bethánia mozgalomhoz. Ennek keretén belül a fiatalokkal többször elmentek Alcsútra nyári táborkba.

Macher Péter svájci származású feleségével együtt a front előtt, 1944-ben Svájcba menekült. Ott szolgált lelkipásztorként különböző chrischona gyülekezetekben.

A kitelepítés 1947–48-ban véget vetett a Közösség életének. A megmaradt tagok részben az evangélikus gyülekezetben maradtak, részben a baptista gyülekezethez csatlakoztak.

Methodista közösség

A századfordulón Ráczkozáron az első megtérők között volt *Schmidt János* is. Ő később Dombóváron methodista lelkész lett, majd Budapesten országos szuperintendensként végezte az igehirdetés szolgálatát. Szécséire változtatta a nevét. Nyugdíjasként évekig Rákosszentmihályra járt a baptista gyülekezetbe, hirdette az igét, erősítette a maroknyi népet. Egyik testvérünk megkérdezte tőle: „Mennyire más most, tíz embernek prédikálni, mint korábban százaknak?” Válasza ez volt: „Nem a létszám a fontos, hanem a szomjazó lelkek. Csontjaimba rekesztett tűz, szólnom kell az igét alkalmas és alkalmatlan időben.”⁸

A methodista történetírás a következőket jegyzi fel róla:

„1920-ban Kaposszekcsőn a Schmidt János által már két éve vezetett hívő közösség belépett a methodista egyházba. A közösség tagjai a helyi evangélikus gyülekezet tagjai voltak, a methodistákhoz való csatlakozáskor 17 személyt említettek a

források. Kaposszekcsőn Schmidt lett megbízva a munka ellátásával, amit óriási ellenállás fogad. Az evangélikus egyház példátlan módon kiközösíti a metodistákat a gyülekezetből. A helyzet komolyabbra fordul, amikor Schmidt Jánost és *Hecker Henriket* Sásdon összejövetel tartásáért letartóztatták, és éjszakára fogdába zárták. Másnap reggel Schmidtet 300 koronás pénzbüntetésben részesítik, az istentiszteletet megtiltják. Néhány hónap múlva, 1921. április 14-én Schmidt letartóztatása megismétlődik. Ekkor egy kaposszekcsői istentiszteletet kerget szét a csendőrség, a lelkész pedig a község háza fogdjában tölti az éjszakát, a tagokat 'kommunisztikus üzemekkel' vádolják.

Az üldözések közben a metodista egyházvezetés a minisztériumokat járja: a belügyminisztérium azonban háromszori megkeresésre sem érvényteleníti a szolgabíró tiltó határozatát. Az április közepi eset után így negyedszer is sor kerül a minisztériumban való tiltakozásra, amely végül meghozza az eredményt. (Bár ezek után még sor kerül arra a szomorú esetre, hogy a *Remler Anna-Mária* lakásában berendezett imatermet a helyi hatóság egész egyszerűen a csendőrség javára rekvirálta. A helyzetet az újbóli minisztériumi panasztétel oldja meg.)

Schmidt János, *Viktor Róbert*, *Márkus József* 1921 augusztusában, *Szalós Artúr* 1921 novemberében utaztak el Frankfurtba, hogy megkezdjék teológiai tanulmányaikat. Az 1924/1925-ös első missziói konferencián a püspök diakónussá avatta *Werner Hafnert* és Schmidt Jánost, valamint véné szenteli *Emil Baumant*, *Eduard Marquardot*, Schmidt Jánost és *Löbel Jánost*.⁹⁹

Az utóbb említett Löbel János tofűi tanítóként tért meg, a ráczkozári baptista gyülekezetbe tagolódott be, és 1922-ben néhány hónapig a lelkészi szolgálatot is átvette. Ezt Lehmann Jánostól, a következő baptista lelkésztől tudjuk.

Gondolatok a hegyháti misszió kapcsán

A fenti adatokat olvasva felvetődik a kérdés: Miért vált szét a kétségtelenül ébredésnek nevezhető lelki megmozdulás ilyen sok ágra? Miért nem maradt a szoros lelki közösség szervezeti közösségként is egyben? A kérdés teljes megválaszolásához sokkal több információra lenne szükség, de néhány gondolatot szeretnék mégis közreadni a teljesség igénye nélkül.

Különböző eszmei áramlatok

A térség lelki kibontakozásának komoly előzményei voltak. Ez így természetes, hiszen seholy sem indul el véletlenszerűen misszió, hanem többre vágyó keresztyének imádsága és fáradságos szolgálata nyomán történik az ébredés.

Isten vándorló szolgálói

A XIX. század végére a keresztyén élet ellaposodott. Az egyszerű nép a templomokban már nem kapta meg azt a lelki táplálékot, melyre szüksége lett volna. A század második felében a Brit és Külföldi Bibliatársulat munkatársai járták a falvakat, bibliákat és keresztyén irodalmat árúsítottak. Szigorúan felekezetközi munkájukkal elérték azt, hogy a

falusi parasztok sok helyen a hosszú téli esteiken Bibliát olvastak, és arról egymás között beszéltek is. Például így indult el a távoli Nagyszalontán a magyar nyelvű baptista (lásd *Kornya Mihály*), és a testvérgyülekezeti (lásd Kiss Ferenc orvosprofesszor) misszió.¹⁰

Lehmann János visszaemlékezése szerint: „Egy mucsfai bibliárus hozott a kozári embereknek bibliákat és imakönyveket.”

Egyszerű hívő emberek is vándorlásaik során bizonysgot tettek hitükről. Így történt például az is, hogy egy ismeretlen iparoslegény figyelmeztette Laub Henriket kicsapongó életének következményeire. A mindennapi élethez és gazdálkodáshoz tartozó események során hangzottak bizonysgtétélek a tékesi első hívők felé is. Kozári baptista és evangélikus testvérek vonatra várva, illetve marhavásár alkalmával építettek ki missziós kapcsolatot.

Meglevő felekezetek

A kozári Allinge János érdeklődésére baptista testvérek tudtak választ adni, mivel Pécssett és Bonyhádon már élt baptista gyülekezet, melynek munkatársai hirdették az evangéliumot a környéken.

Schmidt János 1920-ban kaposszekcsői közösségével a metodistákhoz csatlakozott. Ennek okát nem tudjuk, de nyilvánvalóan kapcsolatba került a már működő metodista közösséggel.

Külföldi missziók

„Paul Wissweder, a Délkelet-Európai Misszió evangélistája szolgált Kozáron az evangélikus templomban, amikor Lehmann Henrik és Macher Henrik megtértek” – írja Regina Gasser-Macher. A két férfi ettől a missziótól kapott ösztönzést az evangélius közösség megalapításához és fenntartásához. Később Lehmann Henrik öccse, János a misszió tanintézményében, Hausdorfban tanult.

Az Észak-Amerikai Német Baptista Szövetség is komoly erőfeszítéseket tett a Duna menti német ajkú misszió támogatására. Fühlbrandt Károly neve hangzik el nagyon sokszor a visszaemlékezésekben.

Emberi motívumok, kapcsolatok, összefonódások

A hegyháti térségben ismereteim szerint elsőként a bikali Laub Henrik tért meg fia, Laub János naplója szerint kb. 1890-ben, a körülötte kialakult bibliás közösség az evangélikus gyülekezetben belül maradt. Bizonyára ők is kapcsolatban voltak Bräutigam Henrik és Schlitt E. Henrik baptista lelkimukásokkal, akikhez lehet, hogy éppen ők irányították a velük jó kapcsolatban levő kozári érdeklődőt, Allinger Jánost. Így Kozáron baptista misszió indult 1903-ban.

Az evangélikus közösség (Macher–Lehmann) talán csak néhány évvel később kezdődött az evangélikus templomban(!) tartott evangélizáció nyomán. Vajon az evangélikus hívő Laub csoport a szomszéd faluból jelen volt ezen az evangélizáción? Nyilvánvaló, hogy az evangélista, Paul Wissweder hozta a „gyülekezet a gyülekezetben” elvet is magával, melynek alapján a Macher–Lehmann-közösség megalakult Kozáron.

Az evangélikus és a baptista közösség viszonya Kozáron

Milyen volt a kapcsolat Kozáron a baptista és az evangé-

likus közösség között? Az első évtizedekben nem sok kapcsolatról tudok. 1925-ben aztán „összefonódott” a két közösség: Lehmann János, aki akkor már bibliaskolát végzett, vezetője volt az evangélikus közösségnek, kilenc családdal együtt átment a baptista gyülekezetbe, és ott lelkipásztori szolgálatot vállalt. Fájdalmas volt ez a válás, és meg is fogalmazódott az a vád, hogy a gazdag baptista parasztok átcsábították a megélhetési gondokkal küzdő lelkipásztort. A közösség ugyanis lévén, hogy szegényebb családokból állt, nem tudta támogatni a Lehmann családot, hitből kellett megélniük.

A baptista közösségre rendkívül pozitív hatással volt ez az esemény. Az 1923–25-i kríziskorszak idején 106-ról 55-re csökkent le a taglétszám, de most elindult egy virágzó korszak. Már Lehmann testvér első évében, 1926-ban 90-re nőtt fel a létszám. Ez még alapvetően az áttérésekből származhatott, de a további gyülekezetalapítások, mozgalmas missziói és zenei élet következtében az 1942. évi statisztikában a lelkipásztor 281 fős taglétszámot jelenthetett. A következő évben aztán Tékes és Kaposszekcső önállósult közös lelkipásztor, *Rauch János* vezetésével.

Kettős hatása volt ennek a válásnak az evangélikus közösségre nézve. Egyrészt a teológiai álláspontok megkeményedtek. A közösség ezután gyakorlatilag a népes Macher családra épült, rajtuk kívül teljes család talán nem is volt. Ez a család is szétszóródott. János az itteni vállalkozásának csődje után Amerikába ment ki. Ádám Budapestre kerülve fiatalon az Üdvhadserg tüzes prédikátora lett. Péter elment St. Chrisonába (Svájc, Basel mellett) tanulni, majd hazajött, és átvette édesapjától a közösség vezetését. A teológiai megkeményedés abban nyilvánult meg, hogy még a harmadik generációnak is nehézségei támadtak, amikor Budapestre kerülve baptista közösségbe akartak illeszkedni. Katalin és János bementetését a gyülekezet alapító nagypapa, de az édesapa (szintén Henrik) is nehezen vette tudomásul. *Weiss Katalin*, a gyülekezet alapító menyje pedig, aki sógornője volt Lehmann Jánosnak, és egész népes családja átment a baptista közösségbe, csak férje halála után, 1981-ben, 83 évesen merített be. Fia, Macher János németországi baptista lelkipásztor merítette be a kozári imaházban.

Pozitív hatása is volt azonban ennek az eseménynek. A két gyülekezet közötti kapcsolatok a rokonság miatt megerősödtek. Egymás evangélizációira elmentek, és amikor 1938-ban Macher Péter négy diáktársával együtt St. Chrisonából hazajött, a közösség evangélizációját a baptista kápolnában tartották.

A tékesi misszió kezdetei

Tékesen a két közösség párhuzamosan dolgozott a misszióban. *März Henrik* visszaemlékezései alapján a következőket tudjuk: „1914-ben Lehmann Henrik és sógora az alsómocsoládi vasúti állomáson, ahová traktátusküldeményért mentek, találkoztak *Eichel Ádám* és *Rittinger János* tékesi lakosokkal. Beszélgetésük nyomán kapcsolat alakult ki közöttük. A tékesiek többször átmentek Ráczkozárára, istentiszteletre, de Lehmannék is átmentek időnként Tékesre istentiszteletet tartani *Eichel Ádám* lakásán. Mintegy két évig tartott ez a kapcsolat a kozári evangélikus közösség tagjaival.

Közben Allinger János, az első kozári baptista (már több mint tíz éve bementkezett) Tékesen járt tehénvásárlás

ügyében. März Henriktől vásárolt, és itt is kapcsolat alakult ki a bizonyágtétel nyomán. Baptista istentiszteletek is kezdődtek.”¹¹

Úgy tűnik, hogy a kialakult tékesi gyülekezet fogadta Laub János szolgálatait is, aki 1919-ben vette át a bikali gyülekezet gondozását édesapjától, és a következő évek során a Widenestből hozott elveivel először a bementésről győzte meg a közösséget, majd az egyházból is kiléptek, és testvérgyülekezeti (darbista) közösséget hoztak létre. Ez a kettősség súrlódást is hozott létre a kis gyülekezetben, *Eichel Ádám* például Laub János felé, felesége, März Katalin pedig inkább a Lehmann-irány felé vonzódott. Persze azért együtt jártak a gyülekezetbe, mert csak egy gyülekezet volt Tékesen.¹²

E feszültségre utal az az adat, melyet Lehmann Jánostól tudunk. 1923-ban 12 tékesi baptista átlépett a bikali darbista (testvérgyülekezeti) közösségbe. Hogy ez az 1923–25-ös kozári kritikus helyzet oka vagy következménye, azt nem tudjuk. A gyülekezet további fejlődését azonban meghatározta két tényező. Az egyik a Lehmann János lelkipásztori szolgálatával (1926) elinduló kozári virágkor, a másik pedig az 1936-os eseményekben keresendő. Ekkor történt az, hogy hamis atyafiak bevádolták Laub Jánost, minek következtében ő három hónapig ártatlanul börtönben is volt. Ennek kapcsán a hatóságok felfedezték, hogy a darbista gyülekezetek el nem ismert felekezethet tartoznak, és betiltották dél-dunántúli működésüket (Szárzsd, Dombóvár, Bikal, Kaposszekcső). Egy év gondolkodás után Laub János és a bikali gyülekezet belépett a baptista közösségbe. Ezek után pedig Lehmann János oldalán baptista igehirdetőként szolgált!

1936-ban a tékesi baptisták száma 3-ról 21 tagra emelkedett. 1943-ban Tékes önállósult, és Kaposszekcsővel közös lelkipásztora Rauch János lett.

Methodista misszió

Khalad László szerint a methodista egyház 1924/25-ös konferenciáján a püspök vénné szentelte Löbel Jánost. Löbel János tofúi születésű hidas tanító¹³ a Hidas Metódista Gyülekezet alapítója és lelkipásztora hosszú ideig. Ugyanakkor a kozári visszaemlékezésekben szerepel egy *Löbl János* tofúi tanító, aki 1921-ben baptizált, és még az évben néhány hónapra átvette a lelkészi szolgálatot. Ifj. Scheuermann Henrik tanulmánya szerint Löbel János 1922-ben jelentkezett methodista lelkésznek.

Schmidt (Szécsei) János kozári születésű, és az első megtérők között volt. 1920-ban már Kaposszekcsőn vezet két éve egy gyülekezetet, mellyel együtt abban az évben belép a methodista közösségbe. Küblerné Kati néni emlékeiből idézek, aki 1925-ben született: „Gyermekkori emlékeimhez tartoznak Schmidt János látogatásai a Macher családnál. Együtt imádkoztak és megbeszélték az Úr csodálatos dolgait; az evangélikus és a baptista¹⁴ közösség fejlődését és életét. A Szécsei és a Macher család életük végéig egymásért imádkozó és egymást segítő testvérek maradtak. Szécsei testvér utolsó vigasztalására is emlékszem, mikor *Macher István* nagybátyámra kerül a szó, aki a Don mellett tűnt el az orosz harcmezőn. Szécsei testvér egy bibliaverssel vigasztalta a nagymamát: *’Higgy az Úr Jézus Krisztusban, és üdvözülsz mind te, mind a te házad népe.’* (ApCsel 16,31) – Ebben az igében találtam én is vigasztalás

és erőt” – mondta.

Szintén Kati néni emléke: „A kis közösség öröme *iff. Macher Henrik (sz. 1930)* Dombóváron Schmidt Jánostól megtanult harmóniumozni, így az istentiszteleteken a szép ‘Reichslieder’-eket már harmónium hangja mellett énekeltük.”

A Schmidt Jánossal való kapcsolaton túl a Macher család nagyon jó kapcsolatokat ápolt a kaposztekcsői *Hecker* családdal is, mely több metodista szuperintendenst is adott közösségének.

Záró gondolatok

Gyermekkoromtól kezdve hallottam ezt-azt Kozárról, a nagy rokonságról, és csak lassan állt össze a kép bennem. A legutolsó és legnagyobb mozdítást Theo Kübler két összeállítás adta, melyeket a 2004. évi kozári jubileumra és egy 2006-os családi találkozóra készített a kozári gyülekezet történetéről, illetve a Macher–Weiss–Kübler–Lehmann–Kraft családok adatairól.

A kép, amely összeállt, számomra lenyűgöző és tragikus is egyben.

Lenyűgöző, mert a XX. sz. elején az ismeretlenből, a láthatatlanból, névtelen és nevesített hithősök imáiból és hűséges munkálkodásából előállt valami, ami emberek tízezreinek az életét határozta meg pozitív módon. S ez a hatás nem korlátozódik egyetlen felekezetre. Csak a kozári evangélikus közösség egyik gyülekezetalapítója, Macher Henrik leszármazottai között legalább nyolc felekezet (evangélikus, baptista, chrischona gyülekezetek, szabad evangéliumi gyülekezet, üdvhadsereg, református, wineyard, katolikus) híveit és szolgálattevőit találhatjuk.

Tragikus is, mert a század viharai szétszórták ezeket a gyülekezeteket. A kozári gyülekezet a bikalival együtt néhányszor tíz tagot számlál. Tékesen már régen eladták az imaházat, nem tudok jelen levő szabadegyházról. Kaposztekcsőn a metodista közösség van jelen egy időshonnal, és néhány baptista testvér bejár Dombóvárra. Hiszem azonban, hogy a viharok nem csupán pusztítást végeztek, hanem széthordták a magot, mely új helyen új termést hozott és hoz.

Remélem azt is, hogy ez az írás egy kis bátorítást ad olvasóinak arra, hogy érdemes Isten országáért dolgozni.

Irodalmi források

Pfeiffer János egyházaskozári tanító, aki 1997-ben könyvet írt Egyházaskozárról.

Laub János baptista lelkipásztor. Laub Henrik fia, 1914-től megszakításokkal Widenestben tanult, itteni tanulmányait később a baptista szeminárium néhány különbözeti vizsgával elismerte. Vezető személyiség a testvérközösségben, majd annak betöltése után baptista lelkimunkás, majd lelkipásztor. 1972-ben halt meg Dombóváron.

Theo Kübler Kübler Henrik kolportőr unokája, Allinger János baptista gyülekezetalapító unokájának férje, Kübler Henrik volt rákosszentmihályi gyülekezetvezető fia. Németországban, Stuttgart mellett egy baptista gyülekezet vezetője.

Kübler Henrikné Macher Katalin Macher Henrik gyülekezetalapító unokája, Kübler Henrik volt rákosszentmihályi gyülekezetvezető felesége. Németországban, Stuttgart

közelében él.

Regina Gasser-Macher, Macher Henrik gyülekezet-alapító unokája, sok baptista lelkész „Regina nénije”. Hallauban (Svájc) él.

Khaled László metodista.

Macher Henrikné Márcz Katalin, Macher Henrik gyülekezetalapító unokájának tékesi születésű felesége, a tékesi részben említett Eichel Ádám és Márcz Henrik közös unokája. Dombóváron él.

Solymár Imre a bonyhádi baptista gyülekezet háború utáni vezetője. Komoly történelmi anyagot gyűjtött össze.

Hivatkozások

1 A helységek elhelyezkedése követhető az interneten a következő címen: <http://href.hu/x/am3z>.

2 *Pfeiffer János*: Egyházaskozár története, Egyházaskozár, 1997.

3 Laub János naplója; kézirat

4 Szárazd nagyon messze van, Tolnában. Lehet, hogy Szárázsról van szó, ami mintegy 6 km-re van Kozártól? A német nyelvben összekeverhetők, így lehet, hogy fordítási hiba.

5 *Kübler Theo*: Lehmann János visszaemlékezéseiből, 2004.

6 Regina Gasser-Macher visszaemlékezéseiből.

7 Más forrás szerint a Sziléziai Hausdorffban, mely ma Jugow Lengyelországban

8 *Kübler Henrikné Macher Katalin* visszaemlékezéseiből.

9 *Khaled László* készülő disszertációjából.

10 Többet erről pl. Kiss Ferenc Magyar parasztproféták című írásában lehet olvasni, mely *E. H. Broadbent*: *Zarándok gyülekezet* című könyvének az Evangéliumi Iratmisszió által kiadott magyar fordítása függelékében jelent meg.

11 *Solymár Imre* gyűjteményéből

12 Macher Henrikné, Márcz Katalin szóbeli közlése nyomán

13 *Iff. Scheuermann Henrik* <http://pecsimetodista.wordpress.com/pecs-hidasi-korzet-tortenete/pecsi-korzet-tortenete-a-ii-vilaghaborutol-1966-ig/>.

14 Ekkor már Szécsei testvér metodista volt!

A Hegyhát egyik kiemelkedően szép tájegysége

Részletek Oláh Róza misszionárius naplójából (3.)

Oláh Róza (1914–2008)

Beszámoló 1942. január 1-től február 2-ig

Kedves Bányai néni!

Mivel *Miss Dániel* már nincs hazánkban, így a kedves testvérnőt kell terhelnem ezentúl a missziói úti beszámolóimmal. Bár tudom, hogy ez a munkatöbblet a testvérnő részéről is követel egy kis időt és fáradságot, mégis a legnagyobb bátorsággal és bizalommal küldöm a beszámolót, tudván azt, hogy a testvérnő is örömmel fogadja, és szívesen vesz tudomást az általam folytatott munkáról.

Mindenekelőtt tudatom, hogy a részemre küldött 30 pengőt megkaptam, amit hálásan köszönök.

1942. január 1-től február 2-ig a következő gyülekezetekben tettem látogatást: Békés I., Békés II., Bélmegyer, Okány, Zsadány, Biharugra, Körösnagyharsány, Körösszakál, román Szent-Miklós, Körösszegapáti, Körmözsöd, Magyarhomorog, Komádi, Zsáka, Darvas, Bakonszeg, Bihartorda, Nagyrábé, Biharnagybajom.

Összesen 19 gyülekezet. Negyvenöt alkalommal kellett előadást tartanom, melyek a következőképpen oszlanak föl:

1. Huszonkét alkalommal általános evangélizálás.
2. Tizennyolc alkalommal csak külön nőknek.
3. Három alkalommal leányoknak és
4. Két ízben a vasárnapi iskolásoknak.

Huszonkét betegnél tettem látogatást.

Az utazás kerékpárral, gyalog, vonattal és szánnal történt.

Kerékpárral 70 kilométert tettem meg, gyalog 154-et, vonattal 120-at, szánnal 53-at.

A békéscsabai konferenciával fejeztem be ezt a misszióutat, amely február 2-án volt megtartva. Itt részt vettem a körösvideki leányszakosztály ülésén. Békéscsabáról február 3-án érkeztem haza. Úgy érzem, hogy február 10-ig pihennem kell, mert nagyon meg vagyok fázva, és a hangszalagoknak is pihenni kell. Az egész úton éreztem Istennek csodálatos vezetését és áldását. Különösen az esti összejövetelek voltak rendkívül látogatottak. A testvéreknél és a barátoknál általános kívánság az, hogy még lehetőleg ezen a télen keressem fel őket, hosszabb időre, hogy legalább egy héten keresztül legyen egy-egy helyen estéről estére általános evangélizálás. Ha Csanád és Csongrád megyét eljárom, és még a tavasz nem érkezik meg, akkor újra visszafordulok és Biharban folytatom továbbra is a kívánt munkát.

Most a nehéz anyagi viszonyok miatt igen el vannak csüggedve testvéreink, különösen a nőtestvérek. Bátorításra és vigasztalásra van legjobban szükségük. A hitben is kezdenek már megfogyatkozni. Különösen azért szeretnék, ha mindig közöttük élnék.

Általános panasz, hogy semerről sem kapnak látogatást. Nekem mondják, hogy küldjek hozzájuk valakit. Természetesen ez nem áll módomban. Csak annyit tehetek, hogy imádkozom értük, és magamat pedig kötelezem arra, hogy a nehéz közlekedés miatt is látogassam őket.

Üdvözlöm a József utcai testvéreket, külön a nőegyletet és a vasárnapi iskolát, úgyszintén a kedves Bányai nénit és egész családját. Az Úr áldását kívánom, csekély testvére

Rosszterdő, 1942. év II. hó 4-én Oláh Róza

Levél egy munkatársamhoz

Kedves Kovács néni!

Ézs 41,10 – Úgy érzem, hogy ez az egy bibliai vers teljesen elég ahhoz, hogy megvigasztalja, ha talán el volna csüggedve az élet nehéz terhei alatt. Kívánom, hogy érezze napról napra Istennek csodálatos vezetését és áldását. Aki nemcsak a múltban, hanem a jelenben és a jövőben is hűségesen mellette áll és beváltja ígétét.

Ézs 41,13 – „*Ne félj, én megsegítelek.*” Emberi vigasztalás, emberi segítség eltöprel és semmivé lesz Isten segítségével mellett, mert ő az az egyedüli, aki mindenkor mindenben megdicsőítheti magát. Aki előtt ez a szó ismeretlen: Lehetetlen. Nála mindenek lehetségesek. Énekeljük együtt ezt a kedves kis éneket:

*Miért csüggednék el én, ha sok a bánatom?
Szívem miért vérezne, vágyva át a Jordánon?
Hiszen Jézus a részem és legjobb barátom,*

|:Egy madárra is vigyáz, énreám is, úgy látom. :| Kar:
Zengek, mert boldog vagyok, Mert én szabad vagyok!
Gondja van a kis madárra, reám is, bárányára.

Isten segítsége és egészséges gyermekek kacagása a legnagyobb kincs.

Kedves Erzsike! Gyermekei számával nő Istennek áldása. Azért ne csüggedjen el, és ne legyen szomorú! Ő gondot visel!

De talán magamról is beszéljek egy keveset? Nagyon sok örömben volt részem misszióutam alkalmával. Különös módon tapasztalhattam Isten csodálatos vezetését. A nagy hideg dacára is mindig úton voltam egész február 3-ig. A leghidegebb téli napom, amelyre emlékszem, 1942. január 24-én volt, amikor Komádiból átmentem a bihartordai körzetbe. Falun kívül 32 fokok volt a hideg. Az apostolok gyors lovaira ültem, és a legnagyobb sebességre kapcsoltam úgy, hogy reggel 10 órától délután 1 óráig vagy 18 km-t futottam vele. Az egész úton nem talákoztam egy boldog halandóval sem, akik arra vették volna az irányt. Mindössze három emberrel talákoztam Komádi határában. Ezek Komádiba mentek, de egyik sem ment el mellettem anélkül, hogy meg ne kérdezze, hogy hova megyek. Mindegyik szájalommal nézett reám. Mondták, hogy forduljak vissza. Én azonban csak mentem tovább kitűzött célom felé. Mikor megérkeztem Zsákára, a testvérnők, kik összegyűltek – bár nem hitték, hogy ilyen időben elmegyek –, csodálkozással tapogatták arcom, kezem, lábam. Nem akarták elhinni, hogy nem vagyok megfagyva, mert ugyanaznap megfagyott egy 14 éves cigány fiú és egy fényképész. Szüntelen csak azt kérdezték, hogy mertem elindulni. Örömük határtalan volt, én is örültem, hogy Isten megvédett minden bajtól. Két órákor már együtt időztünk Isten ígéje mellett. Egy másik helyen meg egy 70 éves öregember egész a szomszéd község határáig kijött elébem, hogy ne egyedül menjek abban a nagy hidegben. Megtörtént az is, hogy két szánkó állott rendelkezésemre, az egyik vitt, a másik meg értem jött. Ezekben is láthattam az Úr csodálatos gondviselését. Mindennap háromszor volt összejövetelünk ebben a körzetben. Délelőtt és délután a nőknek, este pedig általános evangélizálás volt, legtöbbször zsúfolásig megteltek az imaházak. Itt azonban kisebbek az imaházak, mint a biharugrai körzetben. Misszióutam a békéscsabai konferenciával fejeződött be, amely igen jól sikerült, sok áldásban volt részünk, csak én roppant fáradt voltam. Február 3-án kerültem csak haza. Most egy hétig idehaza tartózkodom, mert pihenésre van szükségem. Azután Csanád és Csongrád megyét kell bemisszióznom.

Hiszem, hogy imáiddal kísérni fogsz majd ide is.

Üdvözlöm a nőtestvéreket, valamint az egész Kovács családot. Az Úr áldását kívánom.

Csekély testvérük az Úrban.

Rosserdő, 1942. II. hó 6. Oláh Róza

Könyvszemle

God is Back

John Micklethwait és Adrian Wooldridge, két amerikai vezető ökonómus váratlan és meglepő könyvvel rukkolt elő. Az angol cím jelentése: *Isten visszatért*. „A vallásosság visszatérőben van a társadalmi életben”. „A modern technika és a demokrácia inkább támogatja, mint alássa a hit pozícióit” – írják. A könyvet *Kroó Norbert*, az MTA alelnöke távoli utazásai közben olvasta el, és kiemelte, hogy vallásos tudósok esetében is meglepő lenne a felismerés, de ha egyiküket talán oda lehetne sorolni, a másik szerzőtárs viszont ateista. Meglepettségük és nyilatkozatuk tehát feltétlenül figyelemre méltó azok előtt, akiknek a prófétai órállás a hivatásuk. A hitélet növekedése és különösen az úgynevezett óriási egyházközösségek (mega-churches) a személyes döntést veszik figyelembe, és a közgazdászok szerint ez a globalizálódó világ kihívásaival párhuzamos. Fel is sorolnak több növekvő felekezetet: Első helyen az iszlámot említik, majd a baptistákat, a különféle pünkösdieket, és sokkal szerényebb növekedéssel a metodistákat.

A könyvet a *Penguin Kiadó* hozta forgalomba 2009 tavaszán 18,45 USA dollárért.

Német baptisták Magyarországon

A *Békehírnök* legalább fél éve bejelentette, hogy a Baráti Missziós Alapítvány vállalkozott a könyv kiadására. Hat éves fontolgatás, előkészület és a függelékben több tekintélyes szemtanú (*Macher Tivadar, dr. B. Meláth Ferenc, dr. Békefy Lajos*) hozzászólása után megjelent a könyv szerény küllemben, de elsőként összefoglalva a hazai német hívő emberek sorsát, egyúttal párhuzamban állítva az egész európai történelmüket, amely számos kapcsolatot mutat a hazai misszió egyes állomásaival. A németeket („svábokat” soha) nem telepítettek Magyarországra, de már a magyar királyság igen korai idejétől rendszeres volt a hadjáratok során elnéptelensült vidék feltöltése. Akik – a hutteri testvéreket is beleértve – évszázadokon át hazájuknak tekintették a Kárpát-medencét, és soha nem okozták az ország gazdasági romlását, több kelet-európai állam embertelen kegyetlenséggel elűzte otthonaikból. Így veszítette el tagsága nagy részét – például – a legnépesebb bonyhádi gyülekezet.

A könyv bizonyára kapható lesz az egyházi könyvterjesztésben, jelenleg a Baráti Missziós Szolgálat jánoshalmi műhelyében *Bayer György* testvértől szerezhető be.

Szebeni Olivér
2010. február hó

Szebeni Olivér

A saját igazságunk

Fil 3,9

Események és személyek értékelése közben külön foglalatosságot ad a gyülekezetek „mindennapi” gondja. A lelkiismeretes gyülekezeti vezető – álljon bármilyen tisztségben – komoly figyelmet fordít nemcsak az igehirdetéseire, a sáfárkodásra, hanem igyekszik az általa helyeselt erkölcsi normák valóra váltására döntései és intézkedései közben. Ennek érdekében időt, anyagi és szellemi energiát sem kímél. Valóságos „őrállóként” áll a vártán.

Mielőtt a kérdést különböző gyakorlati irányokból közelítenénk meg, lépünk a legfontosabb vizsgálati területre, forduljunk a Bibliához az igazság kérdésében! Annak ellenére is, hogy a néhány mondatnyi vizsgálódás nem hoz különösebben újat, eddig ismeretlent, hiszen a Biblia szavait igen régóta elemzik, érdemes foglalkozni az igazság újszövetségi görög nyelvű két változatával.

A görög nyelv – éppen úgy, mint valamennyi indoeurópai – finoman differenciál az igazság tekintetében. Van egy fontos igazság, a „*dikaio syné*”, amit a jog és az igazságszolgáltatás a törvényszéken alkalmaz. Tehát mindenképpen „emberi igazság”. A másik kifejezés – az „*alétheia*” – ettől annyiban tér el, hogy összehasonlíthatatlanul magasabb szinten alkalmazják, mégpedig a hatalmas Bíró, az igazságos Úr Isten szintjén. Fogadjuk így a témát: Az utóbbi igazság soha nem a saját igazságom. Pál apostol kijelentette: „*nincsen saját igazságom*”. Majd rámutat, hogy létezik ilyen megbízható igazság, akár magam is képviselhetem, de mindenképpen „*a Krisztusba vetett hit által van igazságom Istentől a hit alapján*” (Fil 3,9). Ennek a fölismerésnek mélységes valóságtartalma olyankor derül ki, amikor bárki a „mennyei jogot” alkalmazó képviselőjében merészel vagy kényszerül dönteni és döntésével a testvériségnek irányt mutatni. Bizhatunk-e teljes bizonyossággal egy földi emberben annyira, hogy „vakon kövessük”? Van-e bármilyen kiváló szervezőnek, hősnek, példaképnek akkora hitele, hogy akár egy világrendszert építhetünk rá, ami mindenkinek jó, megbízható és támadhatatlan? Nincs gyenge pontja, vagyis *csalhatatlan és tévedhetetlen*. E pillanatban érintünk egy történelmi ténytet, a pápai tévedhetetlenség dogmáját.

Az *első vatikáni zsinat* (1870) mondta ki a pápai csalhatatlanság dogmáját, bár a legtöbb római katolikus szerző szívesebben ír az „isteni csalhatatlanságról” (*infallibilitas Deus*). Ezzel a dogma helyes értelmezés irányába fordul. A pápa tévedhetetlenségét a bíborosok egyező véleményéhez, formailag a tanítói székéből elhangzó nyilatkozatához és hasonlókhöz kötik. A kimondása után, 1870-ben ugyanis egyházszakadás következett. Több bíboros elutasította, és megalakult a szakadár „ókatolikus” egyház, elutasítva az akkori „új” dogmát. De lássuk, miként kötődik ez az egyháztörténelmi esemény a mi közösségünkhöz!

A pápai csalhatatlanság dogmája feletti viták már a XIX. század derekán elkezdődtek, az 1870-es döntés előtt. Több évtizedes vitára került pont az egyház kánonjában. Akkor már működött az ókatolikus egyház, és pontosan ugyanonnan indult, ahonnan a missziók is: Hollandiából. Az idősebb

Rottmayer János (1818–1901) és a Hamburgból hazatért, iparosokból álló pesti gyülekezet több tagja és ókatolikusok kerültek hadbírótság elé. Más társaik részben „felekezeten kívüliek”, részben nazarénus (*Fröhlich Sámuel* követői) voltak. A Pesti Kerületi Hadbírótság „meg nem engedett vallási összejöveteleken való részvétel miatt” először 1852-ben, 16 személyt vont eljárás alá. „Baptista” elnevezést nem találunk, Rottmayer János vezetése alatt az egész csoportot „*Krisztus követői*” (*Nachfolger Christi*) néven ítélték el, míg az említett ókatolikusok egyházát *Christ-Katolische*, illetve *Altkatolische Kirche* néven „korábbi vallásnak” írták. A budai evangélikus lelkész mondja őket baptistáknak, és közülük többeket személyesen megnevez. A büntetésük vagy testi fenyíték vagy börtön volt. Ugyanazon hadbíró ismét eljárt férfiak és nők, újabb „elkövetők” és „visszaesők” ellen. A harmadik per 1854-ben két dunántúli nő ellen zajlik. A hadbíró a további vizsgálatokat feleslegesnek tartja, bármit szabjon rájuk büntetésül, tovább összejárnak, ezért megdorgálja a két nőt és elbocsátja.

A peranyag¹ után egyértelművé vált, hogy a magukat „Krisztus követői”-nek tartó „tiltott vallási közösséget” olyan újszövetségi módon szervezték, hogy „az igazságot” biblikusán és dinamikusán kezeljék, ne legyenek sem dogmatikusak, sem fundamentalisták. Rottmayer egyénisége nem szélsőséges, nem a széthúzást, inkább a kompromisszumokat keresi.² Évtizedek múlva azért bírták ráfogni, hogy egész családjával áttért a szabbatáriánusokhoz, mert nyitott szívű, mindenkit támogató volt. Amikor Kolozsvárra érkezett egy német nyelven prédikáló, élete derekán járó *L. R. Conradi* (1856–1939) nevű adventista misszionárius, szállást kapott Rottmayer családi körében. Ő a „szombatigazság” elfogadására térítgetett, és statisztikai jelentéseiben gyors növekedésről számolt be külföldi vezetőinek. Az idős, sok bajt látott pátriárka azonban nem tért át, csak a Biblia követelményét töltötte be: „felkarolta” a „testvéreket” és az „idegeneket” (3Jn 1,5).

Rottmayer bibliai látása nem fundamentalista konfesszionizmus volt. Ezt illusztrálja egyik levele. Kifejezi sajnálatát, hogy „nem csatlakoztak a fröhlichianusokkal”. Kész lett volna erre is, bár nem tette.³ Amikor Kolozsvárra elhunyt, a budapesti *Békehírnök* hivatkozik a kolozsvári „*Ellenzék*” című lapra,⁴ ahol az újságíró pontosan ismerteti rövid életrajzát, de nem ír semmit az áttéréséről. Téves tehát, hogy „az első baptista lett az első adventista”, mégpedig az egész családjával.

Ezzel nem egyezik ifjabb *Rottmayer János* (1849–1925) szerepe Bécsben, ahol alapító tagja a gyülekezetünknek. Pozsonyban és Nyitrán pedig úttörő. Az 1910-es évi első statisztikai munkája a magyarországi missziókról szól. Veje, *Csopják Attila* vette el a leányát, aki Kispesten az amerikai *Lottie Moon* kínai misszionáriusnő felhívására⁵ gyűjti a „vasárnapi tojásokat”, ezzel támogatva az anyagi gondokkal küzdő külmissziót. (Tehát nem „szombati tojásokat” gyűjt.) Végül itt a generációs bizonyíték, hogy Rottmayer családi

nevét viselő, vér szerinti leszármazott van a mai napig közösségünk tagjai között.

A misszió nem némulhat el, hogy senkit se zavarjon, és a népegyházak „csendjét ne verje föl”. Nem értelmezhető az evangéliumi misszió visszaélésnek a törvényes toleranciával szemben. Nem is halogatható azzal a burkolt, vagy kifejezett csillapító igyekezettel, hogy lejárt a keresztyén hit propagálásának ideje a fejlődő országokban, a természetvallások között; még akkor sem, ha a keresztyén jelenlét egyesek nem tartják kívánatosnak. Legfeljebb a keresztyén vezeklést, jótékonykodást, segélyező programokat fogadják el tőlük. Amíg egy evangéliumi keresztyén komolyan veszi az Üdvözítő utasítását: „Menjete el, tegyetek tanítványá minden népet...” (Mt 28,19), addig mind az evangéliumi keresztyének, mind valamennyi keresztyén egyház teljesíteni kívánja az evangélium hirdetésének parancsát.

Manapság a keresztyénellenesség több arca mutatkozik. Céljuk a keresztyénség lejáratása. Számos ilyen intézmény dolgozik fanatikus elszántsággal. Fájdalmasan érint azonban az európai kormányok, politikusok szinte kárörvendő egyetértése velük. Vajon ki gondol arra, hogy hová mennek majd segélyekért természeti csapások után, vissza nem térítendő kölcsönökért, horribilis összegű támogatásokért, ha már „győzelmesen diadalmaskodnak” a keresztyénség felett? Ha céljuknak megfelelően lerombolják az utolsó keresztyén templomot is? A legrosszabb hatást mégis a felekezeti versengés okozza a keresztyén misszióra. Mi azonban bízunk abban, hogy a megrepesztett nádat és pislogó gyertyabelet is gondozó hatalmas Istennek lesz népe a XXI. században. Nem teljesül az ateisták többszörösen meghirdetett vágya, hogy Isten, gyülekezet, Biblia, bibliai teológia mind-mind összeomlik hamarosan.

Az igazság elfogulatlan

Szellemi elődeink más felekezetek iránti készségességét és nyitottságát nem vizsgálta eddig senki sem. Ebben az ügyben az úttörőkről gyakran torzkép maradt fenn, elhithetve róluk, hogy kihívó, makacs, extrém emberek voltak.

Meyer Henrik (1842–1919) valóban erős meggyőződésű volt, ám a szélsőséges felekezeti önteltség nem volt rá jellemző. A felekezeti identitás és a közösség iránti hűség nem elfogultság. Meyer Henrik Nagykanizsa felől 1873 tavaszán Budapestre érkezett. A bibliaterjesztőt igazgatója küldte a Duna-parti új városba. Megilletődötten érkezett, buzgón kereste Isten segítségét, hogy gyárak, laktanyák kapui előtt vagy a nyílt utcán, munkások és „úri emberek” között ajánlja megvételre a Szentírást. Szolgálatának ez utolsó esélye volt. A bibliaterjesztés választott feladatánál a közösségi lét még ezt is eszközzé rangsorolta a legfontosabb, a lélekmentés után. Hogy célja sikerül-e, abban nem volt bizonyos.

Természetesen voltak lelki szükségletei. Közösséget keresett, ahol naplói és életrajza⁶ szerint csendben, talán kissé meghúzódnak, épületes lelki élményeket gyűjthetne, esetleg úrvacsorához járulhatna. Ezt a helyet a Szabad Skót Egyház budapesti zsidómissziójának gyülekezetében találta meg. König Rudolf lelkész⁷ szívélyesen fogadta. Meyer „testvéreknek” nevezte őket. Több mint másfél évig tart ez a kapcsolat, 1874 decembere végén szakad meg, mert kiderül, hogy a német vendég a Lukács fürdőben két élő hitre jutott házaspárt baptizált.

Amikor már tudatosan végezte saját küldetését, ki gon-

dolná, hogy az igazáról annyira meggyőződött Meyer Henrik hajlandó volt fölvenni egy *nazarénus asszonyt*, aki férje után csatlakozni kívánt az újvidéki gyülekezetéhez. A férjet Meyer baptizálta Budapesten, a feleséget viszont nem látta szükségesnek, és átvette úgy egy évvel később. *Hempt Adolfné Devely Mária* 1865-ben részesült hitvalló keresztségben a nazarénus *Schmiedt Péter* által. Schmiedt Péter üzemvezető társa volt az idősebb Rottmayer Jánosnak a pesti éveiben. Ezért 1852-ben kétévi börtönbüntetést kapott, de szabadulása után, 1865-ben bementette Hempt Adolfnét.⁸ Az osztrák hadbíróóság elítélt hívői között volt *Hornung Antal* is, aki segített Meyer Henriknek a későbbi első bérelt helyiségbe padokat készíteni és bebútorozni a termet. A hadbíróági akták között szerepel Hornung Antal neve mint Meyer önéletrajzában, csakhogy ott találunk egy meglepő feljegyzést, hogy Hornung Antal nem tagja a gyülekezetnek.⁹ Egy németországi egyháztörténelmi alapvető munka viszont megnevez egy Hornungot (a keresztnévét nem), aki bécsi alapító tag.¹⁰

Meyer kéziratában ez a szöveg körülbelül harminchét évvel későbbi visszaemlékezés. Az első budapesti években inkább arra törekedett, hogy mindenkit „testvérnek” tekintsen, a más felekezetűeket is. A nazarénusok felé közeli rokonságot érez. 1875 nyarán napi tevékenységének tervezése közben látogatásra készül az első naplója szerint. Éppen egy keddi nap volt, amikor elhatározta, hogy *Herbieh* (?) nazarénus prédikátorral közös bibliaórát tart, de lehetséges, hogy mások is részt vettek ezen. A feljegyzett, elég szűkszavú értékelés ennyi: „Nagyon áldott volt.”¹¹

A nazarénusok által kiszolgáltató hitvalló keresztséget Meyer Henrik biblikusnak tartotta. Ennek megfelelően járt el egy későbbi esetben: 1880 januárjában Pácséron egy *Martin Csany* nevű nazarénus vén által baptizált személyt „hitvallása alapján” vett föl a gyülekezet száz százalékos szavazatával. (A férfit azonban még azon év végén kizárta).¹²

A baptista misszióra – vagy nevezzük úgy, ahogy a korai időkben nevezték – a nazarénusok körében is volt affinitás. Egyrészt azért, mert közel abban az időben, 1840-ben jött létre hazánkban. A zalai Szentpéterúron született *Hencsei Lajos* (1820–1844) alapította a gyülekezetüket négy taggal. Hencsei két évvel később utazott Svájcba *Fröhlich Sámuel* (1800–1857) meglátogatására.¹³ Ott a gyülekezetet, a lényegre utaló névvel, „keresztségihívőknek” nevezték. A gyülekezetekben a „szolgák” az igehirdetést „tűzzel teli hitel” végezték, országszerte elterjednek és a történelmi Magyarországon gyülekezeteikben összesen 6000 főt számlolnak. „Hirdetik az ígét úton-útfélen”, a kutató beszámolójában egymás mellett jegyzi a két felekezet nevét. Az evangélium hirdetésében társak, egymás iránt nyitottak. A hitvalló keresztség tekintetében egy a nézetük, de határozottan kiviláglik köztük a konzervativizmus. (Például tartózkodás a fényképezéstől, más technikai eszközök használatától, gyanakvás az iskolai tanulással, visszafogottság a kor diktálta öltözködési szokásokkal szemben.)

Az első evangéliumi szellemű gyülekezeti énekeskönyvet a nazarénusok adták ki (*Zionsharfé*).¹⁴ A berni kiadású német szöveget („régí”) 1866-ban magyarra fordították (Sion hárfája). A 300 szöveget számláló gyülekezeti énekkincs nagy részét változtatás nélkül vették át a mieink. A munka nemzetközi népszerűségét mutatja, hogy nazarénus gyülekezetek használatára szerb nyelvre is fordították. Később német példát követve a mieink új címet választottak: „A hit

hangjai” (*Glaubensstimme*).

A különféle népegyházi hitvédők, püspökök és lelkészek ebben a korban igen ritkán említik irataikban a „baptista” nevet, következetesen nazarénusokról, majd a nazarénusok között gyülekezeti szakadásról írnak. Nagyszalontán 1876 után az anyakönyvi feljegyzések szerint néhány asszony elszakadt¹⁵ *Kornya Mihály* gyülekezetétől, és a nazarénusokhoz csatlakozott. Ezzel kétségtelenül járhatott bizonyos feszültség, vita és versengés. Kitől származhatott a szikra, eddig nem derült ki. Berettyóújfaluban 1882-ben egy férfi szintén a nazarénusokhoz csatlakozott.

Meyer Henrikről köztudomású, hogy a gyülekezeti tagság megvonása gyakori fegyelmezőeszköz volt nála. Többé nem úrvacsorázhattak, tanácskozáson nem vehettek részt, a megjelenéstől viszont nem lettek eltiltva. Az anyakönyvbe felírta a „kizárások” okát, ám aki a nazarénusokhoz ment, azt nem zárta ki, csak akkor, ha valamilyen „hazugságon kapta”. Végigolvassa a korai tagság adatait, szinte alig találunk olyan személyt, akinek a tagságát egyszer vagy többször is fel nem függesztette volna. (A „felfüggesztés” szintén kizárás volt, nyilvánosság előtti indoklással.) Az anyakönyvbe bevezetett első 300 személy tagságát nyomon követő változásokat figyelembe véve 175-nél találhatunk fegyelmi jellegű megjegyzést. Legtöbbször csak kizárást (*Ausgeschlossen*) és kelteztést írt be. Az előforduló esetleges indoklások időrendben: rosszakarat, házasságtörés, meghátrálás, hazugság, lelki beteg, eltűnt, megverte a feleségét, káromkodott.¹⁶

Karcagon adódott egy súlyosabb konfliktus. Meyer Henrik megjegyzi önéletrajzában, hogy Karcagon van az egyik legrégebb magyarországi gyülekezet.¹⁷ 1890-ben a közösség elismerése hiányában a karcagi imaházat egy névhordozó tulajdonosra jegyeztették be. Maga köré gyűjtött 14 támogatót, és kijelentette, hogy az ingatlan telekkönyvileg az övé, és Meyer Henrik híveit elkergette. Két év múlva úgy döntött, hogy eladja a házat, és a gyülekezet visszavásárolta az ingatlanát.¹⁸ Ezzel érthetően megromlott a viszony közöttük.

Kornya Mihály (1844–1917), a nagyszalontai ügynevezett „parasztproféta” volt a „német baptisták”, illetve Jézus Krisztus legeredményesebb propagálója. Szigorú „gyülekezeti rendet” követelt, a gyülekezeti tagságot „a vallásos elit” szintjéhez emelte, miközben saját maga elé állította a legmagasabbra a mércét. Ne gondoljuk, hogy tévedés lenne: Kornya túlteljesítette Meyer igényességét morális téren. Nem volt perfekcionista, de annál határozottabb fundamentalista. Valóban nem végzett teológiát, még csak általános értelemben vett művelt embernek sem volt mondható, bár nem volt analfabéta – ahogy sokan állítják. Nem kizárt az sem, hogy a családi neve átalakult román név lehet (*Cornea*).¹⁹ Ám eredetileg református volt, megtérése előtt rendszeresen látogatta a templomot, magyarul olvasta a Bibliát, így levelezett hadba vonult fiával. Aligha mondható romának, de tudhatott valamennyit románul. Esetleg csak a legegyszerűbb szavakat és mondatokat tudta kimondani. Eddig senki sem állította határozottan, hogy valahol románul prédikált volna. A mai nemzedék sokat köszönhet *Kirner A. Bertalan* (1884–1973), történelmünk szorgalmas kutatójának, a Kornya-könyvért, amit újranyomtattak, miután az elsők között kobozták el a második világháború után. A

hatalmas anyagi kárt Kirner azzal sem tudta elkerülni, hogy a könyvben nemcsak az úttörő, hanem *J. V. Sztálin* arcképét is elhelyeztette.²⁰

Kornya Mihály „társvénné” (*Mitältester*-re) avatása után Berettyóújfalun tartotta első baptizálását 1881. július 25-én.²¹ Az anyakönyvben ezután mérséklődnek Meyer szokásos jellemzései, és Kornya aktivitása nyomán a baptizáltak száma növekszik. A német nyelvű missziót Kornya belépése nem módosítja. Egy ideig Meyer kezében és Budapesten marad az anyakönyvezés, valamivel később kerül új helyszínekre az adminisztráció. Például a kiskunhalasi első anyakönyvet valószínűleg 1892-ben fektette le egy magyarul és németül tudó anyakönyvvezető. Az előre nyomtatott német anyakönyvi lapokon akkor már hat éve működő gyülekezet tagjait írta be. Az új tagokat változatlanul Meyer Henrik baptizálta. *Seres Sámuel* (1859–1923) helyi meghívott prédikátor első bemelegítő beszédében egy zentai születésű iparos, aki 1894. április 15-én részesült az újszövetségi keresztségben.²² Meyer módszerét követve megjegyzi a fegyelmi okokat és részleteket és más eseményeket az anyakönyvvezettről.

1893-ban kezdődik az ellentét a „magyarok” vezetői és *Meyer Henrik* között. A kizárások felszaporodtak. Nem kímélik a később legismertebb missziói munkásokat: *Seres Sámuel*, *Csopják Attilát*, *Flór Albertet*, *Tatter Lajost*, *Solti Dávidot* és tucatnyi mást. Meyer a reménytelen csüggedés jegyében egyszerűsített kifejezéssel „a kizártakról” ír, bár azok semmilyen botlást, hibát, visszaélést nem követtek el, csupán egyházpolitikai okból zárták ki őket. A több évtizedes vita hevében sokféle okot, magyarázatot találtak ki a „kétféle irányzat” keletkezésére. Nem vették figyelembe, hogy a hazai közösség alapítóját és legnevezetesebb munkásait kritizálják, és nem részesítik őket illendő tiszteletben. A két tábor egyszerű tagjainak nagy többsége mindig reménykedett vezetőik megbékélésében. Ám a saját igazságukról a vezetők annyira meg voltak győződve, hogy ha olykor már-már kibontakozódott a megbékélés útja, váratlanul újra fellángoltak a szóharok.

Mielőtt még Meyer – éppen a viták csillapítása érdekében – eltávozott volna néhány évre Németországba, ismételten jelét adta a Wesselényi utcai gyülekezetben, hogy van benne szeretet a gyülekezetek iránt, megértés, testvériesség, és ezt az országot tekintve választott hazájának. Évente „hazalátogatott”, több száz ismerősével levelezett, és megértést tanúsított olyan kritikus esetben is, amikor valakinek egy bibliai tanításról más véleménye volt. Erre példa a XX. század elején az ügynevezett „lábmosás” rendszer, kötelező gyakorlása.

Bechtold Jakab, az Isten Egyháza alapítója a gyülekezet tagja volt, bibliaterjesztőként is működött Amerikában. 1901-ben ismerkedett meg ezzel a közösséggel, hazatérve jelentkezett Meyer Henriknél, aki 1902-ben elbocsátotta (nem kizárta) őt a gyülekezetből ezzel a legendás mondással: „Nagyobb világgosságot kapott.”²³ Szinte jelképes helyzetet teremtett kettőjük között a későbbi idő: Budakeszin, a Knáb János utca sarkán lévő temetőben, jobbra a főút mellett, a temető kerítésénél van elhelyezve a két német „egyházalapító”. Nagy fekete sírkő *Bechtold Jakabé*. Egy sokkal szerényebb, alacsony fehér kő van mellette *Meyer Henrik* és második felesége, *Poelzig Anna* nevével.²⁴

1910-ben *Az Igazság Tanúja* című lap egyik szerzője

azon sajnálkozik, hogy a gyülekezetekben ritka a kizártak újrafelvétele. A gyülekezet nem sokat fáradozik azon, hogy a kizárt tagokat visszaédesesse, inkább Mt 18,17-re hivatkozva kitaszítják és megbélyegzik.²⁵

A két világháború közötti 20 éves időszak alatt egyházpolitikai okkal senkit sem zárnak ki. *Juhász Tivadar* (1903–1998) megjegyzi, hogy a „baptista misszió szilárd alapokra épült”. A régebbi időket és gyülekezeti tagokat mégsem heroizálja. Visszaesők akkor is voltak, akik hitetlennek váltak.²⁶ Ő azonban nem anyakönyvezte a kizárásokat. Az is egyre gyakoribb, hogy a gyülekezeti tagok önként maradtak el vagy mondtak le a gyülekezeti tagságukról.

A túlzó szigor a gyülekezetek missziós lendületét lefékezte. Ezt fölismerve az egyházi vezetők külön tanácsát meg sem várva minden gyülekezet méltányossági korszakba lép. „Nem veszik az ügyeket tudomásul.” A kizárás mint terminus technicus megváltozik. 1987-ben kitörlik a kérdőíveken, és beírják helyette a „törlés” szót.²⁷ További érdeklődés nyomán az is kiderül, hogy a kitöröltek senki sem kérte számon, egyszerűen elmaradtak, és előbb néhány hónap, majd olykor esztendő várakozás után törölték őket a tagnévsorból.

A gyülekezetekben eleinte egyáltalán nem tekintettek megkeresztelkedése után folyamatosan mindenkit tagnak – mint a népegyházak esetében –, csak azt, akinek Istennel és testvéreivel állandóan rendezett kapcsolata (élő kapcsolata) volt. A tagok egymás között és a gyülekezeti előljárók erről folyamatosan meggyőződtek. Ezzel korlátozták a gyülekezet növekedését, de biztosították a szellemi élet minőségét. Olykor kínossá vált és gyanakvásba csapott át a folyamatos kontroll, bár be kell látnunk, elsősorban azoknak a körében vált kínossá, akik valamilyen leleplezéstől tartottak morális vétségek miatt.

A korai gyülekezeteinkben a lelkiség súlypontja *etikai*. A prédikátorok a bűnt ostorozták. Némelyik korai igehirdető személyes indítatásból szinte másról, mint a bűn kárhuzatos voltáról, nem is beszélt. Az evangélizációkon a magukra ismerő bűnbánók zokogásától volt hangos a terem. Az igehirdetők a bűnbe esett embereket leleplezik, a tagokat fegyelmi úton felelősségre vonják és exkommunikálják (kiközösítik). A visszatérés komoly ellenőrzés, bűnbánat és személyes kérés alapján, a gyülekezet elfogadó szavazásával lehetséges. Azok a bűnök, amelyeket ilyenkor felderítenek és szóvá tesznek, a társadalomban elfogadott mérték szerint nem „halálos bűnök”. A gyülekezetekben számtalanszor elhangzott, hogy „kis bűn” és „nagy bűn” nincs, és ez az idézet még a közbenjárói imádság hanyagolását is beleértve a halálos bűn esetében feltehetően nem tévedés a Bibliában (1Jn 5,16–17).

Az etikai követelmények betartása addig a határig, hogy a hívó ember a világtól, annak szokásaitól teljesen *elkülönül*, régi, már az 1525-ös schleitheimi hitvallás hét tételében kifejezett igény.²⁸ A hívó testvérek törekedjenek az elkülönülésre a világtól! Egészen nem léphetnek ki a világból, de élhetnek a világ hatásától elkülönülve. Kétségtelenül visszatetsző egy olyan keresztyén – netalán papi személy –, aki „csak az oltár mellett pap”, különben ugyanolyan, mint mindenki más. Egyenesen követelmény az első világháború idejéig, hogy a népegyházi lelkész menjen el a világi mulatozásokra, nyissa meg a bálókban a táncot, kártyázzon, szórakozzon, legyenek politikai elképzelései, és módszereiben ne válogasson, ha a

saját vagy egyháza érdekeit kívánja szolgálni. Tulajdonképpen a népegyházak és az evangéliumi közösségek között ez képviselte a nagy különbséget. Ezért veszítettek ezeket a népegyházak, és ennek nyilvánvaló felismerése terelte az evangéliumi gyülekezetekbe a jobb érzésű keresztyének, mondhatjuk a lelkiismeretes emberek tömegeit.

Az utolsó történelmünkben merített példa egy dunántúli faluhoz, Bakonycsernyéhez kapcsolódik. Ez a község nemcsak különleges sokszínű felekezeti összetételéről vált nevezetessé, hanem arról is, hogy a vallásellenes magyar belpolitika idején néprajzi kutatók keresték föl, és „tudományos tárgyilagossággal” törekedtek feltárni a titkot: milyen társadalmi rugói vannak a felekezeti tarkaságnak, illetve a „népi vallásosság” fennmaradásának. A mai magyar társadalom többsége beleunt a háború utáni négy évtized valláspolitikai rémtetteinek leírásába. Ha viszont egy másik rémtett, a koncentrációs táborok egyik áldozata szellemi vívódásairól Nobel-díjas könyvet írhatott hatvan év után, méltányoljuk a kényszert, ami gépelt sorok megírására ösztönöz egy másik túlélőt. Bár ezt senki nem díjazza, legkevésbé azok nem, akiknek írják.

Az ötvenes évek után váratlan virágzásnak indul a „betlehemezés”, a húsvéti locsolkodás, a „piros tojás” mint néprajzi jelenségek és – természetesen – mint tűnő félben lévő „vallási csökevények”. A „néprajzosok” egész kara áll csatasorba, újság, rádió pertraktálja a nyilatkozatokat folyamatosan, unásig. A rádió, televízió, újságok tucatjai ontották a maszlagot, és fennakadtak minden bibliai kifejezésen. *Hahn István* marxista valláskritikus és az ókori Kelet szakértője tudományos köntösbe bujtatott előadásai még halálával sem értek véget. 1988-ban, amikor már hallatszott az Állami Egyházügyi Hivatal esetleges megszüntetése, még akkor is mutogatták, méltatták a képernyőn. Egy újságíró a *Szabad Föld* című lapban cikksorozatot írt valamennyi „szektáról”, külön kiemelte a békécsabai baptistákat. Nem hallgatott el 1991-ben sem, amikor a neszmeilyi polgármestert igyekezett befektíteni. Olvasói reflexióra nem válaszolt, de végül mégis talált magának új témát: *Rákosi Máttyás* szerelmi életével foglalkozott.

A nyolcvanas években a felekezeti teológiák ha nem is virultak, de léteztek. A teológiai színvonal nálunk – talán dicsekvés nélkül elmondható – inkább emelkedett, mint súlylyedt. A lelkész „falusi kizsákmányolóként” egzisztált, vagy helyi gyülekezetével esetleg agonizált, átvitt értelemben, olykor ténylegesen. A társadalom bogarászóinak mindenesetre még adtak feladatot: Mi lehet az oka, hogy „vallalják egyesek” ezt a „fura, gyászos kenyérkeresetet”. Szégyenletes „népbutításból” és az állam kegyei nyújtotta évenként csökkenő kongruából (államsegélyből) tartván el magukat. Az állam legfőbb társadalmi elvárásaként kijelölve számukra az önfelszámolást. Aztán – akár „eredményesen”, akár kevésbé „sikeresen” oldották meg feladatukat ezek a „békepapok” – egyforma volt a jutalmuk és a büntetésük. Fokozatos marginalizálódás, elszegényedés, családi körükben súlyos tekintélyvesztés, és a gyülekezetek „elsorvadása”. A néprajzos publikációk ehhez egyfajta „tudományos támogatás” megadására voltak hivatva. A több évtizedes lejáratazi kampány azonban keveset ért. Egy publikációban csendben elismerték, hogy „a falusi lelkész otthonában feltétlenül élvez annyi tiszteletet, mint a falu párttitkára”.

Dr. Kardos László (1918–1987) tanár, egykori népi kol-

légista, jelentős kultúrpolitikus éppen a bakonycsernyei „szektákra” – köztük a nazarénusokra, a pünkösdiekre és a baptistákra – helyezte a céltáblát. Abban az időben a két régebbi alapítású gyülekezetnek egyenként 30-ra becsülhető a taglétszáma. 1926-ban ebből a faluból indult egy váratlanul összeverődött csapat előbb egy Amerikába kivándorolt alkalmi hazatérő, *Mihók Imre* lakatlanná vált, kilyukadt tetejű házából. Megtörtént az első imádságos földre zuhanás és gyógyulás.²⁹ Aztán a népes társaság elindult „egyenesen a baptista imaházba”. A gyülekezeti tagok közül mindenki rögtön csatlakozik. Kardos elsüti minden valláskritikai érvét, amit annyi éven át gyűjtögetett a „szegény vallásos” faluból, és elsőként doktori értekezésében publikált. Leplezetlenül osztályharcos szemlélete ellenére kénytelen leírni, hogy a bakonycsernyei szektások *megbízható munkaerők*.³⁰ Váratlan elismerésére azonban senki nem figyel oda. Mindig jobb a társadalomnak egy munkakerülő, üzemi szarka, priuszos „előéletű”, mint egy imádkozó ember. Kardos írásainak utóéletét mutatja egyrészt a *Világosság* című folyóiratban a nazarénusokról írt történelmi áttekintése – másrészt angolul, a *Keston College* kiadásában megjelent könyvében szereplő „*Baptist-Pentecostal Church*” elemzése. Elsőként – és a mai napig talán követő nélkül – használja ezt az összevont denominációt (bár ilyen nem is létezik még Bakonycsernyén sem), de mégis részünkről el nem hanyagolható összefüggéssel.

Kardos László témája tulajdonképpen kényszerpálya, mivel az 1956-os forradalmi események idején csak az idő rövidsége miatt nem juttatták művelődésügyi miniszteri székbe, ezért a megtorlás kevés híján hat évi börtön volt. Kiszabadulása után egészségi állapota leromlott. *Szigeti Jenő* akkori adventista lelkésznek megesett rajta a szíve, és jó szándékú támogatásával tüntette ki. 1971-ben ezért a Szabadegyházak Tanácsának vezetője számon kérte az akkor még doktorandusz, későbbi egyetemi tanárt, sőt az éppen induló Lelkészképző igazgatói székéből el is mozdította. Szigeti mégis kapcsolatban maradt a néprajztudóssal haláláig.

A moszkvai nagyhatalmak elhúzódó gyengülése idején kerül képbe ismét Kardos László, és kiegészíti a bakonycsernyei „baptista-pünkösdi” egyházzal szerzett benyomásait. Tudomásával a baptisták rengeteg bírálatot kapnak, de furcsa módon nem reagálnak rá semmit. Ebben az összefüggésben láthatjuk, ki milyen mértékben áll saját igazságának tudatában, és miként rendeli alá azt Isten országa érdekeinek.

Sok szerző akad világszerte, aki elemezve a hetvenéves kelet-európai vallásosságról szóló eseményeket, ír és nyilatkozik bizonyos nem szándékos, közvetett áldásokról. Körülbelül ilyesfélét: „Minél inkább üldözték a hívőket, annál inkább terjedtek.” „Az evangélium ügyére nézve a helyzet minél rosszabb, annál jobb volt.” „Az egész keresztyénség teljesen azonos teherbírási próba alá került, félbehagyták a versengést egymás között, és testvéri kezet nyújtottak egymásnak.” „Ez volt az ökumenizmus legfőbb rúgója. A közös cellába préselt papok, teológiai professzorok, egyszerű vidéki prédikátorok megtanultak együtt imádkozni.”

Etikus magatartás az igazságos életmód bizonyítéka

Az a törekvés, hogy a gyülekezet minden egyes tagja, *megtért, újjászületett, példás erkölcsű és kifogástalan viselkedésű ember legyen*, a gyülekezetek tagjai iránt roppant magas minősítő mérce volt. A következő fejezetben ennek részletezése két okból szükséges. Elsőként említsük azt, hogy

a gyülekezetek etikai igénypontjainak összeírására eddig kevesen vállalkoztak. Másodsorban a keresztyén etikát napjainkban meghaladottnak és teljesíthetetlennek állítják. Vegyük tehát sorra azokat a lelki értékeket, amelyeket nem másfajta emberek fölött farizeusi göggel említünk, de őszintén sajnáljuk azokat, akik elvesztették a lelkiismeretüket.

Az igazságos magatartás, mint életmód nem jólneveltség, jólelkűség, intelligens viselkedés, humanizmus vagy ezernyi más, hanem elsősorban a *megtérés (metanoia)* bizonyítéka. A megtérés az egyén Istenhez fordulása. Valóságos új élet, aminek alapja, hogy az ember az életébe fogadja Jézus Krisztust. A megtérés körülményeit sokféleképpen mondják el és írják le a bizonyágtévők, ám lényegében mindig azonos. Az egyén Jézus Krisztus váltságahalálát elfogadja, megbánja bűneit, és szent életre törekszik. Ebben helyet ad Isten Lelke munkálkodásának.

A megtérés legáltalánosabb „egyházi” félreértése az áttérés. Szinte minden embert, aki egy népegyházba áttér (legtöbbször valamilyen egyszerű érdek miatt), a pap megtérőnek nevez. Aki viszont az ő egyházából kitér, az szakadár, szektás, minden, csak jó nem.

A megtérés a legfontosabb újszövetségi fogalom. Kizárólag újszövetségi fogalom, ezért nem érti meg más, csak olyan ember, aki megtért.

Megtérésről írt *Luther Márton*. Az 1517. október 31-én kiszögeezett 95 tétele közül ez az első. Ennek ellenére alig veszik észre az egyházi emberek, hogy nem létezik tudatos keresztyén ember megtérés nélkül. Feltétlenül Luther elé kell sorolnunk a legnagyobb tekintélyt, Jézus Krisztust, aki autentikus beszédei egyikét így kezdte: „*Térjete meg, mert elközelített a mennyeknek országa!*” (Mt 3,2) Ennek a felhívásnak hogyan tehet eleget bárki, aki nem akarja megérteni, sőt nem is érdekli? Sokan beszélnek a keresztyénség haldoklásáról, hatalmas létszámcsökkenésről – diadalmas örömmel. Akár mi is örvendzhetnénk ezen. Mondhatjuk, hogy így van rendjén, miért lenne keresztyén az, aki soha meg nem tért.

Bár gyakran merőben eltérő szavakat hallunk és viselkedést látunk kortársaink között a megtérés egyéni bizonyosságáról, olykor pedig mindezeket a bibliai kifejezéseket – akár a megtérést magát – új szavakkal, egyeseknek szokatlan kifejezésekkel halljuk. Az igehirdetők példatára egy másik világrész, és referenciái meg sem közelítik múltunk hőszeit, sőt lassan magát a Bibliát sem. Az egyén érzete arról, hogy megtért-e, eltérő a szavaiban, viselkedésében. A saját igazság velünk szemben keres érvényesülést a gyülekezeteinkben, és semmibe veszi a korábbi nézeteket. A gyülekezeteket megosztó vélemények tüzeiben gondoljunk az imádkozó Dánielre, aki az oroszánok verme után és a király törvényei ellenére, a halálos veszedelemben is éppen úgy imádkozott naponta, mint addig. Mai próbatételeinket sem foghatjuk fel másként. A megtért ember hűséges marad. A meggyőződése nem hangulati elemekből táplálkozik, hanem Isten élő és elevenítő igéjéből.

Nagyon hálásak lehetünk Istennek azért, hogy végső fokon nem mossa össze a jót és a gonoszt, hanem disztinvál, és igazolja egyháza (pontosabban gyülekezete) tisztaságát. Ez pedig minőségi kérdés és nem mennyiségi. A kérdésekre adott válasz sem emberi vagy a hangos vitáktól függő. Ténylegesen a cselekedetekben megnyilvánuló gyümölcsöktől függ, amint ezt Jézus Krisztus világosan kifejtette (Mt 3,8).

Nézzünk meg néhány jellemző magatartási formát a

megettért emberek életéből!

A megettért, újjászületett ember *más nyelven beszél*. A hívő-keresztyén ember beszéde nem fennkölt, templomi szónoklat, nem érthetetlen, kegyes a stílusa, amitől mindenkinek a szájában összefutott a nyál. A beszéd tisztaságát, az egyén megbízhatóságát, a házastársi hűséget elvesztette ugyan a mai társadalom, de efelett csakis sajnálkozhatunk.

Elsősorban tehát a beszéd változik meg. Kerüli az indulatos szavakat. Nem emlegeti Istent hangsúlytalan és felesleges formákban. Ezt éppen úgy véteknak minősítették, mint az Ószövetség népe a szent négybetűs Isten-név használatát.³¹ A trágár szavak említése, bármilyen átkozódás, hazudozás, uszítás nem jellemezheti a hívő beszédét. A beszédben nyilvánuló indulatosság, vitatkozás, áskálódás és pletyka nincs jelen. Nem is kell különösebb erőfeszítést kifejteniük, elég az imádság saját szavakkal, és automatikusan kiépül az új stílus. A hívők egymás között is olyan szavakat használnak, mintha imádkoznának. Nem a kegyességi élet szavaival zajlik az eszmecsere, hanem „tisztá beszédet” használnak az egyszerű kommunikációban. Nem csúszo mászó, a polgári életben alkalmazkodó stílus, alakoskodást, hanem nyílt, felelősségteljes beszédüknek súlya és hitele van.

Ezenfelül még voltak szavak, amelyektől a régi hívők tartózkodtak, mondván: „A ’bizony’ esküszó”, ezért nem használták. A népegyházak szókincsében szerepelt a „miatyánk”. Így kisbetűvel írja az összes modern helyesírási szótár. Olyan felhanggal ejtik ki, mintha ezen már túljutott volna az emberiség, akár a pestisen. Volt „huszármiatyánk”, van lerázott keresztyén etikai nyűg, unt litániák szirupos szövege, és haladó, templomkerülő, de az „igaz ember” semmiként nem a mai világ embere. Sajnos ezzel a szemlélettel mérgezik társadalmunk légrétegét óriási tömegben.

Istenre nincs szükség, a jól öltözött hölgy büszkélkedik, hogy kerüli a templomot, de „imádja a szexet”. Általában mindent „imád”, ami ehető, iható, vagyis még csak nem is a tárgyakat, fétiseket, mint a természeti népek. Civilizációnk nem csak gazdaságilag süllyed mögójük, etikailag is távolodik tőlük fényévnnyi távolságokra. Nem bálványokat, fétiseket imádnak, mivel erkölcsileg a primitívebbnél is primitívebbek.

A régi világban gyakori volt az *esküdözés*: „Esküszöm!” „Isten bizony!” A gyülekezetek hívő-keresztyén tagjai fölismerték a megettévészto szándékot, ezért még a hivatali esküt sem tették le, legfeljebb fogadalmat tettek. Megtartották Jézus Krisztus szavát szó szerint: „Egyáltalán ne esküdjetek” (Mt 5,34). Ez a felfogás szintén szerepel a schleitheimi hitvallásban.

Aki viccelődni, anekdotázni szeretett, azt komolytalan és megbízhatatlan embernek tartották. Nagyozolás, ígéretés, öndicséret nem voltak jó ajánlások. Politikai vicceket sem türtek meg egymás között. Általában a politikai szereplést helytelenítették, és a *politikai szerepvállalást* „úri huncutságnak” tartották. Kiszolgáltatottnak érezték magukat a politikussokkal szemben. Nem bírtak kiigazodni sem a nemzeti jellegű politikusokon, sem a munkásnép érdekeinek látszatát hirdetőkön. Hazánkban és közösségünkben a főpapi birtokon dolgozó dohánytermelők sorsát látva Csopják Attila (1853–1934) Vácott indult képviselői választáson, de nem ért eredményt.

Minden polgári peres eljárás – amennyiben a bűncselekmény bizonyítottá vált – radikálisan a gyülekezeti tagság elvesztésével járt. Jól lehet a második világháború gyászos időszakáig a magyar társadalmi intolerancia bőven

fogta őket peres eljárás alá, az áldozatokon kívül nem létezett tényleges hívő-keresztyén kriminalisztika a bíróságokon. Csalás, uzsora, korrupció tilos volt a gyülekezetben. Ilyen dolgok legkisebb jelére reagált a gyülekezet. A bűn elhagyása esetén lehetséges volt az életmód korrigálása az Isten ígéje szellemében. A tagok közötti peres eljárásokat is tiltották. Minden vitás ügyet a gyülekezetben intéztek el.

Az Úr napjának megszentelése, vagyis a vasárnapi munkaszünet, a vásárolás tilalma, a világi szórakozóhelyek – színház, mozi, táncmulatság, lakodalmi vigasság – kerülése a tagok számára kötelező volt.

Soltvadkerten a gyülekezet tanácskozása elé hozott ügy teljesen gazdasági jellegű volt, és a testvériség úgy érezte, hogy ez nem méltó az Úr napja megszenteléséhez. 1913. december 6-i vasárnap lehetett, elhatározták tehát, hogy nem foglalkoznak a felvetett témával. Négy nappal később, 10-én, köznapon napirendre tűzték, és egy ingatlanvételt érvényesítettek kezesség vállalásával.³²

Sokan arra hivatkoznak, hogy csak vasárnap van idejük egész hétre bevásárolni. A megettért hívő emberek ilyent még akkor sem tettek, ha a hatóság a hétvégi munkanapot kötelezően más napra helyezte. A család mégis élelemhez jut. Fennakadás nincs, szépen és békességesen indulnak Isten házába. Ha nem is hallották a németországi új jelszót – Hála Istennek, vasárnap van! –, életükben mindig így érezték, és természetesen így is fogják.

Míg az amerikai egyházak és gyülekezetek a helyi sporteseményeket támogatják és megrendezik, hazánkban a gyülekezetek elleneztek a *sportot*. Klubok látogatása köznap és vasárnap egyaránt tilos volt. A gyülekezet ifjúságának fokozott mozgásigényét a húszas évektől Tahiban, 1948 után egyre több kerületi táborozóhelyen kielégíthették. Előfordultak vidám közösségi alkalmak a gyülekezetekben is. Csakhogy ezeket óriási cinizmussal híresztelték az alföldi gyülekezetek ellen, mintha ott erkölcstelenség uralkodott volna. Még a népi magyar írók közül is gúnyos, gyanút keltő „motozóestekről” beszéltek és írtak. Nemezszer a végletekig megszégyenített középiskolai diák tiltakozása azzal ért véget az osztály előtt, hogy kijelentette: „Ha valóban ezt csinálnák a baptisták az imaházakban, akkor a tanár úr már réges-rég baptista lenne.”

A házasság előtti udvarolgtatás és nemi érintkezés, a házaseslet tisztasága szigorú követelmény volt. Tilos volt a házasesulandók nyilvános barátokzása. A szerelmet egészen más dimenzióban élük át, nem engedik a testi vágy uralomra jutását a lelki életük felett. Adnak a látszatra, és messzire kerülük a kísértéseket. Még évekkkel a második világháború után is külön padsorban ültek több nagyobb gyülekezet imaházában a férfiak és a nők. A házasesság nem volt szenteség, de szent dolog, amit nem szabadon, a szerelmes indulatokra bíztak, hanem az Istentől kért házasesárs és önmaguknak a Szentlélek templomává vált testében fogadták el a házasesársat, és szentelték meg családú életüket. Minden házaseságón kívüli szexuális kapcsolatot vagy közeledést bűnös cselekedetnek tartottak. Napjainkban, amikor általában jó sokára szánják magukat esetleg házaseságra a fiatalok, vagy csak összeköltöznek, a hívők körében ismét szájra kapott a szolás: „Az Úrtól kérem öt.” A házasesulási renndhez tartozott különösen a két világháború között, hogy a házasesulandók kérték a prédikátor közvetítését, de minimálisan a tájékoztatását, olykor jóváhagyását. A vidékről érkező mátká nem kaphatott leendő

házastársa szüleinek házában vendéglátást.

Miután a hívő-keresztyének, különösen az ország mezőgazdasági termelői szegény, legtöbbször föld nélküli napszámások, esetleg kiscgazdák voltak, nem képviselték a gyakran idézett nézetet: a földbirtok növelését házasság révén végezni. Inkább az a nézet érvényesült: „Ád az Úr eleget, hogy szeretetben megosztozzunk rajta.”

A párválasztás komoly követelménye volt a gyülekezeti tagság. Aki nem gyülekezeti tagot választott, az elvesztette a tagságát. Meyer egyik feljegyzése a kizárás okaként: „Hitetlen emberrel kötött házasság.”³³ Azonos neműek minden kapcsolata megvetett, az emberi lét törvényét megtagadó és megvetett állapot volt. Senkit sem bántalmaztak vagy szegényítettek meg ilyen esetben, de kapcsolatot nem hoztak velük létre. Más házastársával tiltották a feltűnő barátkozást. A legtöbb ilyen jellegű eseményt „cégéres” bűnnek nevezték, és a házassági hűtlenségen kapott kizárt tagnak igen ritkán volt lehetősége a visszavételre. Amennyiben erre sor került, a hűtlenséggel sújtott fél megbocsátó visszafogadásától tették függővé. Az elválás is magával vonta a kizárást, újraházasság után ritkán fogadta vissza a megtévedt embert a gyülekezet. Minden tiltás esetében mégis voltak, akiket „erkölcsi botlásra kaptak”. Az evangéliumi gyülekezetekben sajnos előfordult válás, de nem volt olyan gyakori, mint a társadalomban, a nem istenfélő emberek között.

A baptisták és az anabaptisták elismert kapcsolatát néhány egyháztörténelemben ismerős népegyházi tudós arra használta föl, hogy minden anabaptistára általánosítsa és bizonyítottan állítsa a *többnejűséget*, amit Münsterben állítólag gyakoroltak az anabaptisták. A monogám életmód próbáiról, kísértéseiről és ajánlásáról teljesen elnémult a magyar társadalom hangja. Többször házasságot népszerű, modern és haladó dolog lett, utóbb olyan gyakori, hogy kihagyják a házasságkötést, és csak „összeköltöznek”. Az eredménynek lehet tulajdonítani a gyermekvállalás drámai csökkenését, a magyarság kipusztulásának fokozatos gyorsulását.

A hívő-keresztyének példás és hűséges házasságaira vonatkozó gyanú abban is téved, hogy a fővárosi gyülekezetekben sokkal gyakoribb a válás, mint vidéken. Cáfolatként kerüljön ide a Nap utcai gyülekezet 2006-ban tartott egészen különös alkalma, amikor négy házaspár (összesen nyolc személy) egyszerre tartotta ötvenedik házassági évfordulóját.³⁴ „Nincs a házasság szentségének alternatívája” – mondták ki az észt baptisták, akik az európai szövetségben és az államok közötti palettán csekély számúak, mégis nagyon jelentős társadalmi szerepet végeznek.³⁵

A családi élet minden részletébe hatoló viselkedési szabályokat érvényesített a gyülekezet. Ezek között első helyen állt a napi kétszeri, esetleg háromszori közös áhítat. Ehhez egy-egy meglehetősen gyenge *Spurgeon*-fordítás állt rendelkezésül. (Harmatgyöngyök és Aranyugarak.) Volt még egy bibliaolvasó naptár, ami a „nemzetközi leckét” tartalmazta. Ezek rendszeres felolvasása hozzátartozott a házirendhez. A távoli vidéki helyeken télidőben éjfélig eltartott az esti áhítat. Az 5-600-as énekeskönyvek énekei, ezenkívül az úgynevezett „írott énekek” felmérhetetlen tömege nyújtott kiegészítő repertoárt.

A szülő – főleg az édesapa – otthoni tekintélyét nem illet kétségbe vonni. Legyünk őszinték, amelyik édesapa ennek a felsorolásnak egész életében eleget tett, az meg is érdemelte. Viszont ezt az optimális szintet sajnos nem érte el mindenki. Ő volt a család „papja”. Amit tiltott, azt be kellett tartani.

Viszont a családban és a gyülekezetekben Magyarországon a nők nem voltak korlátozva olyan mértékben, mint a nyugati államokban. A német és a magyar baptista nőknek a gyülekezetben belül jogaik voltak. A nőknek szavazati joguk volt. A nőknek – házasságkötés után és anélkül is, ha egy adott életkort betöltöttek – az imaházba lépni csak bekötött fejjel volt szabad. Aki ezt nem tette, felhívták erre a figyelmét, ha ellenszegült, elvesztette a tagságát. Gyülekezeteinkben ezt az igényt igen kevés kivétellel tartják meg hazánkban, de a tőlünk keletebbre élő gyülekezetekben általános.

A főleg önálló családi mezőgazdasági munkából élő hívők példaadó összhangban végezték napi feladataikat. Hangos szóváltás, civakodás, szitkok soha el nem hangzottak. Aki mégis megtette, azt számon kérték. A családi növénytermesztés és állattenyésztés a legkisebb gyermektől az alig mozgásképes idős emberig mindenkinek osztott tennivalót. Nem ereje felett, de az erejéhez és képességéhez mérten. Több nemzetség élt együtt, mindenkiről gondoskodtak. A családját veszített magányosokról 1910-től szeretetházakban, az árvákról 1914-től gondoskodtak. Volt néhány helység, ahol volt baptista „elemi iskola” egy-egy tanítóval, mivel sok faluban az egyházi iskolák nem vették át az iskoláskorú gyermekeket. Magyarországon kialakult egy közel olyan szintű gazdálkodás, amihez a néhány évszázaddal korábbi hutteri testvérek kommunái voltak hasonlóak. A család gazdálkodásának ezt a formáját a háború utáni viszonyok megszüntették.

A legtöbb teljes körű hívő családban az édesapa és az édesanya a gyermekek példaképe. A szülők olykor heroikus küzdelmet vállalnak renitens kamaszaik tanácsolásával, hogy megtartsák szülei példáját, ne vessék meg őket, és kövessék életmódjukat. Különösen a felsőbb oktatásban részesülő fiatalság számára kísértés, hogy diplomájuk megtartása után is azon az etikai szinten maradjanak. A kísértések ellenére jelentős azoknak a fiatal diplomásoknak a száma, akik tiszteletben részesítik egyszerű szüleiket, és követik példájukat.

A hívő család képes visszatartani a káros szenvedélyektől, társadalom- és közösségellenes magatartástól az ifjúságot és a fiatal felnőtteket. Amelyik apa nem dohányzott, nem részegkedett, nem lumpolt és nem ágált a mindenkori társadalom ellen, ott a felnövekvő ifjúság még abban az esetben is önmegtartóztató, ha különben csak marginálisan tartozik a gyülekezethez. Ezt az állapotot egyébként egyetlen hívő szülő sem tartja teljesen megnyugtatónak. Viszont érdemes lenne a társadalmi köröknek figyelembe venni ezt a körülményt olyankor, amikor a komoly keresztyének felett fintorognak, és csak annak köszönhetik a diszkrimináció elleni felelősségre vonás elmaradását, hogy a hívő-keresztyén nem lebegtetni sérelmeit, nem szalad jelenteni rendőrségre, és nem követel „jogi úton” elégtételt, ha megsértik. Ettől azért fenntartja a véleményét.

Aki nem ismert mértéket evésben, ivásban, megrovásban részesült. Egyszeri részegség esetén kizárták az italozót. Hazánkban sok helyen terem gyümölcs, emiatt az egyik leggyakoribb vétség a szeszfogyasztás. Meyer Henrik és több utóda „kékkeresztes” volt, ami a semmiféle szeszszesitalt soha nem fogyasztók önkéntes egyesülete volt. A gyümölcsstermelők viszont kivívták maguknak a mérsékelt alkoholfogyasztás jogát. Különösnek tűnik, de például a kárpátjai ukrán gyülekezetekben ez máig fennálló követelmény. „Közöttünk csak a magyarok isznak” – mondta a megdöbbentő minősítést egy ukrán prédikátor a kilencvenes

években.

Fejtetőre állított társadalmunkban mégis van, ahol a közízlés és vélekedés különösebb figyelembevétel nélkül, de még a Tízparancsolat egyik pontjával egyezik. Ez nem a „Ne ölj!” törvény, mert a gyilkosság szórakoztató. A mai ember szereti nézni, egyre brutálisabb kivégzésekkel igyekeznek felajzani az adrenalin szintjét, amikor a képernyőn tócsákban áll a vér. A terrorista öl, és rögtön utána keletre fordul, térdre ereszkedik és imádkozni fog, mert itt az ima ideje. Szóval van egy pont, amire mégis inklinálunk. Bár közismert, hogy nem Mózes írta, még kevésbé Isten ujjá a kőtáblára: *Ne lopj!* A tulajdon jogára, főleg a saját tulajdonunkra, rendkívül kényesek vagyunk.

Nekem van, neki nincs! Ez differenciál, jobban, mint az iskolázottság, a szerelem, vagy éppen a vallásosság. Aztán folytatódik a szójáték. Ha neki van az, ami nekem nincs, azt elveszem. Válasz rá: Nem adom!

A nagy szovjet enciklopédiában a szektákról az állt, hogy a „magántulajdon legnagyobb védelmezői”.³⁶ Azóta a sokkötetes enciklopédia a könyvtári szabadpolcra a pincébe került. A privatizáció pedig megtanította velünk, hogy a nemzeti vagyont senki sem védi, de csak az adhatja el, akinek ez a kiváltsága. Mára többszöri, alapvető fogalmi változás után egész magyar nemzetünk érzékeny hangsúlyt helyez a jogos magántulajdon védelmére. Kiemelten az „én saját tulajdonomra”.

Végig kellett gondolnunk, hogy amikor mindenki lop, miért nem lop a hívó ember. Tiszteli a magántulajdont? Retteg a büntetéstől olyankor, amikor a tulajdon hivatásos őreit, a törvények alkalmazóit sem aggasztja semmiféle kiszabható büntetés, és természetesen nem is akadályozza meg. Élhetne a lehetőséggel, tömhetné a saját zsákját, miközben az egykori hárommillió koldus országában már régen többen élnek szegénységben. Mi lehet az oka, hogy van egy fokozatosan csökkenő keresztyén nép (hogy ne mondjam „kihaló fajta”), akik a mai társadalomban egyszerűen *nem hajlandók lopni*. Ezzel szemben az Európa gazdagabb felén élő keresztyének hajlandók úgynevezett „nonprofit” segélyező világszervezeteket támogatni, nem alamizsnával, hanem igen súlyos áldozatokkal. Azzal fenyegetik őket a felelős kormányok – egyre többször –, hogy a nyereséggel nem számoló segélyszervezeteket megadóztatják. Az áldozatokban összegződik a hívó-keresztyén ember nézete a tulajdonról, a birtoklásról, a keresztyén felelősségről és az áldozatkészségről együttesen.

Két világnyelven kiadott evangéliumi és evangélikál gyülekezetek önkéntes támogatásairól szóló éves beszámolókból megállapítható, hogy a világ keresztyénei a magyar államadósság mértékét meghaladó összegben adnak évente segítséget rászoruló népeknek. Álljon elénk ezek közül néhány példa!

A rendszeres támogatásokból Dél-Amerikában és Afrikában iskolákat építenek és kutakat hoznak létre mélyfúrással az egészséges ivóvízért. Egy-egy nyomorgó afrikai államban kisebb ellátási területekre törpe erőműveket telepítenek a „műszaki misszionáriusok”. Közép-Afrikában már több ilyen erőmű van, mint Magyarországon. Mezőgazdasági szakemberek mennek saját hazájuk területének és lakosságának többszörösét kitevő nyomorgó ázsiai államokba. Ahol elérhető távolságban nincs orvosi segítség, repülőgépes és helikopteres segítséget tart fenn a Tearfund, „Keresztyének, akik meg akarják változtatni a világot”. Orvosi segítséget nyújtanak, hogy a maláriát korlátozzák és a halálozásokat csökkentik. Egy belfasti leporelló a ruandai tömegmészárlásról, gyermekkatonákról tájékoztat. A

brit akció a fegyveres harcokban részt vett gyermekek nevelésére vállalkozik. Láttak borzalmakat, legyilkolt anyákat és csecsemőket, és ők fegyvert fogtak, hogy bosszút álljanak. „Sok gyermek látta a gonosz hatalmát.”³⁷

A Románia és Ukrajna közé ékelődött új államokban és Kazahsztánban segítséget adnak német diakonisszák. Gyógyászatra, ápolásra képezik az ott lakókat már tíz esztendeje. Egészen különleges, másféle vállalkozás segíti a soknyelvű afrikai államokban az ismeretlen helyi nyelvek tudományos feltárási munkáját. A Wycliffe-bibliaterjesztők vállalták a történelemben először ezt az elképzelhetetlenül nehéz feladatot. Munkájuk az amerikai kontinensről Japánig és Új-Zélandig több száz nyelvtudóst és több ezer honi segítő munkatársat foglalkoztat. Szinte az összes afrikai köztársaságban szeretnék újra meghonosítani a nemzeti nyelvet, hogy az egykori gyarmatosítók nyelve helyett a sajátjukat tegyék hivatalossá. Csakhogy szinte az összes köztársaságban még a helyi kormányzat sem tudja, hogy határaikon belül hányféle nyelvet használnak, amelyek közül egyiknek sem alakult ki az írásrendszere. A Wycliffe-munkatársak felderítik, számítógéppel segített nyelvészeti kutatóprogramjuk csúcán az új nyelvre fordított Biblia áll. Most már két év körül egy-egy nép nyelvén elkészül a Biblia. A nyelvet azután saját egyetemeiken és alapiskolájukban tanítani kezdik.

Dr. Franklin Graham, az evangélista fia szervezte meg a „Samaritánus erszénye” egészségügyi világmissziót. Ennek keretében önkéntes orvosok és képzett egészségügyi asszisztensek utaznak katasztrófasújtotta területekre eseti segítséget nyújtani, vagy a tartósan szegénységgel küzdők között állandó munkára. A romániai roma gyerekek között iskolaszereket osztanak, drogos gyermekeket szabadítanak meg szenvedélyeiktől. Szófiában egy korházat szereltek fel.³⁹

Az Open Doors szervezet magazinjaiban a segélyező, de üldözött keresztyének mártíriáját kísérik figyelemmel. Kínai, észak-kóreai, iraki, iráni, szíriai, szudáni, közép-afrikai üldözött keresztyéneket mutatnak be. A nigériai Kanóban a 3000 tagú „Testvérek Egyháza” gyülekezetet tartják rettegésben. A környéken 57 imaházat leromboltak, csapatosan elűzték keresztyéneket, és a helyben maradt 50 embert állandó rettegésben tartják. Törökország állapotáról is nyugtalanító hírt hoznak A szeretet erősebb a halálnál címmel egy özvegyről és gyermekeiről. Talán nem is meglepő, de Izraelben nemkívánatos személyek a Messiás-hívó zsidók.⁴⁰

Hasonló hírek olvashatók más keresztyén magazinokból állandó segélyezésről és gyakori üldözésről. Közülük a legnagyobb példányszámúak az *Idea Spektrum* és az essen *„Wortundtat”*.⁴¹ (Újabbban ilyen szokatlan formában közölt címmel.) A lap hasábjain nagyon sok örvendetes, a honos népek sorsát könnyítő intézkedésekről olvashatunk. Minden jelentős támogatás, segítség ellenére van még sok tennivaló. Ahogy egyik frissen megtért afrikai nővérünk mondja: „Az arcom ragyog, de a szívem sír.”

Sajnos el kell szenvedniük ártatlan embereknek néhány bűnöző káros és másokat veszélyeztető viselkedését. Rendszeres lopás, betörés, csalás, pogromnak, gyilkosságnak is voltak áldozatai istenfélő emberek felekezeti történelmünk több mint másfél százada alatt. Az evangéliumi keresztyén hívők egyike különösen viselkedett. A hollandiai jótevő idős házaspár Romániából hazatérve állt meg egy kies, de magányos helyen autójával éjszakázni. Az államhatár után rájuk törtek, kifosztották őket, és a férj életét kioltották. A bírósági

tolmács néhány évvel később megkérdezte az özvegyet, lenne-e valamilyen kívánsága az elkövető suhancok büntetésére nézve: „*Nem kérem a megbüntetésüket. Csak azt kívánom nekik, hogy térjenek Jézus Krisztushoz. Bánják meg bűneiket, és szeressék az embereket!*”

Ehhez hasonlót a brutális, véres események büntetőtárgyalásainál soha nem tapasztaltunk. Olyant sem, hogy az öz-vegy Hollandiában újra felpakolta volna a kocsit, és elindult volna abba a magyarországi megyébe jótékonykodni, ahol a férje az úgynevezett „megélhetési bűnözők” áldozatául esett.

Elemzésünk és részben történelmi visszpillantásunk az Újszövetség eredeti nyelvén vett idézettel kezdődött. Idézzünk befejezésül Jézus Krisztus hegyi beszédéből egy mindnyájunknak szóló, fontos mondatot:

„*Mert mondom nektek, ha a ti igazságotok messze felül nem múlja az írástudókéét és farizeusokéét, akkor semmiképpen sem mentek be a mennyek országába.*” (Mt 5,20)

Hivatkozások

- 1 Hadbírósi napló, 1852.
- 2 *Szebeni Olivér*: A magyarországi baptisták történelme. Budapest, 1967. Gépelt kézirat (befejezetlen). II. rész: A baptista misszió megjelenése (1846–1873). Rottmayer János jellemzése, 51. o.
- 3 A levelet 1865 júliusában közli a *Missionsblatt*, 112. o.
- 4 *Békehírnök*, 1902. évf. 61–62. old. Idősebb Rottmayer János Kolozsvárott, 1901. március 26-án, 84 éves korában hunyt el.
- 5 *Catherina Allen*: The New Lottie Moon Story, Nashwille, 1980. 82. o.
- 6 Meyer Henrik önéletrajza. Magyar fordítás (*Fejér Gyula*). Az eredeti német kéziratot Meyer Henrik valószínűleg 1910 körül írta. Gépelt kézirat magyarul, lapszéli megjegyzésekkel, mutatóval. Összeállította Szebeni O., 1982.
- 7 *Kovács Ábrahám* angol és magyar írásában foglalja össze König Rudolf munkásságát, amelyről 1866-ban ő maga publikált részleteket. König lelkész tehát több éve Budapesten van Meyer Henrik érkezésekor, viszont igen kevés időt tölt-hetett együtt Pest-Budán Rottmayer Jánossal.
- 8 Meyer Henrik I. anyakönyve. Előre nyomott és sorszámozott, Meyer Henrik saját kezével írott német kézirat. Az MBE levéltárának legértékesebb adattára. Restaurált példány. 21., 22. tétel.
- 9 Meyer Henrik önéletrajza, – 19., 30–31. o.
- 10 *Rudolf Donat*: Wie das Werk begann. Kassel, 1958. Hornung nevét a 422-ik oldalon találjuk. Egyik későbbi forrás is említi a nevét.
- 11 Meyer Henrik I. sz. naplója. 1875. augusztus 17. Német nyelvű eredeti kézirat. A hatvanas években a naplókról Fejér Gyula kb. 800 oldal terjedelmű fordítást készített, és a gépelt szöveget kemény fedéllel bekötötték. A feldolgozás napjaiban azonban ez a magyar kötet nem állt rendelkezésül. A bejegyzés németül a következő: „Die Bibelstunde recht gesegnet war”.
- 12 Meyer H. I. anyakönyve, 230. tétel.
- 13 *Gál Tibor*: Nazarénusok. Sokszorosított színes nyomtatvány, 2007. (Statistikai adatok, grafikonok, topográfiai vázlatok a nazarénus misszióról.)
- 14 Bányai Jenő: Egy régi énekeskönyv jubileumára. *Békehírnök*, 1966. ápr. 1. 9. o.
- 15 Meyer H. I. akve., 52., 54., 56., 105., 124., 213. tétel.
- 16 Meyer H. I. anyakönyvének jegyzetei, mint kutatói feljegyzés. 3-ik tételtől 303-ig.
- 17 Meyer Henrik önéletrajza, 79. o.
- 18 *Patai József*: A karcagi baptista gyülekezet 80 éves történelme. Bekötött és gépelt kézirat. 1964-ig rögzít adatokat. (2. o.) A kitűzött alapítási esztendő *Tatter János* bibliaterjesztő munkájára utal.
- 19 *Alex Popovic*: Istoria Baptistilor din Romania. 1980. 35. o.
- 20 Kirner A. Bertalan: Kornya Mihály krónikája, 1949. A megjelenésig sok huzavona zajlott körülötte. A szerző saját pénzét fektette a kiadásába, de ezért sem hunytak szemet heveskedése és botlása felett. Egyetlen nemes lelkű támogatója a Nap utcai prédikátor, *dr. Somogyi Imre* volt. Kirner Kornya-könyve hazai közösségünkben a szerző halála óta vált sikerkönyvvé.
- 21 Meyer H. I. akv. 359. tétel.
- 22 *Szebeni Olivér*: A kiskunhalasi baptista gyülekezet anyakönyvei. Másolatok és tanulmány. Kézirat, 1982.
- 23 *Vígh János* tájékoztatása után.
- 24 A korábbi sírhelyről exhumálás után Budakeszire helyezték a Meyer házaspár földi maradványait. A szerző a különös helyzetről a múlt század nyolcvanas éveiben szerzett tudomást.
- 25 *Az Igazság Tanúja*, 1910. februári szám, 5. o.
- 26 Juhász Tivadar kézírata diósgyőri szolgálati éveiről, 1948-ból a gyülekezet 50-ik évfordulójáról. 21 oldal terjedelmű másolatban.
- 27 Az MBE 1987-es statisztikai kérdőívén.
- 28 *Szebeni Olivér*: Anabaptisták. A reformáció harmadik ága. Budapest, 1998. 39–40. o.
- 29 *Siroky István* memoárjai és levelei Szebeni Olivérnek. Saját kézírás.
- 30 *Kardos László*: Egyház és vallásos élet egy mai faluban. Kossuth Könyvkiadó, 1969.
- 31 Meyer Henrik fiatalkori tudatlanságát, a „visszaélést Isten szent nevével” önéletrajzában említi, amikor elment a szülői háztól, és hívő mesteremberek körében végzett munkát. 6. o.
- 32 *Szebeni Olivér*: Soltvadkert és környéki baptista gyülekezetek történelme. Budapest, 1985. Sokszorosított és bekötött példány, 15. o.
- 33 Meyer H. első anyakönyve, 282. A 28 éves nő addig már ki is volt zárva, majd újra felvették, de a „hitetlen emberrel való házasságát” már nem követte újrafelvétel.
- 34 2006. június 11-én.
- 35 *Die Gemeinde*. A német szövetség lapja. 2006. ápr. 16-i szám, 26. o.
- 36 *Bálsájá Szovjetskájá enciklopédiá*: 1. kötet: Adventisták. 2. kötet: Baptisták. 23. kötet: Szechták. (*Nagy János* és *Király Ferenc* fordításai után.)
- 37 *Tearfund*. Christian Action with the world's poor. Szebeni O. gyűjteménye, kisnyomtatványok: 6/B 039. Nem jelölik a kiadás évét, de a gyűjteménybe 2005-ben került.
- 38 *Wycliffe*, Welt der Schrift, 2009. augusztusi szám 13-ik oldalán 2007-ről 2008-ra növekvő tendenciával több mint négy millió eurót fordítottak munkájukra. Ez az összeg a font- és dollárövezet kiadásain kívül van.
- 39 A Samaritan's Purse World Medical Mission szervezet beszámolóit, prospektusait 1992-től 2009-ig.
- 40 *Open Doors*. 2007/12. szám.
- 41 *Wortundtat*, 2009/3. sz.

M É C S E S A T E I G É D

Dr. Matus István

„Te pedig... idővel megtérvén...”

A lélek egészsége

Az érzelmi intelligencia és kapcsolataink, küldetésünk...

„A legjobb védekezés a gondolkodás...”

„Te tanítasz engem az élet ösvényére...”

(Zsolt 16,11 – Az idézetek a Károli-fordítás szerint értendőek)

Egyszer egy biológusprofesszor előadást tartott a halak biológiájáról. Egy kérdéssel kezdte a mondandóját: Mit gondolnak, kedves hallgatók, az egészséges halak merre úsznak? Az árral együtt, vagy az árral szemben? A válasz meglepő: az egészséges halak az árral szemben úsznak, míg a betegek és a döglöttek az árral együtt úsznak. A példa üzenete a pozitív devianciára szólít fel, és bizonyos értelmezési határok között igaz. Az életmód-változtatás egyik fontos eleme a lelki egészség. Nincs testi egészség lelki egészség nélkül. Ebben valamennyi egészségügyi szakember egyetért. Ezt a szaknyelv mondja még stresszmenedzsmentnek is. Ez a stresszkezelés, azon képességeink összessége, mellyel hatékonyan tudjuk kezelni stresszeinket. Mértékadó szakemberek ezt úgy mondják: ha a stresszeinket tudjuk kezelni, akkor már nincs nagy baj egészségünkkel. Egyik alcím nem véletlenül ez: a lélek egészsége. A lelki életünk központja az agy, azon belül is a homloklebeány. Ez a személyiségünk központja. Az erkölcsiség, a lelkiség és az akarat központja az agyban. Ennek a működésére közvetlenül kihat az életmódunk. Az, hogy megnyit mozgunk, mit eszünk, iszunk, mennyi vizet iszunk, megnyit vagyunk szabad levegőn, mennyit tartózkodunk napfényben stb. Már több mint száz éve egy híres életmódkutató ezt mondta: hihetetlenül szoros a kapcsolat az elme és a test többi részei között. Ezt a legmodernebb agyfiziológiai, egyéb kutatások igazolták. A test és az értelem között nagyon szoros a kapcsolat. Csak nagyon kevesen gondolják, hogy amikor az egyik sérül, akkor a másik is nagyon érzékenyen reagál erre. Tehát az elme egészségi állapota befolyásolja az egész szervezet egészségi állapotát, és viszont, azaz fordítva is igaz a tétel. Tehát az elme állapota befolyásolja az egész test, illetve az egész emberi mivoltunk, a személyiségünk egészségi állapotát. A háziorvosok jelentései szerint az utóbbi időben ugrásszerűen megnőtt a mentális problémákkal – is – jelentkező páciensek száma, számarányuk kb. egyharmadról kétharmadra növekedett. Ezeknek 15%-a már – régies kifejezéssel – neurózisban, sőt már depresszióban is szenved. A kormányzat megállapításaiban szerepel, hogy a depresszió kezelésére fordított kiadások a betegségekre fordított költségek között a legmagasabb kategóriában szerepelnek már! És nagyon sok testi probléma, zavar, betegség hátterében tetten érhető a mentális probléma, az életvitel, a magánélet zavara. Kérdés tehát,

hogyan kezeljük a lelkünk egészségét. Döbbenetes, hogy a lehetséges hatókok kutatása során milyen eredményekre jutottak. Kimutatták például egy vizsgálat során azt, hogy a tizenéves koruk végén lévő, azaz a fiatalok kb. 75%-a nem hisz az abszolút igazságban, az erkölcsi igazságban. Szerintük nincs morális igazság. Tizenévesek között készítették felmérést, és ebből az derült ki, hogy szerintük hazudni tulajdonképpen nem probléma. Ha a helyzet úgy kívánja, szerintük igaz a régi jezsuita mondás, miszerint a „cél szentesíti az eszközt”. Joghallgatók között Ausztráliában végeztek egy felmérést annak a kérdésnek a tisztázására, hogy a siker érdekében megengedhető-e a csalás, a hazugság. Az eredmény nagyon meglepő volt: 87%-uk szerint igen! Ez nagyon elkészerítő, mert ez a filozófia nyelvére lefordítva azt jelenti, hogy nincs szerintük morális érték. Azaz számukra nem létezik morális igazság, csak érdekek vannak, illetve ezek versengése, harca. Ha már a jogalkalmazók, jogászok is így gondolkodnak, akkor mit várunk el a többi embertől? A fiatalok ma döntően úgy néznek az öngyilkosságra, mint egy választható lehetőségre a problémák megoldásában. A lelki problémák okai kihatnak a mentális és a morális erőre is, mondta egy életmód- és Biblia-kutató több mint száz éve (E. G. W.). Ha valaki a rossz szokásaival gyengíti a fizikai egészségét, az azt szabályozó alapelvek hatékonyságát, erejét, az kihat a mentális, és az erkölcsi erőre is. Megrontja az egész rendszert, és közvetlenül, szorosan érinti a teljes mentális és erkölcsi életet is. Egy nagyon tanulságos amerikai kutatási eredmény (2008. Diyk University): a szív-, és keringési betegségekben szenvedők (szívinfarktuson, agyvérzésen stb. átesett betegek) milyen kilátásokkal, reménységgel és elképzelésekkel távoznak otthonaikba? Egyáltalán reménykedni fognak-e valami biztató kilátásban? Pozitív vagy negatív a szemléletük a jövőt illetően? 2825 beteget vizsgáltak, illetve utókövettek 6–10 évig. Mindenkit nem tudtak végigkövetni, mivel közülük számosan meghaltak időközben. Ezen betegek vizsgálata során az alábbiak derültek ki: pszichológusok kérdőíveken megkérdezték tőlük, hogy milyen esélyt látnak a gyógyulásra. Milyen mértékben térnek, térhetnek vissza a megszokott mindennapi életbe? A betegek közül 978 beteg időközben meghalt. Ezek közül mintegy 66% meghalt időközben egy újabb szívinfarktusbán. Azok, akik nem reménykedtek a sikeres túlélésben, a sikeres visszatérésben a normál életbe, azok közül – a felmérés egyik döbbenetes végkonklúziója ez volt –, azaz a pesszimisták, a borúlátók közül kétszer annyian haltak meg időközben, mint az optimisták, pozitív szemléletűek közül, akik reménykedtek, hogy vissza tudnak térni és meg fognak gyógyulni. Tehát kétszer annyian haltak meg a pesz-szimisták közül, mint az optimisták

közül! Az eredmény? Azt mondta ez a vizsgálatban részt vevő illetékes kutató (*Williams*), hogy a negatív kilátás mint valami független előrevetítő tényező mintha azt mondaná, hogy sajnos a vége nem lesz jó, és ez rendre be is következett. Mintegy önbeteljesítő jóslatként előrevetítette a bajt, elővételezte a rosszat, mintegy „falra festette az ördögöt”. Ezzel szemben az optimistáknál úgy tűnt, hogy van egy bizonyos védő hatása a pozitív gondolkodásnak. Ők abban reménykedtek ugyanis, hogy minden rendbe fog jönni, és ez döntő többségüknél teljesült is.

A vizsgálat tanulsága szerint azok a betegek, akik pozitív elvárásokkal, és reménységgel voltak a jövőt illetően, sokkal inkább képesek voltak az életmód változtatására is, mint a többi, azaz a negatív beállítottságú betegek. Tehát nemcsak a túlélési arányuk volt jelentősebb, hanem az életmód-változtatásra is sokkal inkább képesek voltak. Mi lehet a magyarázat, mit gondolunk? Kérdés, hogy miért voltak az optimisták képesek a változtatásra? Úgy gondolták, hogy megéri ez a tét a változtatást is, bármilyen áron. Megéri az árat, a befektetést. A magyarországi helyzet és arányok ennél sokkal rosszabbak, melyeket látni lehet kórházakban, illetve a különböző egészségügyi ellátóhelyeken. Talán köze lehet ennek a magyar nemzeti karakterjegyekhez, a magyar néplélekhez, a magyar nép pesszimizmusra fogékony közmentálisához.

Egy vizsgálat szerint infarktus után, miután a betegek életét az éjszaka megmentették, néhány nap múlva, még hazatérés előtt megkérdezték tőlük, hogy akarnak-e életmód-változtatást kezdeményezni. A betegek többsége készségesen, érdeklődéssel meghallgatta az orvosi tájékoztatást az életmód-változtatásról, mely az ő érdeküket szolgálná. De döbbenetes adat: a betegek 95%-a nem akart változtatni, nem „kérte” az életmód-változtatást! Az a döbbenetes, hogy csak néhány nappal voltak az infarktus után! A felmérést végzők tapasztalatai szerint a felgyógyulók közül mindösszesen csak öt százalék, százból öt(!) volt képes arra, hogy megváltoztassa az életmódját. Egy másik vizsgálatot is végeztek a Diyk Universitynél, azt vizsgálták 327 egészséges embernél, hogy fognak reagálni majd a pozitív és negatív érzelmekre. A szervezetük hogyan fog reagálni? Pszichotraumatizálták őket negatív hatásokkal, és figyelték a vegetatív paramétereiket, a vérnyomást, a pulzust stb. Megállapítást nyert egyértelműen, hogy azoknak, akik pozitív gondolkodásúak voltak, sokkal enyhébb változást, emelkedést mutattak a paraméterek. A vérnyomás, a légzési frekvencia stb. sokkal enyhébben változott a pozitív beállítottságúaknál, mint a többiekénél. Tehát a pozitív beállítottságúaknál a szervezet válasza döntően más, nem olyan erős változás a stresszre adott válasz, mint másoknál. Azaz a stressztűrő képességük jobb, ez ilyen egyszerű. És mérhetően kevesebb volt a szervezetükben a stresszhormon, a kortizol. Ezek azért elgondolkodtató fizikai, fiziológiai válaszok a stresszre. Azaz az agy szenved a stressztől, vagy pedig viszonylag könnyen elviseli.

Egy másik érdekes tanulmány – amit nagyon érdemes megfigyelni és megjegyezni – szintén a lelkünkkel kapcsolatos, és ez elvezet minket vissza az eredetig, a teremtéstörténetig: az élet sikere sokkal inkább függ az érzelmi intelligenciától, mint az értelmi intelligenciától, a tudástól.

(*Dr. Neil Nedley: Döntő bizonyíték*) „Az érzelmi intelligencia döntően meghatározza a jövő sikerét az egyénnél, és ez egy nagyon fontos témává nőtte ki magát a pszichológusok között.” Ennek a felismerésnek az alkalmazása során az derült ki, hogy az érzelmi érettség, a magas érzelmi intelligencia szükségszerűen együtt jár a világos, következetes, elvszerű gondolkodással. Tehát az érzelmi intelligencia, érettség sokkal fontosabb az élet sikereiben, mint a tudás. Tudásalapú társadalmat építünk, mondja a kormány. Ez a szlogen. Három nyelvvizsga, négy szakma stb. Legalább három lábón kell állni, ha sikeres akarok lenni. Ezt sugallják. Érdekes, hogy Dániel is beszél arról, hogy lesz idő, amikor nagyobbá lesz a tudás. Van, aki jól fogja használni a tudást, de sokan nem.

Kérdés: mit nevezünk érzelmi intelligenciának? Milyen az érzelmi intelligenciánk? Tehát az EQ, vagy az IQ irányít? Az érzelmi intelligencia, vagy az értelem? Az érzelmeink nem tudatosak, és így irányítanak bennünket. Feltörnek, mint a vulkán, és sodornak minket. Volt már olyan, hogy kimondtunk egy szót, és utána rögtön megbántuk, és azt gondoltuk, hogy de kár volt kimondani. Keressük ezekre a kérdésekre a választ a lelki egészség elérése céljából. A háziorvosi rendeléseket évtizedekkel ezelőtt a betegek kb. egyharmada kereste fel nyíltan kifejezett vagy burkoltan meglévő lelki traumák, problémák miatt. Jelenleg ez az arány megfordult a mentális problémák javára. A betegségek okai főként lelki eredetűek, ma már ez evidenciátétel. Az előbbi kutatási eredményeket vizsgálva megállapítható, hogy a pesszimizták közül sokkal többen halnak meg, mint az optimisták közül. Tehát mondhatni, hogy ez egy jó túlélési stratégia. Tehát ennyire befolyásolja a lelki egészség a testit. Jézus mondja az evangéliumokban a végidőt illetően, „hogy az emberek elhalnak a félelem miatt...” Egy ponton túl eluralkodik az embereken az érzés, és kontrollálhatatlanná válik. A félelem érzése meghatározóvá válik az egyén életében.

Mit nevezünk érzelmi intelligenciának? A keresztyének inkább érzelmi intelligenciával rendelkeznek, vagy ők is döntően a nagy átlaggal sodródnak? Mit tanít a Biblia az érzelmi intelligenciáról? A Biblia ezt helyezi az első helyre. A két intelligencia nagyon közel áll egymáshoz. A kérdés csupán az, hogy melyik a vezető, az irányító, a meghatározó rendező elv. Azt mondhatjuk, hogy ha az érzelmi intelligencia fejlődik, akkor szükségszerűen az értelmi intelligencia is fejlődik. Fordítva viszont nem áll! Ha a fejlődésben a hangsúly az értelmi intelligenciára, a tudásra van téve, akkor ez nem hozza magával szükségszerűen az érzelmi intelligencia fejlődését. Innét kiindulva az odavisszacsatolás már nem működik automatizmusként. A keresztyén lelkiségből, fogalomkultúrából viszont egyértelműen az következik, hogy az érzelmi intelligencia fokozatosan fejlődjön. Egy csatornát ugyanis ki kell tisztítani, amin keresztül a Teremtő kommunikál velünk. Márpedig ha az érzelmeink uralma alatt állunk, illetve a sodrásában vagyunk, akkor a Teremtő nem tud velünk kommunikálni. Például nézzünk meg néhány bibliai személyt! Noé milyen intelligenciájú volt? Elgondolható, hogy ha nagyon tudásközpontú gondolkodással rendelkezett volna, azaz döntően az értelmi intelligencia lett volna reá jellemző, akkor ő nem épített volna bárkát. Miért nem? Akkor például a kor vezető tudósai azt mondták: eső itt nem nagyon szokott lenni,

ilyen nagy eső nem várható, tehát bizonyosan özönvíz sem lesz! Ezt képviselte volna ő is, mint mindenki más rajta kívül. De Noé érzelmi intelligenciával rendelkezett, ami azt jelenti itt, hogy az érzelmeit kontrollálni tudta, tehát a többségtől való félelem, a kételkedés, a gyengeség, a bátortalanság, a bizalmatlanság érzelmeit kontroll alatt tudta tartani. Ez alighanem egyértelmű. Volt értelem, volt információ, volt tudás, de volt felettük egy szűrő, egy filter, egy kontroll, ami szabályozta ezeket. Amikor az érzelmek felülkerekednek, akkor a tudás semmit sem ér. Mózes intelligens, művelt ember volt Egyiptomban, megtanulta Egyiptom összes tudományát. A baj csak az volt, hogy magas értelmi intelligenciájához nem fejlődött, nem zárkózott fel az érzelmi intelligenciájára. Tudásával semmi probléma nem volt. Nagy jövőt jósoltak neki. A bukását Egyiptomban mi okozta? Indulatosságában agyoncsapott egy embert. Ez teljesen más pályára állította át az életét. Életünk, érzelemlágyunk, akárcsak egy nem kontrollált terület is átírhatja, „átkottázhatja” a további életünket. Ez után Mózesnek további negyven évre szükség a pusztában, pusztai körülmények között, a természet közelségében, az egyszerű életvitel keretei között, hogy elsajátítsa az érzelmi intelligenciát. Csak ezután lett használható az Isten kezében. Értsük jól, nem a két dolog szembeállítás a cél, hanem kölcsönfüggésük, és kölcsönhatásuk minél teljesebb kitisztázása. A Teremtő tanította az emberpárt, és részletes ismereteket, információkat, azaz tudást közölt velük a teremtett-ségre, a növényekre, állatokra stb. vonatkozóan. És arra is, hogy mik azok, amikkel bátran élhetnek, és mik azok, amiktől őrizkedjenek. Tehát egy tudást közölt, de a tudás alkalmazásának a tudására is tanította őket. És ez az érzelmi intelligencia. Egyszer egy rádió-riportban egy híres, nagy emberről beszélgettek, aki hatalmas tudáskincset halmozott fel. És a riporter egyszer csak megkérdezte nagyon szerényen és tapintatosan a hozzátartozót, akivel a riportot készítette: és tessék mondani, e hatalmas tudás alkalmazásának a tudását is megszerezte a nevezett személy? Tehát véletlenül sem állítanánk szembe a kettőt, mivel meggyőződésünk, hogy az Isten adta mind a kettőt az embernek.

A tizenkét tanítvány, mikor őket elhívta Jézus, a Mesterrel való együtt járásuk során kifejlesztettek egy magas érzelmi intelligenciát, de nem mindenki. Volt közöttük, aki nem fejlesztette ki. Nagyon intelligens volt, hatalmas tudáskincessel rendelkezett, de érzelmi intelligenciája nem fejlődött, és ez a bukását okozta. Jánost és Jakobot a „*mennydörgés fiai*”-nak nevezték. Nem lehettek valami nagyon szelíd emberek. Mit tanultak meg? Azt, hogy hogyan kell érzelmileg kontrollálni indulataikat, tudásukat, impulzusaikat. Három év elteltével az lett rájuk jellemző, hogy például János a szeretett, szelíd tanítvány lett, Jézushoz egészen közel kerülve. Ez azt jelenti, hogy a „mennydörgés fia” három év alatt teljesen megváltozott, és szelíd lett, mint Jézus. Érzelmi intelligenciája kialakult. Mint ahogy – az előbbi példa szerint – Mózes, aki élete végére olyan szelíd lett, amilyenhez fogható nem lehetett találni a földön. Olyan szelíd, mint „*aki látta a láthatatlan Istent*”. Az EQ-t úgy definiálják, hogy akik bizonyos érzelmi intelligenciával rendelkeznek, azok ellenőrzik az impulzusaikat, reakciókat, az érzelmi reakciókat. Ők megbízhatóak, őszinték, lelkiismeretesek, együttműködők,

felelősségtudatuk van, így feladataikat tudják teljesíteni. Akik szeretnék tisztelni az érzelmi intelligenciájukat, ezekkel a jellemtulajdonságokkal rendelkeznek-e: megbízhatóak, őszinték, lelkiismeretesek, jól együttműködők. Figyeljük meg, ebben a felsorolásban minden olyan együtt van, amelyik egy kapcsolatban, egy közösségben nélkülözhetetlen. Például látunk két fiatalembert együtt menni kézen fogva az úton, és arról beszélgetnek, hogy hova menjenek: vacsorázni, vagy előbb a moziba? Nem jutnak dülőre, vitáznak, még együtt mennek, de néhány lépés után már elengedik egymás kezét... Nem tudtak megegyezni. Nem az EQ dominált kettejük kapcsolatában a megfigyelt periódusban. Az érzelmileg intelligens emberek flexibilisek, rugalmasak, megfelelő érzelmi kultúrájuk van, mivel az ilyen kérdéseket alárendelik a kapcsolatnak.

A kapcsolat az első, és az ilyen kérdés végtelenül alacsonyabb rendű, mintsem a kapcsolatnak árthatna. És ezért nem fognak harcolni, nem lesz konfliktushelyzet, mivel a kapcsolat sokkal fontosabb, mint az, hogy milyen a függöny, vagy a vacsora hol lesz stb. Rugalmasak, alkalmazkodók. Ha alkalmazkodók, akkor nem sokat panaszkodnak. Aki nem

Az érzelmileg intelligens emberek flexibilisek, rugalmasak, megfelelő érzelmi kultúrájuk van, mivel az ilyen kérdéseket alárendelik a kapcsolatnak. A kapcsolat az első, és az ilyen kérdés végtelenül alacsonyabb rendű, mintsem a kapcsolatnak árthatna.

rugalmas és nem alkalmazkodó, az panaszkodik.

Melyik kategóriába tartozunk? Erős az érzelmi intelligenciánk, vagy nem? Építő kritikájuk van, tehát támogatni szeretnék a dolgok előremenetelét, és nem bírálják. Nemes elképzeléseik vannak, a dolgokban az értéket keresik, és nem csak az élményt. Új megközelítésekre, információkra nyitottak. Ez jelenti valójában az érzelmi érettséget, kulturáltságot. Fel nőni érzelmileg. Erről szól a Biblia. A Bibliának a központi tanítása nem más, mint jellemváltozás. Illusztrációnak a növényvilágot használja fel, ahol a vetés és aratás törvényszerűsége érvényesül. Nem egy pillanat alatt nő fel például a gabona. Kell egy vegetációs ciklus hozzá. De felnő, és ez a hangsúlyos ebben. A növekedéshez, éréshez sok idő kell, és sok minden más is. Eső, napfény, meleg, kellene a viharok, hogy megerősödjön, de felnő, és beérik, és meghajtja a fejét. Ezt megelőzően még nagyon egyenesen áll, és nagyon büszke. De azután egyszer csak lehajtja a fejét. Minél inkább érzelmileg intelligens, annál bölcsebb lesz. A Biblia szerint Isten ezt a jellemet akarja látni bennünk. A nyitottság, őszinteség, alkalmazkodókészség, egymás és magunk kezelésének a tudása. Ez az érzelmi intelligencia. Az a tudás, amivel kezelni tudjuk magunkat és másokat. Amikor az emberek egymást bántják, akkor mindig az érzelmek szabadulnak el. EQ: hogyan kezelünk másokat, és hogyan kezeljük magunkat. Jézus életében, például amikor bántalmazta egy katona a templomudvarban, akkor azt kérdezte: miért ütsz engem? Vagy az őt elítélő, keresztre feszítő emberekkel kapcsolatban mondta az Atyának: *bocsájtad meg nekik, mert nem tudják, mit cselekednek...* Az érzelmi intelligenciája nagyon magas volt,

ellenőrizni tudta az indulatokat, érzelmeiket. Ellenpélda Kain. Tele indulattal, Isten meglátja őt, és azt kérdezi tőle, hogy miért haragszol? Vigyázz, mert te a haraggal, az indulattal ajtót nyitottál a gonosznak, mely az ajtód előtt van, és rád van vágyódása. A kezeletlen érzelmeikkel, impulzusokkal tulajdonképpen ajtót nyitunk a gonosznak. Az ő területére nyitunk ajtót. Ha bezárjuk ezt az ajtót, akkor szabadok leszünk tőle. Az alázatosság, az együttműködés, a szelídség, egyenesség, és ezek az emberi értékek, ha ezek jellemzőek, akkor pedig ajtót nyitunk egy másik területre. Az egyik ajtóra ki van írva, hogy siker, a másikra pedig hogy alázatosság; élj boldogan, a másikra pedig, hogy szolgálj másokért; élj önmagadnak, élj másokért... Minél több pénzem legyen; ha adsz, még többet kapsz... az érzelmi intelligenciával rendelkezők mások szemszögéből is nézik a problémát. Számukra a kapcsolat a fő érték, és ehhez képest a probléma megoldása csak alkérdés. Nagyon sokan vannak, akik az érzelmeik, és szokásaik által vannak vezérelve. Sok bibliai példa van az érzelmi kulturálatlanságra. Például Káin, aki indulatos és haragvó. Továbbá Saul, aki féltékeny, hatalomféltő, irigy, nagyon gyenge jellemű ember volt, Sámson, aki konok, magabizó, önféjű volt, akit a testies érzelmei vittek a halálba, Júdás pedig a pénzimádó, Pilátusról láthatjuk, hogy gyáva, hatalomféltő, megalkuvó, nagyon jellemgyenge ember, aki szintén nem tudta az érzelmeit kontrollálni. Nagyon sok példa van a Bibliában, akik bizonyos szempontból főemberek, vezető emberek voltak, csak egy fogyatkozásuk volt. Az, hogy érzelmi intelligenciájuk nagyon alacsony volt. Kérdés, hogy ez tönkretette-e az életüket. A válasz egyértelmű. Egyikük sem tudott visszatérni. Ézsauól azt olvassuk, hogy sírt, megbánta, késő volt, Júdás sírt, megbánta, késő volt. Saul ugyanígy! A

Az érzelmi kulturátság hiánya jelenti az állhatatlan, a csapongó, csapodár gondolkodást és személyiséget. Nem tudjuk megváltoztatni jellemünket, érzelmileg gyengék vagyunk, nem tudjuk irányítani az értelmünket megfelelő módon, nem tudjuk megváltoztatni a gondolatainkat, érzelmeinket, szokásainkat.

végzetes érzelmeik!

Az érzelmi intelligenciát befolyásoló tényezők: genetikai, gyermekkori rossz tapasztalatok, hibás nevelési koncepció, érzelmi támasz, támogatás hiánya, szülői háttér hibái, táplálkozás és életvitel, alváshiány, krónikus stresszhelyzet, a hit- és hiedelemvilág, az aggodalmaskodás, a közmentális, a néplélek trendjei, az értékrend, illetve ennek a megváltozása stb. Az érzelmi kulturátság hiánya jelenti az állhatatlan, a csapongó, csapodár gondolkodást és személyiséget. Nem tudjuk megváltoztatni jellemünket, érzelmileg gyengék vagyunk, nem tudjuk irányítani az értelmünket megfelelő módon, nem tudjuk megváltoztatni a gondolatainkat, érzelmeinket, szokásainkat. Viszont odaadhatjuk neki az akaratunkat, hogy ő vegye kormányzás alá. Adjuk életünket, gondolatainkat, és akkor ő fogja jellemünket megváltoztatni, és helyes életelveket beleplántálni. Ne engedjük, hogy a képzeletünk szabadon csapongjon, és rossz gondolatok jelenjenek meg, illetve időzzenek elménkben! Mivel a rossz gondolatok rossz érzelmeikkel is fognak együtt járni. És ezek

együtt egy erkölcsileg fejletlen, jellemgyenge személyiséget alakítanak ki bennünk. Az elme állapota befolyásolja legnagyobb mértékben az egészséget. A kontrollálatlanul hagyott depresszió, pesszimizmus, bűntudat, harag, gyűlölködés, irigység mind-mind megrontják az élet erőit, és megrontják az egészséget, aminek a vége halál lesz. Az elme egészségét szolgálják a következő jellemtulajdonságok: bátorság, reménység, együttérzés, szeretet. Ezek mind olyanok, melyek jó egészséget és hosszú életet fognak majd biztosítani az egyénnek. Az elkötelezett gondolkodásmód, a vidám lelkület és lélek egyaránt erőt fognak biztosítani. „*A vidám elme jó orvosságul szolgál*”, olyan, mint egy gyógyszer. (Péld 27,12) „*A szomorú szív megrontja a csontokat.*” A magasabb rendű erőnek kell uralni az érzelmeinket. A vágyakat, a szenvedélyeket az akarat alá kell rendelni, az akaratot pedig Isten uralma alá! Isten akarata nélkül nincs igazi megújulás. Emberileg nagyszerű elhatározásokat tehetünk a változás, a reform tekintetében, de Isten nélkül ez csak „pusztába kiáltó szó” marad. Egy vágyakozás csupán. Angliában végeztek egy állatkísérletet. Bárányokat tereltek egy villanypáztorral védett területre. Egy alkalommal egy bárányt tettek be, és különféle vizsgálatokat végeztek. És egy alkalommal a báránynak a fülére elektromos vezetékot helyeztek, és árammal sokkolták. Amikor legelészett, és kapta egy idő múlva az elektromos sokkot, akkor felugrott, és elkezdett körbe-körbe rohanni a villanypáztorral védett területen. Mivel újabb sokk nem érkezett, így kis idővel regenerálódott, és újra elkezdett legelészni. A kísérletet megismételték, és ekkor a bárány megállt egy olyan helyen, ahol nem sokkolták. Addig ismételték, amíg már nem volt hely, ahol biztonságban lehetett volna. Ekkor befutott közepre, megállt és összeesett. A kutatók változtattak a kísérleten. Ugyanazt a bárányt használták a célra, de most már betették az anyát is. És ismét sokkolták a bárányt. Amikor legelészés közben kapta az áramütést, akkor felugrott, odarohant az anyjához, majd folytatta a legelészést tovább. Majd újra sokkolták, felugrott, odarohant. De a harmadik alkalommal már nem rohant oda. Felugrott, odanézett, megrázta magát, és legelészett tovább, és már nem esett össze, és nem lett rosszul! És ezután már akárhányszor sokkolták, csak felugrott, odanézett, megrázta magát, és legelt tovább. Mi volt a különbség a két helyzet között? Mi változtatta meg a helyzetet? A biztonságérzet. Hogy van ott valaki, akire számíthat. Lehet, hogy mi is úgy lettünk teremtve, azzal a tudattal, hogy kell lennie valakinek, akire biztonsággal számíthatunk? A léleknek mindenesetre egészségre van szüksége, mert különben a test is beteg lesz. „*Megkerestem az Urat, és meghallgatott engem, és minden bajból, félelemből kiszabadított engem.*” (Péld 3,34–35) Milyen az érzelmi intelligenciánk? Minél erősebb, annál kevésbé leszünk betegek. Annál inkább tudjuk indulatainkat, érzelmeinket, vágyainkat, szokásainkat ellenőrizni, és annál inkább lesznek rendezettek kapcsolataink. Isten a bibliai történelem során melyik emberrel tudott együttműködni? Akinek magas volt az érzelmi intelligenciája, vagy akinek alacsony? Mi nem tudjuk akaratunkat, érzéseinket kontrollálni, de azt tudjuk, hogy ha átadjuk neki, akkor ő fogja ezeket irányítani. „*Bizodalma legyen az Úrban teljes elmédből; a magad értelmére pedig ne támaszkodjál! Minden te útaidban megismered őt; akkor ő igazgatja a te útaidat.*” (Péld 3,5–6)

Az érzelmi intelligencia fejlesztése nem más, mint a jellemfejlődés, ami pedig a Biblia egyik alapfogalma, akárcsak az emberi kapcsolatoké is.

Az Istennel való kapcsolatunk, az Istennel való járás alapelvei

Ami elsősorban Istent érdeklí, az a kapcsolat. Nem az számít elsősorban, hogy mi hogy nevezzük magunkat, vagy hogy milyen vallást próbálunk kialakítani. Hogyha ennek nincs köze az Istenhez, akkor a vallásnak semmi értelme nincs. Tehát először a kapcsolat, és csak azután van értelme annak, amit mi vallásnak nevezünk. Az Istennel való járásról bibliai példák vannak, melyek tanulságait szeretnénk megosztani jelen tanulmányban.

1. 1Móz 5,22–24. Énók története. Itt említi a Szentírás, hogy „és járt Énók az Istennel...” Amiről beszél itt: Énók élete, hite és kapcsolata Istennel mintegy 350 esztendőn keresztül. Megfigyelhető, hogy nem említi az ige olyasmit, hogy jellemző lenne rá az „egyszer fent, egyszer lent” lelkiállapota. Egyszer elfordult Istentől, máskor visszajött, egyszer elkanyarodott, majd visszatalált. Hanem arról olvasunk, hogy egyszer elkezdte, és folyamatosan tartotta a kapcsolatot az Istennel. Pál apostol szerint „az ige megíratott a mi tanulságunkra”. Ennek az élettörténetnek a fő üzenete az, hogy egy ember döntött Isten mellett, és ezt a döntését egész életén át nem változtatta meg. Ez fontos, jellemző tanulság. Isten azért íratta meg ezt, hogy mi ne ilyen alkalmi kapcsolatot kezdeményezzünk vele, hanem döntsünk, és a döntésünk következményeként tartsunk ki mellette!

2. Noé – 1Móz 6,9: „Noé igaz, tökéletes férfiú vala, és Istennel jár vala Noé...” Amikor kérnek tőlünk önéletrajzot, akkor abban több mindent leírunk, amik jellemzők reánk az életünk során. Hogy merre alakult az életünk, és melyik irányban haladtunk. Itt azt tudjuk meg Noéről, hogy igaz, tökéletes volt, és Istennel járt. Ezt jegyezték le róla. Akik között élt, azok nem voltak igazak, és nem voltak tökéletesek, és Istennel való kapcsolatuk pedig egyáltalán nem volt rendben. Ez azt bizonyítja, hogy lehet igaznak, tökéletesnek lenni egy nem igaz, és nem tökéletes világban. Nem lehet hivatkozni arra, hogy a környezet befolyása miatt nem tudunk Istennel járni. Ez így nem korrekt, hiszen Isten minden lehetőséget biztosított mindenkinek, hogy ez a kapcsolat mindenképpen fennmaradjon, minden körülmények között. Isten ebben segítséget tud nyújtani. És ezért nevezte Isten igaznak és tökéletesnek. Noé nem hibátlan volt, hanem az elhatározásában kitartó és következetes. Még akkor is, ha környezete ebben egyáltalán nem segítette, nem támogatta, sőt inkább visszahúzta volna erről az útról. Sokan vannak, akik arra hivatkoznak, hogy a környezetük nem teszi lehetővé, hogy igazán alapelvek szerint éljenek, akár egészségügyi, akár lelki alapelvekről van szó. Ez Noéra nem volt jellemző, ő nem keresett kifogásokat. Elhatározta, és ezt az elhatározását véghezvitte.

3. Jak 2,23 Ábrahámról szól, és ezt írja: „és beteljesedett az Írás, mely azt mondja, hitt Ábrahám az Istennek, és az tulajdonított neki igazságul, és Isten barátjának neveztetett.” Azoknak, akik Isten barátai szeretnének lenni, hinniük kell Istenben, vagyis reá kell bízniuk magukat. És ahogy itt Jakab apostolnál olvassuk, azért tulajdonított neki ez igazságul, mivel a hitét a gyakorlatban mutatta meg. Amit Isten tanított neki, amit várt tőle, azt ő a gyakorlatban megvalósította. Egy újabb vetülete az Istennel való járásnak: aki

elkötelezte magát az Istennek, az Istentől tanulja ehhez az ismereteket, és azt a gyakorlatban kivitelezi is. Emiatt őt Isten az ő barátjának nevezi. Az is hangsúlyos itt, hogy Isten barátjának is tekinti az embert, és nem ellenségének, ahogy ezt sokan szokták mondani. Nézzük meg, hogy hogyan járhatnánk mi is Istennel a gyakorlatban! Azt mondja Jézus a Jn 13. fejezetében, hogy „Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, az egyedül igaz örök Istent, és Jézust, akit te elküldtél.” Ebben az igében a kulcs nem az örök élet, hanem a megismerés. Jézus Krisztus megismerése. Mert attól függ az örök élet. Nagyon sokan az ajándéokra vágyakoznak, de nem igazán szánnak elegendő időt a megismerésre. A jelzett ige második részében egy olyan elem is el van rejtve, mely függvénye a megismerésnek. Mitől függ a megismerés? Mi szükséges ahhoz, hogy megismerhessem Jézust? Az egyik legfontosabb elem, és majd abból következik a többi. Egy csomó dolog juthat itt eszünkbe, amik fontosak. De egy dolog van, ami a kiindulópont. Sok embernek van Bibliája, és sok ember még imádkozik is, mégsem ismerték meg Jézust. Mi az, ami előfeltétel ehhez? Tegyük fel, szeretünk valakit, és minden rendben van. Megvan a fényképe, megvannak a közös élmények, az emlékek, a hasonlóság sok mindenben közöttünk, de egy évben csak egyszer találkozunk. Mi a kulcsszó? Az idő. A megismerés függvénye az idő. Ahhoz, hogy megismerjem Jézust, időt kell szánnom rá. A magyar nyelvben is van egy mondás: „Lakva ismerik meg...” A vendég tud viselkedni ideig-óráig. De amikor velünk lakik, csak hosszabb idő után tudjuk meg, milyen szokásai vannak. És nem is biztos, hogy már úgy örülünk neki, mint előtte. Ahhoz, hogy megismerjük őt, időre van szükségünk. Az pedig az örök élet, hogy megismerjük őt. Az idő az egyik legnagyobb ajándék, amiért számon fog kérni bennünket az Isten. Nem a pénz, hanem az idő, elsődlegesen, mint alaptalentum. Ha nem ismertem meg Jézust, akkor gyakorlatilag nem lesz esélyem az örök életre. Éppen ezért a Jézussal való kapcsolattól és a vele eltöltött időtől fog függni, hogy megkapom-e az ajándékot, az örök életet. Kapcsolatunk az Istennel. Tehát az első: hogy beszéljek az Istennel, kommunikáljak vele. Imádságban. Természetesen ehhez idő kell, sok idő kell. Ez tehát egy kulcseleme az ő megismerésének. „Kora reggel még szürkületkor elméne egy puszta helyre, hogy ott imádkozzék.” (Mt 1,35) Tehát Jézus megtanította azt, hogyan lehet az Atyával kapcsolatban lenni, naponta, folyamatosan. Ehhez viszont áldozatra van szükség, hogy vele kezdhesük a napot, és vele is végezhesük azt. Mikor kezdődik a kora reggel? Nem igazán reggel, amikor reggelizni megyünk, hanem kora reggel, a Biblia szerint

szürkületkor kezdődik.

Akkor van hajnal, amikor a nap kezd fölkelni. Könnyű felkelni vagy nehéz ilyen időben? Ez attól függ, hogy mikor fekszünk le. Lk 6,40-ben azt mondja Jézus, hogy ne legyen a tanítvány jobb, de legalább olyan legyen, mint a Mester. Tehát tanuljuk meg tőle, hogy a nap nem nyolckor kezdődik vagy tízkor, hanem kora reggel, szürkületkor. És az is egy példa, hogy mivel kezdődik a nap: imádsággal, az Atyával való beszélgetéssel. Ahhoz, hogy kora reggel kezdődhessen a nap, ahhoz kora este kell hogy befejeződjön. Mivel fejeződik be a nap, és hánykor? „Ajánld fel magad minden reggel imában!” – mondja egy igehirdető. Nem azt mondja, hogy időnként, hanem minden reggel. Miért, mert Isten azt akarja tudni, hogy ezen a napon kérem-e, igénylem-e a segítségét. Ő ott van, és mindent biztosít. De az a kérdés, hogy ráérek-e, és elmondom-e neki, hogy szükségem van rá. Ő arra kíváncsi, hogy elmondjam ezt neki. Nem mintha nem tudná, hogy mi történik velem. Arra kíváncsi, hogy van-e igényem reá, hogy segítsen. Mivel szoktuk befejezni az estét? Tévé, számítógép és effélék. Javasunk egy tíznapos tesztet. Tegyük a Bibliát a tévé távkapcsolója alá, hogy amikor megyünk bekapcsolni a készüléket, eszünkbe jusson, hogy még nem olvastuk az Igét. Ha ezt tíz napig megtesszük, akkor az idegpályákon új impulzusösvények alakulnak ki, és már megszűnik a függőségünk az esti tévénézéstől. Ugyanezt tehetjük a számítógéppel is. Egy mondás szerint: „amit nézünk, azzá leszünk”. Lehet, hogy érdekes, csak a jellemünk nem fog átalakulni. Akit az örök élet érdekel, az találkozni akar Jézussal. Akinek fontos ő, az előveszi az Igét, és keresi a vele való kapcsolatot. Akit a Fiú megszabadít, az lesz valójában szabad a Biblia szerint. Egy kutatócsoport vizsgálata szerint a látott képek 30 év alatt sem törölődnek ki az agyból. Ha ez nem más, mint a gonosztól származó kísértési eszköz, akkor ezt bármikor előveheti a gonosz. Ez olyan, mint a fertőzés. Ami baktérium a ruhámra vagy a kezemre kerül, csak idő kérdése, hogy mikor kerül a számba. Ha nem kóstolom meg a dohányt, a drogot, az alkoholt, akkor nem lesz információ az agyban róla. És nem leszek annyira kísérhető, mint akinek már információja van ezekről. Ezért került csapdába Éva és Ádám, az első emberpár az őskísértésakor, az elbukásakor, mivel most már a kísértések hadával voltak támadhatóak, nagyon sebezhetőek, sérülékenyek, védtelenek lettek ezáltal. Mintegy mélyen bekódolódott az emberiség teljes életrendszereibe, mind keresztmetszetileg, mind pedig hosszmetsetileg. Ahogyan a testünket célszerű távol tartani a mérgező, káros anyagoktól, ételektől, ugyanígy az agyunkat is célszerű távol tartani a

Ahogyan a testünket célszerű távol tartani a mérgező, káros anyagoktól, ételektől, ugyanígy az agyunkat is célszerű távol tartani a káros információktól. Ahogy van testileg, ugyanúgy van szellemileg is szennyező anyag.

káros információktól.

Ahogy van testileg, ugyanúgy van szellemileg is szennyező anyag. Tehát célszerű a napot elmélkedéssel, csendességgel zárni, és lehetőleg nem későn. Ma már több-

szörösen bizonyított, hogy az éjfél előtti alvás kétszer annyit ér, mint az azután következő. És meglátják, hogy kevésbé lesznek zaklatottak, a stressztűrő, a kudarcűrő képességük sokkal jobban működik, csökken a hajlamuk a depresszióra, az érzelmi intelligenciájuk már jobban működik, és még az immunrendszerük is erősebb lesz. Hogyan járjak Istennel? „Amikor elbocsájtotta a sokaságot, este felment magányosan a hegyre, hogy imádkozzon...” (Mt 14,23) A napot mivel kezdte kora reggel? Imával. És mivel zárta? Imával. Egy bibliakutató (E. G. W) azt írja, hogy amikor imával kezdte, akkor nem egy megszokott monoton imát mondott el, hanem a következőket mondotta például: „Atyám, a feladatot, amit végeznem kell, azt szeretném végezni. Vezess azokhoz az emberekhez, akiknek a legnagyobb szükségük van rád! Eszköz akarok lenni ma...” És amikor az este eljött, akkor pedig ezt mondhatta: „Elvégeztem a munkát, amit rám bízál, hogy végezzem azt...” Valójában ez nem egy monoton imádság, nem egy Miatyánk hatvanszor, nem egy betanult szöveg, hanem egy személyes kapcsolat háttérén történő bensőséges kommunikáció. A Lk 4,18–19-ben a küldetését határozta meg. Azt mondta, „Az Úrnak lelke van énrajtam, mivelhogy felkent engem, hogy a szegényeknek az evangéliumot hirdessem, elküldött, hogy a töredelmes szívűeket meggyógyítsam, hogy a foglyoknak szabadulást hirdessek és a vakok szemeinek megnyílását, hogy szabadon bocsássam a lesujtottakat, hogy hirdessem az Úrnak kedves esztendejét.” A mi küldetésünknek, de imáinknak is ez az alapmodellje, alapprotokollja. Feltéve, ha valóban keresztyének, Krisztus-követők akarunk lenni. Azért jött, hogy a szegényeknek az evangéliumot hirdesse. Nem a fizikai, hanem a lelki szegényeknek, egy jó hírt, hogy van értelme küzdeni, ne adják fel, lesz örök élet! A töredelmes szívű: ez alatt lelki betegeket is értünk. Nagyon sok ember szenved lelki betegségben. Nagyon sok, mondhatni egyre több ember lelki sérültként, szinte roncsként él már ezen a földön. Ki fogja ezeket az embereket segíteni? Nagyon kevés ilyen intézmény, szervezet, ember, szakember van, aki még valamennyire tud segíteni ebben a betegségben. Jobb esetben kapnak valamiféle gyógyszert, esetleg intézményi segítséget. De Jézus azt mondta, hogy ezeknek az embereknek nem (csak) erre lenne szükségük, nem valamire, hanem valakire. Egy érintés, amikor a szív fáj, mert sérült, sokkal többet ér, mint tizenöt tableta bevétele, és egy kedves szó, egy bátorítás. Jézus mondja, hogy „elküldött, hogy a töredelmes szívűeket meggyógyítsam, hogy a foglyoknak szabadulást hirdessek” (Lk 4,18). Milyen foglyoknak? Akik rossz szokásuk rabjai. Ki fog segíteni ezeknek az embereknek? Mindenki nagyon el van foglalva. Illetve aki segít is, jó pénzért tenné. És akinek nincs erre pénze, ki fog rajtuk segíteni?! Amikor tehát Jézus megfogalmazza a küldetését, akkor el tudjuk képzelni, hogy nem tíz, húsz betanult imádságot fog reggel elmondani, vagy elmegy a templomba, és gyönyörködik a festményekben, a szép szobrokban. Ő korán reggel készült a szolgálatra, mint ahogy az emberek közül sokan vannak, akiknek szintén korán kezdődik a nap, de nem jól kezdődik, és későn és rosszul fejeződik be. Jézus tehát arról a szolgálatról beszélhetett Istennel kora reggel és kora este is, amit elvállalt, hogy beteljesítse. Tehát hogyan járjak Istennel együtt? 1.) Beszéljek vele rendszeresen – napjában többször is – imádságban! 2.) Isten szólni akar hozzám. Hogyan akar

szólhatott Istennel kora reggel és kora este is, amit elvállalt, hogy beteljesítse. Tehát hogyan járjak Istennel együtt? 1.) Beszéljek vele rendszeresen – napjában többször is – imádságban! 2.) Isten szólni akar hozzám. Hogyan akar

Isten szólni hozzám? A legtöbben azt remélnék, és elvárnánk, hogy valami csoda folytán szóljon. Az imameghallgatás elemei ugyanazok, mint az Istennel való járásnak. Hogyan szól hozzám Isten? Az ő igéjéből. Tehát ima és igetanulmányozás. Szükség van-e időre az igetanulmányozáshoz (és nem az ige olvasásához)? Vannak emberek, akiknek nincs idejük az ige olvasására, ezért a következőket teszik: megpróbálják valahol felütni a könyvet, és rámutatnak egy igazságra, hogy majd ez lesz a napi szerencse. Isten nem így vezet! Az egyik fiatal ember így tett, kinyitotta a Bibliát, és rámutatott egy igére, és az volt benne, hogy „*Júdás akkor elment, és felakasztotta magát...*” Hú, ez a nap nem jól kezdődik! Ez lenne az üzenet? És akkor gyorsan bezárta, és kinyitotta még egyszer. Rámutatott, és itt az volt benne, hogy „*amit cselekedned kell, azt cselekedd meg hamar!*” Ez nem horoszkóp, nem kártya, amit vetni kell és kihúzni! Isten a történetek tanulságában rejtette el a jellemet formáló üzeneteket, tehát ezek – mondhatni – kódolt üzenetek, rejtett üzenetek. Ezért van egy olyan példázat a Bibliában, hogy egy szántóvető kincset talált a földben, és mindenét eladta, befektette, hogy megvehesse a földet, és övé lehessen a kincs. Látjuk, mennyit ért ez a kincs a szántóvetőnek. Elég nagy befektetést csinált! Nekünk az egyik legnagyobb értékünk az idő. Vajon befektetjük-e hasonló módon?! Itt ugyanaz az elv érvényesül, mint az imádságnál. Itt is időre van szükség az Ige kutatásához, mint az imádságnál, ahogy láttuk. És nem szerencsejátékként, sorsjegyként próbálkozni.

A lelki élet titka: kutasd az Írásokat!

„*Ő pedig felelvén, monda: Meg van írva: Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, a mely Istennek szájából származik.*” (Mt 4,4) Milyen gyakran szoktunk fizikai táplálékot magunkhoz venni? Naponta háromszor. Milyen gyakran vegyük a lelki táplálékot? Naponta háromszor. Mert legalább olyan fontos, mint a testi! Mennyi ideig étkezünk, ha bőséges ételt akarunk magunkhoz venni? Minimum fél óra. Háromszor fél óra, az másfél óra. Ennyit töltünk, tölthetünk el a táplálkozással. Egy bibliakutató szerint naponta minimum egy órát kell, kellene igetanulmányozással eltölteni, hogy a szükséges mennyiségű lelki táplálékot tanulságaival, üzeneteivel együtt magunkhoz tudjuk venni. Ezek ugyanúgy feltétlenül szükségesek lennének a lelki egészséghez, a lelki erőhöz, mint a testi táplálék a testi egészséghez, erőhöz. Képzeljük el, hogy csak öt percünk lenne arra, akit szeretünk! Képzeljük csak el! Azt mondanánk: ne haragudj, nagyon sietek. Amikor megint találkozunk, akkor újra: ne haragudj, csak öt percem van, amúgy nagyon szeretlek. Tényleg? Igazából egy kapcsolat az idő függvényében fejlődhet ki. Amennyi időt töltünk a testi táplálék elfogyasztásával, legalább annyit kellene eltölteni a lelki táplálék magunkhoz vételével is. Ha testünk a megfelelő táplálék hatására átalakul és egészséges, és erős lesz, akkor legalább ugyanannyi időre volna szükség a lelki táplálék magunkhoz vételéhez, hogy lelkileg egészségesek és erősek legyünk. Sokan vágyakoznak a lelki egészségre, viszont elmulasztják a lelki táplálék magukhoz vételét.

Munkálkodjunk együtt Istennel!

Hogyan? Mi volt Jézus célja? Ő, a Mester mondta, hogy azért jöttem, hogy az evangéliumot hirdessem, a megkötözöt-

teknek, a töredelmes szívűeknek segítsek... stb. Nem ugyanezt várja a tanítványoktól? Mt 28,18-ban megfogalmazza a tanítványoknak, hogy mit vár tőlük: „*Hozzájuk menvén szóla nékik Jézus, nékem adatott minden hatalom mennyen és földön. Elmenvén azért tegyetek tanítványokká minden népeket. Megkeresztelvén azért az Atyának, a Fiúnak, és a Szentléleknek nevében.*” Mit parancsolt Jézus a tanítványoknak? Hogy menjenek el? Nem. Nem ezt parancsolta. Majdnem mindenki erre helyezi a hangsúlyt. Sokan elmennek. Aztán nem is jönnek vissza. Vagy elmennek, és aztán egészen mással foglalkoznak. János evangéliuma 3. fejezete beszámol arról, hogy a tanítványok együtt mennek Jézussal Samáriába. Leül Jézus a kúthoz, mivel a kútnál találkozhat emberekkel. Azt olvassuk, hogy a tanítványok is elmentek. A kúttól a városba. Minek? Élelmet venni. Mind a kettőjüknek volt valami érdeklődési köre. Jézus küldetését, küldetése célját már ismerjük: az emberek voltak. A tanítványoknak meg az eledel. Elmentek a városba, eledelért. Ugyanabba a városba, amelyet megmenteni jött Jézus. Végül meg is mentett, de nem a tanítványok segítségével, mert ők másutt voltak. Sokan szeretik az eledelt és az arra valót, a pénzt, ezért az idejük legnagyobb részét erre fordítják. Ugyanabban a városban vannak. Csak soha nem találják meg az embereket, akik elvesznek. Ugyanabban a városban, csak különböző céllal. Az egyik a kenyérért, a másik a lelkekért.

Sokan szeretik az eledelt és az arra valót, a pénzt, ezért az idejük legnagyobb részét erre fordítják. Ugyanabban a városban vannak. Csak soha nem találják meg az embereket, akik elvesznek. Ugyanabban a városban, csak különböző céllal. Az egyik a kenyérért, a másik a lelkekért.

És aztán Jézus felhasznál egy asszonyt, aki elmegy, és majd ő elvégzi, ha már a tanítványok nem végzik. Tanítványai vagyunk?! Hol talál meg? Érthető a példázat? „*Tegyetek tanítványokká!*” Nem az a kérdés, elmennek-e, hanem az, hogy tesznek-e tanítványokká. Ha nem tesznek tanítványokká, akkor – elárulunk még egy fontos dolgot – ők sem tanítványok. Miért? Mert a feladatot csak félig valósították meg. Tettek egy ígéretet, és nem valósították meg. Elmentek Jézussal, de amit kért tőlük, azt nem valósították meg. Kérdés: Lehet-e valaki félig tanítvány? Nem. Félig járok ki egy iskolát, és a végén megyek a bizonyítványért. Nem, nem megy! Ha valaki Istennel akar járni, akkor bizonyágtévő szolgálatot is kell végeznie.

Hárítsunk el minden akadályt az Úrral való kapcsolatunkból! „*Ha hamisságra néztem volna a szívemben, meg nem hallgatott volna az Úram.*” (Zsolt 66,18) Azaz valaki az előtt, hogy imádkozik, jó, ha rendezzi a kapcsolatát Istennel. Ha hamisság van a szívében, nincs értelme az imádságnak, nem hallgattatik meg! „*És ha kiterjesztitek kezeiteket, elrejttem szemeimet előletek; sőt ha megsokasítjátok is az imádságot, én meg nem hallgatom: vérrel rakvák kezeiteket.*” (Ézs 1,15) Nem változott meg a jellemetek. „*...vajon járhatnak-e ketten egy úton, ha nem egyeztek meg egymással...*” (Ám 3,3) Vajon lehet-e Istennel együtt járni, ha nem vagyunk egy

véleményen? Nem. Tehát háriítsak el minden akadályt a kapcsolatból!

Vannak-e olyan dolgok, amelyek megakadályozzák az Istennel való járást? Vannak-e dolgok, amelyek megakadályoznak abban, hogy legyen elég időm az imádságra, az ígétanulmányozásra, a bizonyágtevéésre, a szolgálatra? Ezek a pontok mind az Istennel való kapcsolatáról szólnak. Az imádság, az ígétanulmányozás, a szolgálat, az a szolgálat, amelyre ő tanított meg minket. Tegyük meg mindent, hogy az Istennel való kapcsolatunkat fenntarthatassuk és megőrizhessük! Mi kell a jó kapcsolathoz? Jellemfejlődés, szilárd jellem. A mi szekularizálódott világunkban fő fogalom az érdek, az érték, e világi értelemben. A Biblia fő fogalma viszont a jellemfejlődés, a jellemzilárdság, és -arányosság. Ez kell az Istennel való jó kapcsolathoz, a társas kapcsolatokhoz, a munkahelyi kapcsolatokhoz stb. A kapcsolatok motivációs ereje, összetartó ereje pedig a szeretet. A jellemfejlődés pedig egyenlő az érzelmi intelligenciával, a lelki egészség-ségre jutással. Visszatérve tehát alapkérdés, hogy vannak-e akadályok, amelyek meggátolnak, hogy az Istennel járjak? Ha vannak, akkor azt kell hogy kérjem Istentől, hogy segítsen, hogy ezek elháruljanak az útból. Hogyan járhatok az Istennel? Jézus azt mondja, ha megismersz, örök élet, ha nem, örökre elvesztél. És itt megismerés alatt nem elméleti ismeret ért, hanem kizárólag a vele való együtt járásban, életközösségben megszerzhető ismeretet. Ha meg akarsz ismerni, időre van szükség. Ha meg akarsz ismerni, szeretetre van szükség. És hogyha igazán szeretsz, meg fogsz ismerni! Fogsz hozzá időt találni. Az imádságra is időt fogsz találni. Az ígétanulmányozásra is, a szolgálatra is, mert megmutatom az utat neked. Mire fogunk még időt találni? Hogy megosszuk tapasztalatainkat másokkal. És végül: Igyekeztek mindent megtenni, hogy elháruljon minden akadály a kapcsolatunkból! Ha járn szeretnének Istennel, nem megy áldozat nélkül. Áldozat, áldozat, ez minden kapcsolatra igaz. Jézus mondta: „Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, az egyedül igaz Istent, és a kit elküldtél, a Jézus Krisztust.” (Jn 17,3) Ha megismerjük Jézust, az igazságot, akkor ő, az igazság szabaddá tesz bennünket. Az élet tele van csapdahelyzetekkel. És az emberek rendre csapdába esnek, és foglyok lesznek és maradnak! Egyetlen valóságos szabadulás létezik csupán. Ha a Fiú megszabadít!

Volt egyszer egy *George Thomas* nevű ember, aki lelkészként szolgált egy kis New England állambeli városkában. Az egyik húsvét alkalmával történt, hogy vasárnap egy nagy, üres és rozsdás kalitkával ment fel a szószékhez. Az emberek felhúzták a szemöldöküket, ahogy Thomas testvér beszélni kezdett.

„Tegnap, ahogy a városban sétáltam megláttam egy kisfiút, amint közeledik egy kalitkát lóbálva a kezében. A kalitka aljában három kis mezei madárka csücsült dideregve a hidegtől és a félelemtől. Megállítottam a fiúcskát és megkérdeztem:

– Hát neked mid van, fiam?
 – Csak néhány öreg madaram – jött a válasz.
 – Mit fogsz velük csinálni? – kérdeztem.
 – Hazaviszem őket, és szórakozni fogok velük – válaszolta. – Incelkedni fogok velük, kihúzom a tollaikat, hogy így elkezdjenek egymással verekedni. Nagyon jól fogok szórakozni.

– De előbb-utóbb beleunsz majd a madaraidba. Utána mit csinálsz majd?

– Hát szerzek valami macskát. – válaszolta a fiú. – Ők ugyanis szeretik a madarakat, majd odaadom nekik.

A lelkész csöndben volt egy pillanatig.

– Mennyit kérsz azokért a madarakért, fiam?

– Tessék? Miért? Uram, önnek nem kellene ezek a madarak. Hiszen csak egyszerű mezei madarak. Nem énekelnek. Még csak nem is szépek.

– Mennyi? – kérdezte a lelkész újból.

A fiúcska ránézett a lelkészre, mintha azt akarná mondani, hogy nem normális, majd rávágta: – 10 dollár.

A lelkész benyúlt a zsebébe, kivett belőle egy 10 dolláros bankjegyet, majd beletette a fiú kezébe. A fiú egy pillanat múlva már el is tűnt. A lelkész felvette a kalitkát, és óvatosan elvitte az utcácska végébe, ahol egy kis füves rész volt egy fával. Letette a ketrecet, kinyitotta az ajtaját, és gyöngéden kocogtatva a rácokat rávette a madarakat, hogy kijöjjenek, szabaddá téve ezzel őket.

Nos, ez megmagyarázta a szószékre felvitt üres kalitkát, de aztán a pásztor tovább folytatta a történetet.

Egy nap Sátán és Jézus beszélgettek. A Sátán pont az Éden kertjéből jött, és büszkén, dölyfösen pöffeszkedett.

– Igen, Uram, megszereztem az összes embert ott lent. Felállítottam egy csapdát, olyan csalit használtam, amiről tudtam, hogy nem fognak tudni ellenállni. És mindet megfogtam!

– Mit fogsz velük csinálni? – kérdezte Jézus.

Sátán így válaszolt: – Ó, szórakozni fogok velük. Megtanítom, hogy hogyan házasodjanak össze, és hogyan váljanak el egymástól; hogyan gyűlöljék és bántsák egymást; hogyan iganak, cigarettázzanak és átkozódjanak. Megtanítom nekik, hogy hogyan kell fegyvereket gyártani és bombákat, és hogyan kell ölni. Nagyon jól fogok szórakozni!

– És mit csinálsz velük, ha már kész vannak? – kérdezte Jézus.

– Ó, hát megölöm őket. – büszkélkedett Sátán.

– Mennyit akarsz értük? – kérdezte Jézus.

– Ó, neked nem kellene ezek az emberek. Teljesen értéktelenek. Ha megveszed is őket, gyűlölni fognak. Leköpnék, átkoznak és megölnék majd. Neked igazából nem kellene ezek az emberek!

– Mennyi? – kérdezte Jézus megint.

– Sátán gúnyosan Jézusra mosolygott és így szólt: A véred, az összes könnyed és az egész életed.

Jézus így szólt: – *Megegyeztünk!* – Aztán kifizette az árat...”

A pásztor felemelte a kalitkát, kinyitotta a szószék ajtaját, és lejött a pulpitusról.

Kedves Barátom, mi is szabadok vagyunk!

Kapitány Zsolt

A lelkipásztor és a gyülekezetvezető kapcsolata a baptista gyülekezetekben (1.)

I. Bevezetés

Témám, amit kifejteni igyekszek, a lelkipásztor és a gyülekezetvezető kapcsolata a baptista gyülekezetekben. Ezt elsődlegesen lélektani szempontból szeretném megközelíteni.

Dolgozatomban kívánok szólni az ember kapcsolatairól általában, arról, hogy Istennek milyen terve volt az emberrel, s ez a bűneset, majd a megváltás következtében hogyan alakult. Szeretnék szólni a gyülekezetről, s arról, hogy a Szentháromság miként lehet minta a gyülekezeti kapcsolatokban. Azzal is kívánok foglalkozni, hogy a hívő emberek között melyik az a három hozzáállás, amely kapcsolataik alapja kell, hogy legyen.

Dolgozatomban a vezetés témakörét is szeretném érinteni, s ezen a témakörön belül a vezetők specifikus helyzetéből adódóakkal is kívánok foglalkozni.

A lelkipásztor és a gyülekezetvezető kapcsolatát az interperszonális kommunikáció oldaláról szeretném vizsgálni. Ezen belül szeretnék kitérni az énképre, a motivációkra, a személyek észlelésére. Kívánok szólni a személyek közötti kapcsolatok elmélyülési folyamatáról, valamint a konfliktusokról.

Dolgozatomban nem kívánok foglalkozni a következőkkel:

- a lelkipásztor és a gyülekezet vezető(inek) részletes egyháztörténeti ismertetésével;
- a vezetői kritériumlisták exegetikai vizsgálatával;
- szociológiai hátterek vizsgálatával, úgymint: falusi-városi, kis-nagy, új-régi gyülekezetek;
- egyházi szabályozások ajánlásával;
- a fennálló gyülekezeti és vezetői struktúra helyzetével;
- a nem magyarországi baptista gyülekezetek gyülekezetvezetésével.

A téma fontosságát és időszerűségét a következőkben látom. A kapcsolatokat az élet minden területén válság fenyegeti. Ez alól a gyülekezetek sem kivételek. A gyülekezet vezetőinek kapcsolata különösen is fontos, nemcsak a nehéz időszakokban. A gyülekezet vezetőinek kapcsolatai minták a gyülekezet előtt. Ahogy ők tekintenek magukra és egymásra, az hatással van a tagokra is. A kapcsolatok helyes gyakorlásának megértése segítség lehet a harmonikus kapcsolatok megvalósításához.

Bízom abban, hogy e munka eredménye nekem is sokat jelent majd a lelkipásztori szolgálatban, a gyülekezetvezetési és kapcsolati hozzáállások helyes értelmezésében és gyakorlásában. Valamint azt is remélem, hogy más vezetőknek is ösztönzést ad a kapcsolatok mélyebb megértésére.

A téma választására a helyes vezetői kapcsolatok iránti érdeklődésem ösztönzött. S az, hogy miként válhat valaki jó kapcsolatokkal rendelkező gyülekezeti szolgálóvá. A

lelkipásztor és a gyülekezetvezető kapcsolatát azért is tartom fontosnak, mert ők ketten a gyülekezet első számú vezetői s elsőszámú példaképei (1Pt 5,3).

Az eltelt egy évben gyűjtöttem a témához tartozó könyveket, cikkeket. Beszélgettem lelkipásztorokkal és gyülekezetvezetőkkel, gyülekezeti tagokkal. Négy gyülekezet lelkipásztorával és gyülekezetvezetőjével külön-külön többször is beszélgettem interjúk és előzetes kérdések alapján ketjük kapcsolatáról. Ezeken a beszélgetéseken keresztül sok hasznos megállapításhoz juthattam, melyeknek publikus részéből az adott témakörnél közlök is néhányat.

II. Isten és a kapcsolatok

A) Az ember kapcsolatai

Ahhoz, hogy a lelkipásztor és a gyülekezetvezető kapcsolatáról beszélni tudjunk, szükséges, hogy általánosságban beszéljünk az emberi kapcsolatokról. S ebben a tekintetben azt kívánjuk megnézni, hogy milyen kapcsolatokkal rendelkezett az ember a teremtés után, majd hogy ezek a kapcsolatok milyen módon és mértékben károsodtak, valamint arra is kitérünk, hogy Jézus Krisztusban hogyan állnak helyre.

Az embert az antropológiai tudományok vizsgálják, s azt lehet elmondani, hogy az ember végeláthatatlan témát, vizsgálódást szolgáltat. Mi az embert a bibliai antropológián keresztül szeretnénk vizsgálni, melynek alapja Isten kinyilatkoztatása, melyben ő szólal meg, hogy miként látja az embert és annak kapcsolatait.

A Bibliában az ember különféle kapcsolatban jelenik meg, úgy mint aki valamilyen kapcsolatban van Istennel, és úgy mint aki kapcsolatban van az ő környezetével. A következőkben ezeket a kapcsolatokat kívánjuk szemlélni a teremtés és a bűneset, valamint a Krisztusban levő új élet szempontjából.

1. Isten terve

Az ember kapcsolata Istennel

Talán az a megközelítés helytállóbb, hogy Isten kapcsolata az emberrel, hiszen Isten az, aki kezdeményezte a kapcsolatot, azzal, hogy megteremtette őt és lelket adott neki. „A Szentírás úgy mutatja be az embert, mint Isten szabad akaratú, személyes partnerét.”¹ A teremtés történetének leírásával kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy a szövegnek nem célja a teremtés természettudományos pontosságú rögzítése. Sokkal inkább az ember üdvtörténetének részeként kíván beszélni a teremtésről. Arról, hogy milyen kapcsolat állt fenn Isten és

ember, és ember és környezete között, s ez hogyan romlott meg. „Tartalmát tekintve történelmi tényekről szól (ez az üzenete), formáját tekintve pedig a szentíró korának gondolkodásmódját, világlképét használja fel.”²

Az ember Istennel való kapcsolata a teremtésben kezdődött el, mely nem valami véletlennek a műve, hanem Isten tudatos akaratának következménye (Gen 1,26). A Biblia úgy beszél az emberről, mint aki a föld porából származik, de mégis különbözik az állatoktól. Megvan az a képessége, hogy Isten szavára feleljen, sőt ez életének célja is. „Az Istennel fennálló tudatos kapcsolat együtt jár az ember létével. Van benne valami, ami nem a föld terméke.”³

A Gen 2,7 azt mondja, hogy Isten „élet leheletét leheltette orrába. Így lett az ember élő lényvé [élő nefessé].” A nefes⁴ szó itt bizonyosan nem azt jelenti, hogy „lélek”. „A nefes egynek tekintendő az egész emberi lényvel, különös tekintettel a lélegzetre; miközben az embernek nem nefese van, hanem ő maga nefes, az ember nefesként létezik.”⁵ S ez a nefes az ember, az élő lény, az, aki „kinéz magából, képes kapcsolatot keresni másokkal és Istennel is”.⁶

Isten az embert személyiséggel ruházta fel, személynek teremtette. A személy szó mögött az öntudat, éntudat, az önrendelkezés és felelősség fogalmát értjük. Azáltal, hogy Isten az embert személynek, személyiségnek teremtette, felelős partnerévé válik Istennek. Isten az emberrel szóba áll, döntéseket, ítéletet vár tőle. S megadja az embernek azt is, hogy ő maga döntse el, hogy akar-e neki engedelmeskedni vagy inkább a szembefordulást választja.

Csak az emberről olvashatjuk azt a Szentírásban, hogy Isten képére és hasonlatosságára teremtett. Kérdés azonban hogy mit is jelent az istenképűség. Erre sok teológus kereste a választ, s a következőkben a fő megközelítéseket Blocher összefoglalását követve közöljük röviden:⁷

a) a képmás az ember spirituális voltára vonatkozik, „az ember, mint maga Isten, részese a léleknek, s ez a hasonlóság rejtett értelme”;

b) a képmás fogalma az uralkodással kapcsolható össze, amint Isten az egész világ felett uralkodik, úgy igazgatja az ember a rábízott földet;

c) a képmásság az eredeti kegyelmi állapotban mutatkozott meg, ami az erkölcsi tökéletesség volt, de ez elveszett a bűnbeeséssel. Az Isten képére teremtés ebben a megközelítésben azt jelenti, hogy az ember olyan jónak, olyan tisztának és olyan szentnek teremtett, mint maga Isten.

d) A képmásra teremtés az én-te kapcsolatban mutatkozik meg, miként Isten az embert férfinak és nőnek teremtette, s ez a különbség kapcsolatba vonja őket, miként Isten maga is a másokban, a viszonyban létezik.

A képmásnak önálló saját léte nincs, ő csak származtatott. Képe valaminek, de nem ő az eredeti, „sőt anélkül semmit sem ér”.⁸ Az, hogy az ember Isten képmása, alapvető függőséget fejez ki, és ezt nyomatékosítja. „Képmás voltának megfelelően a látható világhoz tartozik, ám leginkább mégis Istenhez fűződő kapcsolatában határozható meg: ő lesz Teremtőjének hasonlása, itt a földön őbenne tükröződik az Úr dicsősége.”⁹ Maga Isten helyezte el az embert a világban, és azt is várja az embertől, hogy ne csupán Istent tisztelje, hanem tisztelettel viszonyuljon az ő embertársához, aki szintén Isten képmása.

Azáltal, hogy férfivá és nővé teremtett – mint azt már fentebb említettük –, az emberben benne van a kapcsolatra

való képesség. „Beszélőviszony lehet Isten és ember között. ... Isten terve azonban több, mint egyszerű beszélőviszony: szeretetközösségre hív.”¹⁰

Isten az embert egyfajta földi gyermekeként teremtette meg, aki hasonlít hozzá, az ő földi mása. S célja az, hogy mindazt, aki ő maga, bemutassa a földön. Lukács evangéliuma Jézus nemzetségtáblázatának a végén, mely kronologikusan visszafelé halad, Ádámot úgy írja le, mint Isten fiát, gyermekét. „Köztudomás szerint József fia volt, ez pedig Élié; ... ez Énósé, ez Sété, ez Ádámé; ez pedig Istené.” (Lk 3,23–38) Ez az Atya és fiú közötti, szülő-gyermek kapcsolat, ami létrejött a teremtésben.

Az ember Istennel való kapcsolatra teremtett, vele való bensőséges, szeretetteljes, az egész személyt, személyiséget érintő és átfogó harmóniára.

Az ember nem gép és nem is robot, hanem olyan lény, aki értelemmel, akarattal és felelősséggel rendelkezik. Az ember Istennel való kapcsolata nemcsak Istentől függ, hanem magától az embertől is. Ahogy azt Gál megfogalmazza: „A magát egyéniségnek érző, erkölcsi döntésre képesített ember lehet csak beszélő és cselekvő partnere a teremtő Istennek.”¹¹

Az első szövetségkötés a paradicsomban történt meg az emberrel. A paradicsomi állapot az Istennel való eredeti kapcsolat képét mutatja. Ebben a kapcsolatban nincsen bűn, szenvedés, halál és bármiféle ártalom. Teljes harmónia volt Isten és ember között.

Az ember kapcsolata a többi emberrel

Annyit meg kell jegyeznünk, hogy az ember kapcsolata a többi emberrel az ember kapcsolata a környezettel körébe tartozik. Ebbe a körbe tartozik még az ember kapcsolata a földdel. Ezzel nem kívánunk részletesebben foglalkozni, azonban annyit mindenképpen megemlítenénk, hogy Isten az embert a földre teremtette, s feladattal bízta meg. S ez a feladat az, hogy uralkodjon a földön, és gondozza azt (Gen 1,26–28).

A ma embere számára a közösség gondolata magától értetődő. A gazdasági, politikai, kulturális és vallási kapcsolatok szála szövik át a mindennapokat. S lehet úgy tekinteni a közösségre is, mint egy természetes fejlődési folyamat eredményére. Az Istenben hívó ember azonban másként is szemlélheti a közösséget. Amint azt Gál Ferenc is mondja: „A teológus ... az embert a teremtés tükrében szemléli, mint létének végső gyökerében, tehát a társas jelenség magyarázatát is ott akarja megtalálni.”¹²

Isten terve az emberek egymással való kapcsolata és közössége. Az istenképűség egyik jellemzője. A közösség igazi eredetét Istenben, mint hármasságban találhatjuk meg, „aki tökéletes egység mellett osztatlan közösség, személyi hármasság”.¹³

Térjünk ki itt néhány gondolat erejéig a Szentháromságra és annak tanára! A későbbiekben részletesebben is fogjuk tárgyalni, megvizsgálva, hogyan lehet a Szentháromság a kapcsolatok mintája a gyülekezetben, és mik ennek a mintának a határai.

A szentháromságbeli személyek egységéről, egyenlőségéről és különbségéről szóló tan a szentháromságtan. Maga a szentháromság kifejezés nem fordul elő a Bibliában, ez azonban nem jelenti azt, hogy ne tartsuk logikus következménynek a tan kialakulását. A Szentírás egészében az látszik, hogy a szentháromságtan a bibliai monoteizmus

logikus fejleménye. A következőkben Dale Moody gondolatmenetét foglaljuk össze röviden:¹⁴

- Izráel mint Isten fia jelenik meg (Ex 4,22–23).
 - Dávid dinasztíája mint Isten fia (2Sám 7,14).
 - Az Újszövetségben Jézus Isten Fia, azonban egy különbség van az ószövetségi és az újszövetségi fiúságban. Mégpedig, hogy az Ószövetségben Izráel és a király Isten fogadott fia, de az Újszövetségben nincs örök-befogadás.
 - Az elsőszülött fiának tanítása magva lett a binitarianizmusnak, annak a hitnek, amely szerint egyedülálló kapcsolat van Isten és az ő Fia között.
 - Ugyanúgy az Úr Lelkéről szóló tanítás szolgáltatta a magot a trinitarianizmushoz, amely szerint Istennek az ő Fiához és az ő Lelkéhez való kapcsolata egyedülálló.
 - Az Úr Lelke az Ószövetségben a deuteronomista történelemben fontos fogalom. A Bírak korában az Úr Lelke birtokba vette a bírakat (Bír 3,10; 6,34; 11,29; 13,21).
 - Az Úr Lelke megnyugszik majd minden emberen (Ez 37), különösen azon a vezetőn, aki az Úr népét még nagyobb szabadítással szabadítja meg, mint a bírak korában.
 - Az Úr és az ő Lelke közti egyedülálló kapcsolat vezet a „szent” Lélek fogalmához (Ézs 63,10–11), ami az Úr Lelkének a szinonimja (Ézs 63,14).
 - A három isteni személy egyedülálló kapcsolata teszi világossá, hogy miért is van együtt említve a három személy (Mt 1,10–11; Júd 20–21; 1Pt 1,2).
- A személyek sorrendje a Szentírásban nem szigorú sorrendet követ.

Azok az igék, amelyek együttesen említik az Atyát, Fiút és Szentlelket, „azt sugallják, hogy semmiféle ‘rang’- vagy ‘érték’-különbséget ne tegyünk közöttük”.¹⁵ Az ő munkájuk célja azonos, és teljes egység van a három isteni személy között. A három isteni személynek ugyanaz a lényege, és egymásban lakoznak, és ugyanaz az akaratuk, működésük, hatalmuk, tekintélyük és mozgásuk.¹⁶

Az ember ezt az egységet hivatott bemutatni élete során. Ezt azonban csak hasonlóságban tudja bemutatni, hogy a sokféleségben is az egységet birtokolja az ember. „Isten úgy alkotta meg az egyest, mint az egész részét. Azért minden teremtmény egyoldalú, és keresi a teljességet.”¹⁷ Ezt a teljességre való törekedést nem tudja teljesen kielégíteni az emberekkel való közösség. Ezért az ember keresése a transzcendens felé is irányul.

Az ember, mint egyén és mint közösség is, arra hivatott, hogy tükrözze és bemutassa az Isten dicsőségét. Az embernek az Istentől kapott egyik adománya, hogy a másik emberrel kapcsolatban lehet, s egymás szükségleteit kielégíthetik. Az egyes ember a közösségen belül válik az isteni szövetség részesévé, azonban a közösségben nem vész el az ember. Személyes önállósága megmarad, saját maga felelős Isten előtt.

Isten az embert nem saját maga uralkodási vágyából teremtette, hanem azért, hogy az szeretetét hordozza és továbbadja. „Ez az alapvető követelmény a társi viszonylatban is. A jóakaró szeretetnek kell meghatározni viszonyunkat.”¹⁸

Férfi és nő kapcsolata

Témánk szempontjából talán nem ez látszik legszükségesebbnek, azonban mégis hasznos megnézni a férfi és a nő közötti kapcsolatot. Isten megáldja őket és ad nekik feladatokat, melyeket együtt kell ellátniuk (Gen 1,27–28). Egymásra van szükségük, hogy el tudják végezni, egymás segítőtársai lesznek (Gen 2,18).

A férfi és a nő közötti kapcsolat a legszorosabb emberi kapcsolatnak tekinthető. S ebből a szoros kapcsolatból jön létre a többi kapcsolat is, úgymint a szülő-gyermek kapcsolat, maga a család mint közösség. S a családból a törzs, nemzet, világ közössége.

A férfi és a nő a különbözőség ellenére mégis kiegészíti egymást, s ezért lehet közöttük maradandó bensőséges kapcsolat. S ha ez igaz, hogy különbözőségük ellenére mégis tudnak egységet teremteni, akkor ez más emberi kapcsolatokra is igaz kell hogy legyen. Még akkor is, ha a bensőségesség mértéke nem is ugyanolyan.

A fenti gondolatainkhoz kapcsolódva újra Gált idézzük: „Az egyes ember az ő képmása, de a férfi és a nő együtt is az, sőt az egész emberiség is őt tükrözi életének gazdagságával. A két nem ragaszkodásában a szeretet erőteljes alapot kap, növekszik a kulturális lehetőség is, és egymásnak, továbbá a gyermekeknek a személyes szolgálatában olyan erkölcsi értékek valósulnak meg, amelyek az egész társadalom szellemi színvonalát befolyásolják.”¹⁹

Mindabban, amiket Isten az ő népének mond az egész Szentírásban, megláthatunk valamit abból, hogy ő hogyan tervezte el az emberi kapcsolatokat. Íme néhány igehely, ahol ezeket láthatjuk:²⁰

- Ex 23,1–9 – mindenki vel szemben igazságosság, egyenesség, jövevények egyenlősége;
- Lev 25,8–17 – a nagy örömnappal éve, becsületesség;
- Lev 25,35–54 – szegények felkarolása;
- Dt 22,1–14 – figyelmesség, törődés;
- ApCsel 4,32.34 – testvériesség;
- 1Kor 13,4–7 – teljes és tökéletes szeretet;
- Kol 3,12–17 – szeretet, jóság, türelem, megbocsátás.

Isten az embert kapcsolatokra teremtette, a fenti felsorolásból is látszik, hogy az egyes embernek a többi emberrel való kapcsolata Istentől rábízott felelősséggel jár.

2. A bűneset következménye

Isten és az ember kapcsolatában

A bűneset az ember Istennel való szövetségének a megszegését jelenti, nem valami olyat, amibe saját tudtán kívül esett volna bele.²¹ Személyes felelősséggel tartozik ezért, s bűnének következményei vannak.

A Gen 3. elbeszélésének üzenete arra a kérdésre kíván választ adni, hogy végtére miért is van rossz a világban. Miért is nehéz, fárasztó, nyomorúságos az ember helyzete, „honnan van a verejtékes munka, a fájdalommal történő szülés”,²² ha Isten jószágos.

Érdeemes megnézni, hogy mik voltak a bűneset mozzanatai.²³

Alaphelyzet: Isten az embert olyan környezetbe helyezte, ami számára legjobb volt, megáldotta őt (Gen

1,28–30; 2,8–9). Az ember próbára tétetik, tényleg hű-e Istenhez (Gen 3,1).

A kísértő: A kígyó mint Istennek és embernek ellensége megjelenik, és kételkedést ültet el az emberben (Gen 3,1b), majd hazugnak nevezi őt (Gen 3,4), végül rosszindulatú féltékenynek állítja be, mintha sajnálná az embertől a jót. Ezek mellett még azt az ígéretet is felvillantja, hogy az ember olyan lesz, mint Isten maga.

Az ember: Elkezd beszélgetni a kígyóval. A kételkedés erősebbé kezd benne válni, mint az, amit Isten mondott (Gen 3,6). A gondolat tetté válik, majd társát is bevonja.

Az ember magatartása egyértelmű lázadás Isten ellen. „A bűnben az ember mindig autonómiáját hangsúlyozza, kivonja magát a Teremtő uralma alól, és visszautasítja az örök célt, amit az erkölcsi rend szolgálatával kell kiérdemelni.”²⁴ A bűn következménye az ember Istennel és másokkal való kapcsolatának megromlása. „A bűn a lelki halál, amely elzárja az ember elől az élet fáját. Az emberek valóban *‘elidegenedtek az Istennek tetsző élettől, mert megmaradtak tévelygésükben, és megkeményedett a szívük’* (Ef 4,18).”²⁵

A bűneset utána az ember mezítelennel érezte magát, elkezdte takargatni magát, és elrejtőzött Isten elől, lelkiismeret-furdalása lett, a felelősséget másra hárítja.

Istennel való viszonya alapvetően megváltozott, előtte áll, de már mint bűnös, lázadó ember.

Az ember és a többi ember kapcsolatában

Az ember Istennel való kapcsolata hatással van az emberekkel való kapcsolatára, és ugyanez igaz fordítva is. Az ember Istennel való szeretetközösségre teremtett, arra, hogy neki engedelmességen. A bűn elkövetésével azonban engedetlenné vált, a szeretetkapcsolat megromlott, s ez az emberekkel való kapcsolatban is változásokat eredményezett.

A bűneset után azt láthatjuk, hogy az ember mentegezni kezdi magát, s teszi mindezt a másik ember kárára, „az önérdék válik fontossá, a *te* helyébe az *én* lép”.²⁶ Ezek után családi kapcsolatok is megromlanak. A gyermek kihordása és a szülés fájdalommal jár, ez is arra emlékezteti az embert, hogy kapcsolata megromlott Istennel.

Valamint az is igaz, hogy az ember közösség- és társadalomellenes cselekvései jelzik az Istennel való kapcsolatát is.

A Szentírásban számos történet van, mely azt ábrázolja, hogy a kapcsolatok miként romlottak meg, s milyen konfliktusok generálódtak az emberek között a bűn következményében. Néhány példa:

- Gen 4,1–8 – irigység (Káin és Ábel);
- Gen 4,23–24 – bosszúvágy (Lámek);
- Gen 16,4–6 – vádolás, bántalmazás (Sára, Ábrahám, Hágár);
- Gen 27,1–41 – csalás és bosszú (Jákób és Ézsau);
- 1Sám 18,1–16 – féltékenység (Saul és Dávid);
- 3Jn 9–10 – nagyravagyás (Diotrefész).

A másik ember elleni cselekedet mindig Isten elleni cselekedet, a másiktól való elfordulás mindig együtt jár az Istentől való elfordulással is. Isten szeretete és az ember szeretete egymástól el nem választható (1Jn 3,17; 4,20–21).

Érdekes még megjegyezni, hogy az 1Jn 3,12-ben János Káint tartja a fő bűnösnek, és nem Ádámot. „Káin

vágta el testvérének a torkát, mert gyűlölet volt benne. János szerint erre az ördög ösztönözte.”²⁷ Az első két bűnt (Ádám és Éva, Káin és Ábel) szemléljük úgy is, hogy az első egy vertikális irányultságú bűn, míg a második egy horizontális irányultságú. Azonban helyesebb, ha mindkettőt azonos, vertikális irányultságú bűnnek kezeljük, mindkettőt Isten elleni vétkek, és a két bűn között nincs különbség.

3. A megváltás következménye

Isten magát a Szentírásan keresztül szent, szerető és igazságos Istennek mutatja be. Igazságos, ami megmutatkozik abban is, hogy fellép a bűn ellen, hogy az engedetlenségnek következményei vannak. Hogy az ember nem élhet tovább az Édenben, hogy munkája fáradságos lesz, hogy a gyermekszülés fájdalmas lesz. Istennek mégis gondja van rá, ruhát készít neki, ígéretet ad neki. Elhangzik a protoevangélium (Gen 3,15), hogy Isten legyőzi majd a gonoszt. „A Messiás ígérete itt, még csak csírájában szólal meg, és az üdvörténet folyamán mutatja meg Isten egyre teljesebben azt, amit ő eleve elhatározott, hogy Jézus Krisztusban megbékélteti magával az embert (2Kor 5,19; Kol 1,19–22; Róm 5,1).”²⁸

Azt láthatjuk a Szentírásban, hogy az többet foglalkozik a megváltó személyével, mint a megváltott emberrel. Az ember minden természetfeletti kiváltsága Jézus Krisztussal való kapcsolatából adódik (Ef 2,5–7). Abból, hogy a Szentírás többször említi a megváltót, mint a megváltást, azt láthatjuk, „hogy Isten az ember üdvét személyes találkozás útján valósította meg, a Fiú megtestesítése által”.²⁹ Isten Fia által közvetlen és egyértelmű módon kapcsolatba került az emberrel.

Isten és az ember kapcsolatában

Az Édenből való kiűzetés nem azt jelenti elsősorban, hogy az ember fáradságos munkával szerzi meg a kenyerét, hogy szenvedni fog, s végül meghal, hanem azt jelenti, hogy Istennel való bensőséges kapcsolata megszakadt. Így az ő képére és hasonlatosságára való teremtettség a bűn következtében torzulttá lett.

Az embernek ma is megvan a választási lehetősége. Bár bűnös, és alapvetően távol van Istentől és az ő dolgaitól, hozzá semmi köze nem lehet (Róm 3,23; 6,23a; Jn 3,3; 1Kor 15,50), mégis Isten teremtésembeli szándéka, a vele való személyes, élő kapcsolat újra valósággá válhat.

A megváltás Isten saját döntése. Isten nem szorul arra, hogy az emberrel kibéküljön, ő mindenképpen Isten marad. Ennek ellenére Isten mégis lehetőséget kíván adni az embernek, hogy vele kibéküljön, hogy kapcsolatuk helyreálljon.

„Krisztus (a Közbenjáró és Szabadító) nem mint egy harmadik valaki jelenik meg Isten és ember »között«, hanem mint egy olyan valaki, aki Isten az ember felé, és ember az Isten felé.”³⁰ Jézus a halált azért is vállalta, hogy mindazok, akik benne hisznek, megszabaduljanak a sátán kötelékéből, és megismerhessék Istent. Az újjászületett ember Isten Lelke által mindinkább Krisztushoz válik hasonlóvá (Róm 8,29), az ő képére formálódik át (1Kor 3,18). „Aki Jézust követi, eljut az Atyához. Aki utánamegy, hasonló lesz hozzá. Az istenképesség így nyerhető vissza.”³¹

János azt mondja, hogy, akik befogadták Jézust, azoknak hatalmat adott arra, hogy Isten fiaivá legyenek (Jn 1,12).

Jézus Krisztus áldozata egyszeri és mindenkiért való, melyet Jézus, az istenember mutatott be önmaga halálával az Atyának.³²

Krisztus váltságának a következményei.³³

A halál hatalmából a halál legyőzésével szabadított meg. Megváltott a sátán hatalmából, Krisztus nemcsak a bűn felett győzött, hanem a sátán felett is. Akik engedelmesek Istennek, képesek arra, hogy ellenálljanak a sátánnak (Jak 4,7).

Jézus örökös társai, testvérei vagyunk, az Atya tulajdonai vagyunk, senki sem ragadhat ki az ő kezéből.

Krisztus megváltásába vetett bizodalunk által békességünk lesz az Atyával, és a köztünk levő kapcsolatból minden akadály elhárul. A Szentlélek lakik bennünk, és szeretetkapcsolatot élvezünk Istenel. Az egész keresztyén élet az Istenel való békességen alapszik.³⁴ S arra leszünk hivatottak, hogy teljes életünkkel szeressük, őt szolgáljuk, benne örvendezzünk és az ő jellemét visszatükrözzük. „Mindennap életünk minden mozzanatának tanúskodnia kell a köztünk fennálló kapcsolatáról.”³⁵

Az ember és a többi ember kapcsolatában

Isten az ő emberek iránti szeretetét Jézus Krisztusban mutatta meg. Jézus Krisztust elküldte, hogy vele megbékéljenek, s ez hirdette az emberek közötti megbékélést is (Lk 2,14).

Jézus beszélt a két nagy parancsolatról, az első az Istenel való kapcsolatra vonatkozik, míg a második az emberekkel való kapcsolatra. Jézus megmutatta, mit jelent az embertárs szeretete (Jn 13,3–5.14–15; 15,12–13), Jézust az Atya szeretete vezérelte.

Az ember az újjászületésben új életet kap, „az újjászületésben a hívők Istentől születnek, a Lélek által születnek, és normális esetben a fejletlen újszülött csecsemő állapotából az érett felnőttkorra növekednek, mint Krisztus követői”.³⁶ Mindazok, akik Istentől újjászülettek, egymás testvérei és Isten gyermekei.

A Krisztusban újjászületett ember életét egyre inkább a Szentlélek benne való munkálkodásának eredménye jellemzi. A hit mellett a növekedés bizonyítékai is megjelennek, úgymint igazi emberség, ismeret, önuralom, állhatatosság, kegyesség, testvéri és minden ember iránti szeretet (2Pt 1,3–11).

Az istenképűség az emberek egymással való kapcsolataiban is kibontakozhat. „Isten végső ígérete az őt szeretők szeretetközössége (1Kor 13,8–13; Kol 1,22). Ez a lehetőség – az Istenel való megbékélés lehetősége által – ma is nyitott, és a gyülekezetben, a családban, a testvéri kapcsolatokban Isten ezt akarja mindenkinek bemutatni.”³⁷

Az ember a bűneset következtében oda jutott, hogy nem akarja felismerni a másik emberben az istenképűséget. A megváltás azonban, a Szentlélek segítségével, képessé tesz, hogy az ember meglássa embertársában Isten képmását.

Isten az embert megbékéltette önmagával, „a megbékélés üzenete Istent a megbékélés alanyának, és az emberközpontú univerzumot a megbékélés tárgyának tekintti”.³⁸ Moody négyféle megbékélésről beszél: kozmikus (2Kor 5,18–19), személyes (Róm 5,6–11), univerzális (Kol 1,19) és társadalmi (Ef 2,11–21). A társadalmi megbékélés félreteszi az ellenségeskedést a felek között a Krisztus testében, mert

lehetetlen megbékülni Istennel Krisztus által, ha nem békülnünk meg mindazokkal, akik Krisztusban vannak.

A megbékélés szolgálata, melyet embertársaink megmentése érdekében kaptunk, Isten ajándéka azoknak, akik elfogadták a megbékélést (2Kor 5,18–20). Fontosnak tartjuk még megjegyezni, hogy nem minden emberi kapcsolat, mely olyan emberek között áll fenn, akik még nem békéltek meg Istennel, rossz vagy elviselhetetlen. Azonban minden jó, őszinte kapcsolat Isten ajándéka, munkája, amellyel magához szeretne visszahívni.³⁹

B) A gyülekezet és feladatai

Az eddigiekben Isten és ember kapcsolatát, valamint ember és ember kapcsolatát vizsgáltuk meg, hogy Istennek milyen terve volt a teremtéskor, s ez a terv az ember bűne miatt hogyan változott. S végül arról is beszéltünk, hogy Krisztus váltságmunkája által hogyan változhatnak a kapcsolatok. Jelen fejezetben a gyülekezetéről mint Krisztus testéről kívánunk szólni, ahol a lelkipásztor és a gyülekezetvezető is jelen van.

1. Mi a gyülekezet?⁴⁰

A gyülekezet megfogalmazására sokféle definíciót adtak az idők során a teológusok. Úgymint összegyűlt személyek, istentiszteleten részt vevők együttese, valamely egyházközség tagsága, keresztyén közösség.

Az egyház szó használata sem sokkal könnyebben definiálható, meghatározható, mint a gyülekezet, Luther „vak” szónak nevezte. Mégis megpróbáljuk valamilyen módon összefoglalni, hogy mit is értünk e szavak alatt.

Az egyház, a gyülekezet Isten kiválasztó tevékenységének a gyümölcse. Isten az embert vele való közösségre és uralkodásra teremtette. A bűn közbejötté miatt komolyan kell dolgoznia, hogy uralma alatt tudja tartani – legalább valamennyire – a természetet. Isten özönvizet bocsátott a földre az elszaporodó bűn következtében, de nem pusztította el teljesen az embert. Kiválasztotta Noét és családját. Majd később kiválasztotta Ábrahámot, s általa saját népet választott magának. Olyan népet, mellyel szövetséget kötött, s ez a szövetséges nép egyben Isten gyülekezete is volt. Ez volt az ószövetségi gyülekezet. Isten az ő népét próféták által tisztogatta, és felkészítette a Messiás fogadására. A Messiás új szövetséget hozott. Ez a szövetség egyetemes és kihívó, s ennek eredménye lett az újszövetségi nép, az eklézsia, a gyülekezet.

A gyülekezet annak eszköze, hogy Isten országa kiteljesedjen. A gyülekezet ott lelhető fel, ahol Isten uralkodik.

Isten országa annyiban van jelen a földön, amennyire a gyülekezet jelen van (Lk 17,21).

A Biblia több képpel is élénk tárja magát a gyülekezetet. Talán Pál apostolnak az első korinthusi levelében olvasunk a gyülekezet egyik legképszerűbb és legkönnyebben érthető megközelítését, melyben a test a gyülekezet, a fő pedig Krisztus, kinek irányítása alatt helyezkedik el az egész test, vagyis a gyülekezet.

Isten népe különböző emberekből áll össze, mégis a sokféleség és különbözőség ellenére egy organikus testként működik. S maga a Szentlélek az, aki összetartja a tagokat a kegyelem által. Az egyház Krisztus teste, mely nem egy vízi-

ős kép, hanem valóság.⁴¹ Olyan egység, mely erejének forrása nem önmagában rejlik, hanem a Főben, Krisztusban.

A földi intézmény csak annyiban és addig gyülekezet, amennyiben és ameddig közösségben marad a Fővel, s általa növekszik (Ef 4,15). *Bonhoeffer* úgy fogalmazza meg, hogy „a keresztyén közösség olyan közösség, mely Jézus Krisztus által és Jézus Krisztusban áll fenn”.⁴² S hogy mit jelent ez *Bonhoeffer* szerint?⁴³

- Jézus Krisztus akaratából van szükségünk egymásra.
- Csakis Jézus Krisztus által találunk egymásra.
- Jézus Krisztusban Isten öröktől fogva kiválasztott, a múlt időben elfogadott és mindörökre egyesített minket.

Meg kell még jegyeznünk, hogy tökéletes gyülekezet nem lehet, de ideális gyülekezet igen. Az ideális gyülekezet alatt azt értjük, hogy a Szentlélek megszentelő és megítélő munkája jelen van a gyülekezetben. A gyülekezetben azok az emberek vannak többségben, akik Krisztussal élnek közösségben.

2. A gyülekezet feladata

A gyülekezet, mint Isten által elhívott közösség, feladattal, küldetéssel van ellátva. „Isten azért hívta ki az egyházat a világból, hogy üzenettel visszaküldje a világba. ... Az újszövetségi gyülekezet küldetése és minden gyülekezet küldetése, amely követi az újszövetségi modellt, háromféleképpen összegezhető: mint *martyria* (tanúskodás), mint *diakonia* (szolgálat) és mint *koinónia* (közösség).”⁴⁴

Fontos, hogy ezen hármas feladat a gyülekezet szeme előtt folyamatosan ott legyen. S az is, hogy alapvetően mind-egyiket küldetésének tekintse a közösség. Mert nem lehet csupán az evangélizáció a gyülekezet feladata, hogy egyedül csak kifelé, a még kívülállók felé irányítsa a tevékenységét. Nem lehet egyedüli célja, hogy a Krisztushoz még nem tartozókat elérje.

A diakónia, a karitatív tevékenység sem lehet csupán jelen a gyülekezet életében, mely az emberek szükségleteit, elsősorban anyagi természetű megsegítését szolgálja.

Ugyanígy nem lehet csupán a közösség, a koinónia a gyülekezet küldetése, annak ellenére sem, hogy kívülről nézve a „közösség egysége a legfőbb tanúság a világ előtt”⁴⁵ (Jn 17).

Különböző időszakokban, mint ahogyan az az Újszövetségben is látható (ApCsel 1–2 – tanúságtétel, evangélizáció; 2Kor 8–9 – szolgálat, adakozás; Jn 17 – közösség, egység), a tanúságtétel, a szolgálat vagy a közösség gyakorlása szükséges, hogy erősebb hangsúlyt kapjon. De bármelyik feladat elhagyásával a gyülekezet nem tudja betölteni Istentől rendelt küldetését.

C) A Szentháromság, mint minta

Ebben a fejezetben a Szentháromságot szeretnénk megvizsgálni, s meglátni, hogy miként lehet minta a személyes és közösségi kapcsolatokban. Vizsgálódásunkhoz a neves evangéliumi keresztyén, *Miroslav Volf* munkáját vesszük alapul.

A gyülekezetben Isten uralmára van szükség, hogy küldetését be tudja tölteni mint Krisztus teste. Isten uralma

nélkül nem létezik gyülekeet, és gyülekezet nélkül pedig nem tud megvalósulni Isten uralma. „Amiképpen a gyülekezeteket Isten uralma élteti, akképpen a hitben élő közösségek éltetik az Isten uralmába vetett reményt.”

A kommunió, a közösség szentháromsági hasonlóságának hangsúlyozása elsősorban a katolikus és az ortodox egyházban jelentős. A protestáns felekezetek, s közöttük is elsőként a baptisták sokkal inkább individualisták. A személyes hitet hangsúlyozzák, az Istennel való közvetlen kapcsolatot. A gyülekezetre azonban úgy kell tekintenünk, melyben fontos szerepe van az egységnek, de ugyanúgy fontos az egyén, az individuum is.

A hívő ember önmagában nem tud létezni, nem létezhet „csak” az Istennel való kapcsolatában, szüksége van közösségre, gyülekezetre.

Mint már fentebb említettük, a gyülekezet Krisztus teste, s ez a közösség különbözik minden földi intézménytől, azért, mert ez a közösség egy pneumatikus közösség.

Kérdés azonban, hogy ennek a közösségnek milyennek kell lennie, s milyen kapcsolatban kell állnia a tagoknak egymással. Az is kérdés, hogy mi lehet a gyülekezetben élők kapcsolódásának alapja, mintája.

A Szentháromság Isten teljes és egységes, egészséges kapcsolatokat foglal magában, s mégis megmarad benne a különbözőség. S talán ez lehet az alapja az egységes és mégis különböző egyénekből álló, kapcsolatokat magában foglaló gyülekezetnek.

A Szentháromság, mint dogma, nem más „mint a Szentírásban és annak folytatásaként a keresztyén tapasztalatban kijelentett isteni cselekvési mód hosszú és kritikus elemzésének a végeredménye”. Ez annyit jelent, hogy bár a Szentírásban maga a szentháromság, mint dogma nem szerepel, mégis a Szentírás olyan Istenről beszél, akiről szentháromsági módon kell beszélünk. Mint ahogy Tertullianus megfogalmazta a Szentháromságot: „három személy – egy lényeg. Isten kijelentése igen sokrétű, de az istenségen belül egység van. A ‘lényeg’ azt fejezi ki, amiben a Szentháromság minden személye azonos. A lényeg nem a három személytől függetlenül létezik, hanem azok alapvető egységét fejezi ki, látszólagos különbözőségük ellenére.”

A teológia története során a Szentháromság dogmáját mind részletesebben és szerteágazóbban dolgozták ki. A keleti és a nyugati egyház különböző módon közelíti meg a Szentháromságot. A keleti teológia a három személy sajátos egyéniségét igyekezett hangsúlyozni, míg a nyugati teológia a három személy kapcsolatának közösségére helyezi a nagyobb hangsúlyt.

Mint már fentebb említettük, a Szentháromság alapja lehet a keresztyén közösségeknek, gyülekezeteknek abban, hogyan kell a tagoknak egymáshoz viszonyulniuk. Jézus főpapi imájában (Jn 17,21) beszél a hátramaradt közösségéről, s egységükért könyörög az Atyánál. Hogy olyan egység legyen a közösségben, mint amilyen a Fiú és az Atya között van, de ezt mint hasonlatot, s nem mint azonosságot hozza.

Kérdés lehet azonban, hogy ha a Szentháromság személyeinek egymáshoz való viszonyát vesszük alapul, akkor milyen mértékben alkalmazhatunk megfeleléseket. Volf arról beszél, hogy ha a Szentháromság és az egyház kapcsolatát akarjuk vizsgálni, akkor számításba kell venni „mind Isten

hasonlíthatatlan egyediségét, mind pedig a világnak azt a törekvését, hogy a háromegy Isten olyan lakóhelyévé váljon, amely megfelel a háromegy Istennek”.

Folytatás következik

Idézetek

- 1 *Gál Ferenc*: Dogmatika, Szent István Társulat, Budapest, 1990. 164. o.
- 2 *Szirtes András*: Antropológia (Dogmatika dolgozat), BTA, Budapest, 1992. 4. o.
- 3 Gál, 165–166. o.
- 4 A *nefes* szó jelentései: lélek, élő lény, élet, vkinek az énje, személy, vágy, kívánság (a The Brown Driver Briggs Hebrew and English Lexicon 659. o. alapján, Hans Walter Wolff: Az Ószövetség antropológiája 29–32. o. a torok és nyak szavakat is hozza mint lehetséges jelentéseket).
- 5 *Hans Walter Wolff*: Az Ószövetség antropológiája, Harmat, Budapest, 2003. 26. o.
- 6 Gál, 171. o.
- 7 *Henri Blocher*: Kezdetben, Harmat, Budapest, 1998. 78–79. o.
- 8 Blocher, 80. o.
- 9 Uo., 84. o.
- 10 Szirtes, 6. o.
- 11 Gál, 191. o.
- 12 Uo., 182. o.
- 13 Uo.
- 14 *Dale Moody*: Az igazság szava, BTA-kézirat, Budapest, 2004. 120–121. o.
- 15 *Almás Mihály*: Népszerű teológia röviden, Jó Pásztor Alapítvány, Budapest, 2003. 129. o.
- 16 Moody, 125. o. Itt idézi Damaszkuszi Jánost (The Orthodox Faith, I.8.), aki leírja a három személy kölcsönhatását a Szentháromságban.
- 17 Gál, 182. o.
- 18 Uo., 183. o.
- 19 Uo., 178. o.
- 20 Szirtes, 10. o.
- 21 Blocher, 139–140. o.
- 22 A Szentírás magyarázata, Kálvin Kiadó, Budapest, 1998. I. kötet 143. o.
- 23 Szirtes, 7. o. és A Szentírás magyarázata I. kötet 143. o. alapján
- 24 Gál, 197. o.
- 25 Moody, 282. o.
- 26 Szirtes, 10. o.
- 27 Moody, 293. o.
- 28 Szirtes, 8. o.
- 29 Gál, 209. o.
- 30 Almási: 99. o.
- 31 Uo.
- 32 Uo., 114. o.
- 33 Uo., 115. o. alapján.
- 34 *Ronald Macaulay & Jerram Barrs*: Eltorzult képmás – A Biblia emberképe, Harmat, Budapest, 1994. 36. o.
- 35 Uo.
- 36 Moody, 330. o.
- 37 Szirtes, 11. o.
- 38 Moody, 340–341. o.

39 Szirtes, 11. o.

40 Ezen témakör tárgyalásakor Almási Mihály: *Népszerű teológia röviden* című könyvének Ekkléziológiai fejezetét használtuk fel. 135–142. o.

41 Dietrich Bonhoeffer a következőket írja: „a keresztyén közösség nem eszménykép, hanem isteni valóság, másrészt ... nem pszichikus, hanem pneumatikus valóság”. Dietrich Bonhoeffer: *Szentek közössége*, Harmat, Budapest, 1997. 16. o.

42 Uo., 11. o.

43 Uo.

44 Moody, 441–442. o.

45 Uo., 447. o.

A Menedék Alapítvány felhívása

VÁLSÁG

Ez a válság, sokak számára nem csupán anyagi nehézségeket jelent, hanem más vonatkozásban is családokat, egyéneket különböző próbák elé állít. Nemcsak a társadalom egyéb tagjait, hanem sajnos, a gyülekezetünkben élőkét is igen gyakran fenyegeti ez a veszély.

Ennek megoldásában kínál lehetőséget a Menedék Alapítvány azoknak a családoknak, akiknek helyet, lakhatást és mindennapos segítséget kell nyújtani, ha nincs jobb megoldás.

Most ez különösen a Mamás Otthonon keresztül történhet meg a felújítás után, illetve felújítás közben, ez új lehetőséget biztosít arra, hogy megszorult testvéreknek, akik valamilyen gyülekezetben élnek illetve közösségi háttérrel rendelkeznek, könnyen és gyorsan tudjunk átmeneti megoldást nyújtani.

Szeretnénk nemcsak külső szemlélői lenni a nehézségekben lévőknek, hanem konkrét megoldást is nyújtani számukra. Isten színe előtt állva olyan helyen tudunk anyukáknak és gyermekeiknek lehetőséget biztosítani felépülésükre, helyreállításukra, amely baptista közösségünknek 1900-as éve elején épült imaházában valósul meg. Itt működik Mamás Otthonunk 40 személy befogadására alkalmas háttérrel.

Ha van olyan család az ismeretségi körben (édesanya, gyermekeivel együtt), akiknek válságba került az életük, jelentkezhetnek a Menedék Alapítvány Mamás Otthonában a +36-20-999-7280-as telefonszámon, melyen munkatársaink 07.00-21.00-ig fogadják hívásaikat is.

Istennek tetsző megoldásokat szeretnénk közösen megvalósítani.

Menedék Alapítvány